

MISJONSHØGSKOLEN

HELBREDELSE & FRELSE:

HVORDAN ER FORHOLDET MELLOM HELBREDELSE OG FRELSE Å
FORSTÅ OG PÅ HVILKEN MÅTE KAN FRELSES-FORSTÅElsen VÆRE
MED PÅ Å FORME HELBREDELSES-LÆREN?

MASTEROPPGAVE I TEOLOGI

30-MOPG

av

HANS PETER GAMST ESBENSEN

STAVANGER

NOVEMBER 2012

Innholdsliste

Kapittel 1	4
Introduksjon.....	4
1.1 Bakgrunn for problemstillingen.....	4
1.2 Slik vil jeg besvare problemstillingen.....	7
Kapittel 2.....	9
Fremstilling av bøkens innhold.....	9
2.1 Liv og Helse.....	9
2.1.1 Teologiens utgangspunkt.....	9
2.1.2 Hva skal helbredes?.....	11
2.1.3 Hvordan skal det helbredes?.....	12
2.1.4 Kirken – et helbredende fellesskap i helbredelsens tjeneste.....	14
2.2 Healing Today.....	14
2.2.1 «I Am the Lord Who Heals».....	15
2.2.2 The Healing Ministry of Jesus.....	15
2.2.3 Fearfully and Wonderfully Made.....	16
2.2.4 Models of Healing Prayer.....	16
2.2.5 God's Will and Our Faith.....	18
2.2.6 Ministering Divine Healing.....	19
2.3 Oppsummering.....	19
Kapittel 3.....	20
Forståelsen av hvordan Gud er nær.....	20
3.1 Forståelsen av hvordan Gud er nær.....	20
3.2 Gud som skaper og skaperverket.....	22
3.2.1 Skaperverket vs. det åndelige.....	22
3.2.2 Gnostisismen	23
3.2.3 Den moderne gnostisismen	25
3.2.4 Virkelighetsforståelsens betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær.....	28
3.2.5 Gud som Skaper.....	29
3.2.6 Oppsummering.....	32
3.3 Forholdet mellom Gud og det onde.....	33
3.3.1 Skaperverket og det onde.....	33
3.3.2 Den skjulte Gud.....	35
3.3.3 Lidelsen.....	36
3.3.4 Syndefallets konsekvens.....	39
3.3.5 Forholdet mellom synd og sykdom.....	40
3.3.6 Oppsummering.....	41
3.4 Oppsummering om forståelsen av hvordan Gud er nær.....	42
Kapittel 4.....	44
Den handlende Gud.....	44
4.1 Hva er et mirakel?.....	45
4.2 Helbredelse og frelse.....	47
4.2.1 Hva er helbredelse?.....	48
4.2.2 Helbredelse i forsoningen.....	50
4.2.3 Forholdet mellom helbredelse og frelse.....	55
4.2.4 Gud og menneske i samhandling.....	60
4.2.5 Oppsummering.....	66
4.3 Sakramentene.....	68
4.3.1 Forholdet mellom Guds ord og Guds kraft.....	68

4.3.2 Sakramentene.....	71
4.3.3 Oppsummering	74
Kapittel 5.....	75
Sammendrag og utblikk.....	75
5.1.1 Sammendrag.....	75
5.1.2 Utblikk	80
Bibliografi.....	84

Kapittel 1

Introduksjon

1.1 Bakgrunn for problemstillingen

Det er særlig en opplevelse som dukker opp i hukommelsen min når jeg nå skal begynne å skrive denne oppgaven. For noen år siden så jeg et TV-program som ga et bilde av en predikants liv. Han var tilknyttet en menighet, og samtidig reiste han mye rundt som forkynner. I programmet så man hvordan han på et av disse møtene inviterte mennesker frem i lokalet til forbønn. Mennesker kom frem av ulike grunner. En av dem ble fulgt på nært hold. Hun satt i rullestol og ønsket derfor bønn om helbredelse fra sin sykdom. Etter å ha snakket med henne begynte predikanten og en liten gruppe av mennesker å be. De ba flere ganger, og spurte henne flere ganger om hun kjente noen forskjell i kroppen. Etter en stund måtte hun kjøre tilbake på sin plass, uten at noen synlig helbredelse var hendt. Etterpå kunne man følge hvordan noen andre mennesker opplevde både synlig og usynlig helbredelse på dette møtet. Senere i TV-programmet ble predikanten spurt angående denne kvinnen – om hvorfor hun ikke opplevde den helbredelsen som hun ønsket. Predikanten kunne bare se for seg to mulige svar på den manglende helbredelsen – enten trodde hun ikke nok eller så var hun ikke klar til å bli helbredet.

Det er mulig å reflektere mye angående akkurat dette innblikket i en predikants liv. Jeg ble særlig oppmerksom på følgende: Det som skjedde på møtet fascinerte meg - mennesker ble faktisk helbredet. Det var mennesker der som opplevde konkret helbredelse for sykdommene de hadde hatt – for en velsignelse! Den samme fascinasjonen har jeg opplevd flere ganger siden, både på møter som jeg selv har vært tilstede på, og ved andre anledninger hvor vi har bedt for mennesker. Gud møter virkelig mennesker i deres liv. Noen ganger er dette mer synlig enn andre ganger og det hender at mennesker blir møtt på helt andre måter enn forventet. Men Gud kommer mennesker i møte. Det er en velsignelse.

Samtidig med denne fascinasjonen oppstod det også et opprør i meg imot det som skjedde i TV-programmet. Delvis mot Gud – hvorfor grep Gud ikke inn i denne kvinnens liv på samme måte som han gjorde det med mange andre på møtet? Men særlig imot predikanten – hvordan kunne han dømme henne utestengt fra Guds velsignelser ved å si at hun ikke var klar til å ta imot, eller at hun trodde for lite? I mitt opprør konkluderte jeg fort med at da er det bedre om kirken slutter med å be for mennesker, hvis det eneste svaret vi har å gi til dem som ikke blir konkret bønnehørt er: «Kom

tilbake når du er klar, og har fått samlet deg nok tro til å bli helbredet». Jeg ser likevel at min konklusjon kanskje ble litt forhastet.

Men hva skal vi ellers svare? Det er selvsagt et spørsmål som ikke så enkelt lar seg besvare. Det er heller ikke det jeg skal ta for meg i denne oppgaven. Likevel så er det det – i alle fall indirekte. Jeg vil i oppgaven skrive om helbredelse og frelse, ved å gi en systematisk-teologisk tilnærming til forholdet disse imellom. Jeg tror at læren rundt dette forholdet er med på å forme vårt svar. Min problemstilling er derfor følgende: Hvordan er forholdet mellom helbredelse og frelse å forstå og på hvilken måte kan frelses-forståelsen være med på å forme helbredelses-læren?

Flere og flere nevner helsen som vår tids religion i vår kontekst. Det kan nok stemme det, i alle fall blir helsen dyrket som aldri før, og på en måte som bare er Gud selv verdig. Ja det kan egentlig gi god mening å si at det for manges vedkommende har blitt helsen som er frelsen. Hvis det er tilfellet, sier det oss noe grunnleggende om vår tids virkelighetsforståelse.

En virkelighetsforståelse som forholder seg til Gud i motsetning til en virkelighetsforståelse som ser bort fra Guds eksistens, er selvsagt av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse. Men det er samtidig også av betydning hva en eventuell gudsførståelse inneholder. Hvilket Guds-bilde finnes i den enkelte og i samfunn og menighet. Guds-bildet er med på å forme oss også når det gjelder forholdet mellom helbredelse og frelse.

I samfunnet i dag er det dennesidige perspektivet på virkeligheten sterkt og det gir jo virkelig god mening at helse er i fokus, hvis folk flest har en forståelse av virkeligheten som slutter med døden. Da blir helsen en viktig nøkkel til å bevare livet. Samtidig blir det i lys av dette tydelig at kirken ikke har nådd frem med budskapet om det hinsidige livet for mennesket – i alle fall ikke på en måte som har satt et tydelig preg på vårt samfunn. Det hinsidige perspektivet er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse, på samme måte som det dennesidige også er det.

Den fullstendige helbredelsen av både kropp, ånd og sjel skal skje på den nye jord, det lover Bibelen oss.¹ Samtidig som Bibelen gir løfter for den nye jorden, så er den også tydelig på at det er et skille mellom det som er nå, og det som kommer. Det skillet tror jeg også er viktig for forståelsen av forholdet mellom helbredelse og frelse. Guds rike er kommet nær til mennesket gjennom Jesus,² og Guds-rikets krefter er allerede virksomme gjennom ham.³ Men samtidig som Guds rike er kommet og blitt synlig gjennom Jesus, så er det ennå ikke en full realitet. Det som er synlig, kan ses og erfares med troens øyne⁴ - men vi er ikke blitt lovet at Guds rike blir en fullt synlig virkelighet

---

1 Åp 21,1-5

2 Matt 4,17; Mark 1,15

3 Matt 12,28; Luk 11,20; 17,21

4 Luk 17,20; Rom 14,17

før på den nye jorden. Det er vel heller ikke mange som med Bibelen i hånden vil betvile det. Derimot er det tydeligvis ulike forventninger innenfor kirken til hvor mye, og på hvilken måte Guds rike blir synlig for mennesker i vår tid. Dette forholdet tenker jeg meg er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse.

Hvis helsen er frelsen, da er det vanskelig for meg å se at virkelighetsforståelsen som ligger bak tar på alvor det onde og synden som en realitet i verden. Syndefallets konsekvenser for mennesket og dets relasjon til Gud og andre er av grunnleggende betydning. Spørsmålet er likevel hvordan denne realiteten er med på å forme forholdet mellom helbredelse og frelse.

Hvis det er sant at folk flest i dag opplever den gode helsen som livets mål – med andre ord som frelse - da sier dette oss ikke bare noe om virkelighetsforståelsen, men også om synet på mennesket. Det er i mine øyne noe sunt i det å streve etter å få eller bevare den gode helsen livet ut. Også i et bibelsk perspektiv er det rett å ta vare på alt Gud har skapt på en sunn måte. Det interessante er samtidig hva som ligger bak dette strevet. Er det et sunt ønske om å ta vare på seg selv og andre, eller er det noe helt annet? Mye kan tyde på at mange mennesker lever og handler i frykt – frykten for å miste nøkkelen til livet, som er den gode helsen. Det er vel ikke så rart heller. Uansett om man har et håp som rekker lengre enn døden eller ikke så er det ikke rart at de fleste mennesker frykter det å ikke ha en god helse. Den har stor verdi i seg selv som er mye verdt. Samtidig er det et sentralt anliggende for kirken å forkynne til omvendelse og frelse. Å kunne fastholde at mennesket trenger frelse til et evig liv - samtidig som menneskets behov i dag tas på alvor - er et viktig anliggende for kirken. Her må det likevel være viktig å kunne skjelne mellom hva frelse er, og hva helbredelsen består i. Samtidig tror jeg også at en bevissthet om frelsesforståelsen er med på å gi klarhet til forståelsen av helbredelse.

I kristen forkynnelse og lære er det et stort spenn mellom hvor stor vekt det blir lagt på menneskets tro når det gjelder helbredelser. Noen fastholder som den tidligere nevnte predikanten at det enkelte mennesket må være klart og ha sterk nok tro før en helbredelse kan skje. Andre vil hevde at det alene handler om Gud og hans vilje. Dette er et felt som også henger nært sammen med hva vi tenker om frelsen og tilegnelsen av denne. Samtidig er det viktig å se på hva det enkelte mennesket har tillit til. Er det til seg selv og andre menneskers evner og muligheter til å utrette det gode for menneskets helse, eller er det til Gud, som skapte mennesket og fremdeles fornyer, gjenoppretter og griper inn som bare Gud kan? Dette spørsmålet tenker jeg er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse.

Frelses-forståelsen kan lede til en noe ulik helbredende praksis for menighetene og for den enkeltes liv. Jeg ser at menighetene her hvor jeg bor har en svært forskjellig tilnærming til den

helbredende praksis. Mange vil nok mene at den helbredelsen som skjer over tid – som en prosess, er av avgjørende betydning. Samtidig er det likevel forskjell på hvorvidt menighetene legger opp til den enkeltes og fellesskapenes søken etter Guds helbredende undere og mirakler i hverdagen. Noen vil si at Jesus leget alle han møtte som trengte helbredelse, og derfor er hans etterfølgere i dag også kallet til å søke å gjøre de samme gjerningene som han gjorde. Andre vil vektlegge sakramentenes betydning i forhold til helbredelsen. Samtidig finnes det dem som ikke ser mirakler og undere som en reel mulighet i våre dager. Det er tydelig at det er ulik praksis i forskjellige menigheter. Mye av denne praksisen tror jeg stammer fra synet på frelse.

1.2 Slik vil jeg besvare problemstillingen

Jeg ønsker å dele oppgaven i fem kapitler. Etter introduksjonen vil jeg i det andre kapitlet ta utgangspunkt i to bøker som omhandler det aktuelle feltet. Her vil jeg redegjøre for hvordan disse bøkene håndterer forståelsen av helbredelse og frelse. Jeg kommer til å redegjøre på en refererende måte, og med noen sitater fra bøkene.

Her kommer en kort presentasjon av bøkene samt hvorfor jeg har valgt dem:

«*Healing Today - When The Blind See and The Lame Walk*» av Mark Stibbe og Marc A. Dupont. Authentic Media, UK 2005.

Mark Stibbe har jobbet som prest i Den anglikanske kirke i England. Han har skrevet flere bøker om dette temaet og fungerer ofte som forkynner og veileder i flere sammenhenger i Norge. Både trosbevegelses-menigheter og misjons-organisasjoner lar seg inspirere av ham. Også Marc Dupont fungerer i ulike sammenhenger i Norge. Han er omreisende forkynner og veileder i store deler av verden. Han besøker ulike denominasjoner – både lutherske, baptister, pentekostale og anglikanske menigheter og forsamlinger.

Mye kristen litteratur om helbredelse kommer fra en amerikansk kontekst. Jeg ser at mange menigheter lar seg inspirere av denne litteraturen samt av menigheter fra den konteksten. Derfor ser jeg det som naturlig å bruke en bok fra den konteksten i oppgaven.

Den andre boken: «*Liv og Helse – Et teologisk syn på helbredelse. Bidrag til forståelse og samtale*» av Kjetil Hauge. Verbum, Oslo 1985.

Kjetil Hauge var sønn av forfatteren Alfred Hauge. Han ble ordinert til prest i Den norske kirke, og har jobbet som prest i ulike sammenhenger i Norge, særlig på institusjoner og sykehus.

Han var godkjent pastoral-klinisk veileder, og profesjonelt medlem av The International Enneagram Association. Han hadde erfaring som sjelesørger, familierådgiver, terapeut, veileder og kursholder, og skrev flere bøker og fagartikler innen sjelesorg, rusproblematikk og Enneagrammet. Heriblant «*Ord for natten*» og «*Mellom erindring og håp*».

Hauges bok er ganske gammel, og jeg var i utgangspunktet kritisk til den av den grunn, men jeg ønsket en bok som er skrevet fra kirkelig hold i norsk kontekst, og ser dermed at denne er nyttig. En annen nyttig bok er «*Helse og Frelse*» av Haugstad, Synnes og Wenaas, Luther Forlag 1985. Den er innholdsmessig interessant, men er ikke på samme måte brukbar for denne oppgaven, da den er en samling av artikler fra ulike forfattere.

Jeg har valgt de nevnte to bøkene fordi de hver især representerer stemmer som gjør seg gjeldende i dagens menighetsliv i Norge. Jeg tror begge har noe å bidra med inn i forståelsen av forholdet mellom helbredelse og frelse. Jeg kunne også valgt en bok som representerer synspunkter som er mer fremtredende i enkelte trosbevegelses-sammenhenger, men har ikke gjort det fordi de to valgte bøkene i høyere grad representerer synspunkter og spenninger som jeg kjenner meg igjen i.

De to etterfølgende kapitler i oppgaven vil bli en drøfting av hvordan forholdet mellom helbredelse og frelse kan forstås. Jeg vil først drøfte forståelsen av hvordan Gud er nær, da denne forståelsen gir innsikt til forholdet mellom frelse og helbredelse. Deretter kommer jeg til å drøfte forholdet mellom frelse og helbredelse mer direkte ved å ta utgangspunkt i forståelsen av hvordan Gud handler.

Jeg kommer i min drøfting til å ta utgangspunkt i de to bøkens tilnærming til temaet. Jeg kommer både til å drøfte dem opp mot hverandre, men jeg ønsker også å bringe inn annen innsikt i drøftingen. For å belyse problemstilling ønsker jeg primært å bringe inn innsikt fra Bibelen, kirkens bekjennelsesskrifter og dessuten innsikt fra teologer fra en luthersk kontekst. Jeg ønsker primært å bringe inn innsikt fra luthersk kontekst da det norske kirkeliv i sterk grad er preget av det lutherske, og fordi begge bøkene som jeg ønsker å bruke er bidrag som nettopp blir sett på som bidrag inn i norsk kirkeliv.

Kapittel 2

Fremstilling av bøkens innhold

2.1 Liv og Helse

Boken er oppdelt i fire hoveddeler. Jeg vil bruke overskriftene fra de fire hoveddelene som avsnitt i referatet mitt.

Boken er skrevet som et bidrag inn i kommunikasjonen mellom alle de helbredende profesjonene, som et ønske om å bidra med en mer holistisk forståelse av mennesket. I forordet snakker Hauge om motivasjonen for dette bidraget og sier at «kirken stort sett har konsentrert seg om den praktiske siden av sitt diakonale engasjement. Et slikt praktisk engasjement vil imidlertid etter hvert miste både sin begrunnelse og tyngde dersom kirken ikke har noe å bidra med i selve forståelsen av helse og helbredelse.»⁵ For at mennesket skal kunne respekteres som en helhet av ånd, sinn og kropp, mener Hauge det er nødvendig at «teologien og de helbredende profesjonene kan stå i en dialog som går dypere enn bare til å omfatte det praktiske samarbeidet på sykehus og institusjoner.»

2.1.1 Teologiens utgangspunkt

Hauge mener at det er evighetsperspektivet som har fått hovedvekten av teologiens interesse opp gjennom historien, og mener at dette har gått ut over menighetens helbredende engasjement i de mellommenneskelige forhold. Både tiden nå samt den kommende er av betydning, «begge disse forhold er gjenstand for Guds evangelium.» «Livet i verden er i seg selv verd å berge og ikke bare verd å bli berget fra.»⁶ Dette perspektivet får ham til å definere helbredelse som «et nokså omfattende begrep som angår hele menneskets erfarings-virkelighet. Det dreier seg ikke bare om å bli kvitt ubehagelige symptomer, eller å bli frisk fra klart definerte sykdommer. Det dreier seg mer om å kunne se hele livet i et helbredende perspektiv og å trekke praktiske konsekvenser av et slikt syn.»⁷

Hauge slår fast at Det nye testamente vitner om at Jesus helbredet syke, og han sier følgende om virkningen av helbredelsene: «Slik førte Jesu helbredelser ikke bare til at folk ble friske, men de formidlet også håp ut over det snevert helsemessige.»⁸ Dette håpet sprang ut ifra at mennesker fikk kjenne på kroppen at Guds ord kunne forandre. Hauge understreker likevel at «det er nøden og

---

5 Hauge, Kjetil. *Liv og Helse – Et teologisk syn på helbredelse – Bidrag til forståelse og samtale*. Verbum, Oslo 1985. s. 6

6 Hauge, *Liv og Helse*. s.15

7 Hauge, *Liv og Helse*. s.16

8 Hauge, *Liv og Helse*. s.21

lidelsen som er den primære bakgrunn for Jesu helbredelser, og ikke demonstrasjonen.»⁹

I boken viser han til at brevene i Det nye testamente har et annet fokus enn evangeliene, her ser vi at «menneskene ikke bare blir sett på som mottakere av Guds overveldende nåde som frelsende og helbredende kraft, men at de selv har fått ansvar for å forvalte denne nåden på en sakssvarende måte.»¹⁰ Han mener derfor ikke at menighetens helbredende mandat i dag er å «gå rundt og demonstrere mektige undergjerninger som på et øyeblikk løser folks lidelser og problemer, men det består i at menigheten går inn i et samarbeidende og medlidende fellesskap.»¹¹

Hauge kritiserer dagens bruk av ordet *frelse*. Han mener at det for ofte har blitt brukt som et ord som definerer mennesker utenfor eller innenfor i en kristen sammenheng. Han mener at frelse kommer til mennesket som et svar utenfra, ikke som et spørsmål. Dette svaret møter mennesket som en hjelp i sin håpløshet og avmakt i møtet med Gud. Som en definisjon på frelsen sier han det slik: «Frelsen i dypeste forstand er å bli berget ut av Guds dom og satt inn i Guds samfunn som et frikjent menneske.»¹² Videre sier han om frelsen at «begrepet frelse omfatter ikke bare dette dypeste aspektet i forholdet mellom Gud og mennesket. Frelse er også betegnelsen på de konkrete handlingene fra Guds side som berører våre daglige problemer og vår nød som mennesker.»¹³ Han begrunner dette med å henvise til evangeliene, som han mener ikke gjør noe poeng ut av å skille mellom den frelsen som angår evigheten og den som angår vår hverdag som mennesker. Han sier: «Begge sider er der som et klart vitnesbyrd om at Guds rike nå er kommet nær.»¹⁴ Ut ifra dette konkluderer Hauge med at frelsen ikke bare er noe som skal forkynnes og tros på, det er en beskrivelse av det som skjer der hvor Guds rike bryter inn og er virksomt i hverdagen – derfor mener Hauge «at frelsen i evangeliet ikke bare henvender seg til vår tro, men også til vår erfaring.»

15

Hauge bruker begrepet *frelsens helbredende dimensjon* som en videre anvendelse av begrepet helbredelse. Med dette mener han at den helbredelsen som skjer når Guds rike bryter inn ikke bare angår sykdom og lidelse, men hele menneskets livssituasjon. Med dette ønsker Hauge samtidig å vektlegge at frelsen ikke bare er et budskap som skal forkynnes og tros, men: «Det er også en beskrivelse av det som skjer der hvor Guds rike bryter inn og er virksomt i vår hverdag.»¹⁶ Det er altså for Hauge en ganske nær sammenheng mellom helbredelse og frelse.

---

9 Hauge, *Liv og Helse*. s.23

10 Hauge, *Liv og Helse*. s.26

11 Hauge, *Liv og Helse*. s.29

12 Hauge, *Liv og Helse*. s.35

13 Hauge, *Liv og Helse*. s.37

14 Hauge, *Liv og Helse*. s.39

15 Hauge, *Liv og Helse*. s.39

16 Hauge, *Liv og Helse*. s.39

2.1.2 Hva skal helbredes?

Det nye testamentet tar ifølge Hauge utgangspunkt i at det hersker frykt, fiendskap og fremmedhet mellom mennesker. Dette forholdet kan bare endres gjennom at «den grunnleggende forandring som har skjedd i relasjonen mellom Gud og menneskene i og med Jesu stedfortredende frelsesverk, nå skal få praktiske konsekvenser i relasjonen menneskene imellom.»¹⁷ Videre sier han om forsoningen: «Den forsoningen som har funnet sted mellom mennesket og Gud – altså i det forholdet hvor mennesket var dypest bundet i sin fiendskap og sin fremmedhet – det skulle også virke som drivkraft og modell i forsoningen menneskene imellom.»¹⁸ Hauge viser også til Jesu liv som begrunnelse for dette – Jesus brøt de vanlige rollemønstre for menneskelig fellesskap for eksempel i møtet med kvinner, samaritanere og barn.

Hauge mener at fiendskapen og fremmedheten utgjør grunnstammen i menneskets onde natur, og uttrykker i boken behov for å ta avstand fra menneskesynet innenfor humanetikken. Han mener at dette menneskesynet har noe for seg når det gjelder troen på menneskets muligheter, men at det samtidig kommer til kort overfor det faktum at mennesket faktisk ikke gjør det gode i forhold til hverandre. Samtidig ønsker han også å ta avstand til et menneskesyn hvor menneskets syndighet blir brukt som et argument for frykt og forakt for det menneskelige. Han sier «Et slikt syn kommer til kort overfor en skapertro som hevder at Guds skaperverk er godt, og at dette også gjelder mennesket med alle sine iboende ressurser.»¹⁹

Når det gjelder syndefallet og dets konsekvenser mener Hauge at det er relasjonene som har blitt brutt – både mellom Gud og mennesket og mennesker imellom. Han mener at hovedpoenget i fortellingen om syndefallet handler om menneskets forsøk på å forsvare seg, istedenfor å erklære seg skyldig. Om dette sier han videre: «Dette forsvaret – som dypest sett er menneskets forsøk på å erklære seg selv rettfærdig – fører mennesket inn i en evig retrett i forhold til skyld og oppgjør (forsoning) hvor sporene og prisen nettopp er de ødelagte relasjoner»²⁰ Hauge mener altså at essensen i det kristne synet på mennesket og dets ondskap er at de ødelagte relasjonene ikke lar seg helbrede uten gjennom forsoning. Konkluderende sier han: «Dermed har vi også sagt at det er de menneskelige og mellommenneskelige relasjoner som er den primære gjenstand for helbredelse i et kristent perspektiv.»²¹

---

17 Hauge, *Liv og Helse*. s.49

18 Hauge, *Liv og Helse*. s.51-52

19 Hauge, *Liv og Helse*. s.54

20 Hauge, *Liv og Helse*. s.55

21 Hauge, *Liv og Helse*. s.60

2.1.3 Hvordan skal det helbredes?

Hauge sier som innledning til dette kapitlet at helbredelse betyr forandring – en forandring som sikter mot helheten. Både i møte med vitenskapen generelt, men også innenfor kirken mener Hauge det er vesentlig å jobbe med spørsmålet om helbredelse som et teologisk spørsmål. Han nevner særlig helbredelses-forståelsen i de karismatiske miljøene som utfordrende i forhold til sin egen forståelse. Han nevner synet på erfaring og opplevelse som den vesentligste forskjell mellom de ulike synene på helbredelse innenfor de ulike kirke-retningene. Hauge mener at den umiddelbare Guds-opplevelsen i Det gamle testamentet blir presentert som det virksomme i Ba`al-troen mens det i Jahve-troen er erfaringen som er det sentrale. Her er Hauges skille mellom opplevelse og erfaring å forstå som et skille mellom den umiddelbare Guds-opplevelsen som skjer ved for eksempel spontan-helbredelser, og den prosessen som skjer over tid med erfaringen som en viktig del. Med dette ønsker Hauge å vise til betydningen av erfaringen i forhold til helbredelse, en vei som også Israel ble ledet på. Om dette sier han: «Når Jahve skal føre sitt folk til «Det lovede land» - en vandring som også symbolsk skildrer veien fra slaveri til frihet – så skjer dette gjennom en lang og møysommelig vandring gjennom ørkenen.»²² Hauge mener at en av syndefallets konsekvenser er illusjonen om at «guddommelighet (helhet og fullkommenhet) kan oppnåes her og nå uten å gå veien om erfaringen»²³

Hauge legger vekt på erfaringens betydning, og viser med dette til hva han mener er menighetens oppgave i dag. For ham har menighetens helbredende gjerning to oppgaver – å lindre smerte og lidelse, samt å hjelpe mennesker i gang igjen så de kan gjennomleve den prosessen som er satt foran dem. For ham er mirakler å se på som «enkeltstående uttrykk som Gud bruker til å understreke sin trofasthet og sitt nærvær, og ikke noe som menigheten eller enkelt-kristne kan overta administrasjonen av»²⁴

Hauge kritiserer de karismatiske miljøene og bruker denne kritikken til å vektlegge erfaringens betydning. Her sier han videre om disse miljøenes hovedproblem at det er «tendensen de har til å fremstille sine opplevelser og «åpenbaringer» som utvetydige gudsriketegn eller som den absolutte innsikt»²⁵ Han mener at forståelsen av opplevelser, helbredelser og frelse ofte kan bli flytende, og gå i ett i denne type miljøer. Samtidig som han sier dette, er han også spørrende til om det er noen tydelig grense mellom forståelsen av helbredelse og frelse. Hauge spør: hvordan er «forholdet mellom det tvetydige og det utvetydige i evangeliet?»²⁶ Han mener at det er utvetydig at

---

22 Hauge, *Liv og Helse*. s.64

23 Hauge, *Liv og Helse*. s.70

24 Hauge, *Liv og Helse*. s. 72

25 Hauge, *Liv og Helse*. s.74

26 Hauge, *Liv og Helse*. s.75

det i evangeliet er syndenes forlatelse for dem som tror på Jesus, og mener videre at det er grunn til å fastholde at den helbredende dimensjonen ved evangeliet ikke kan «fungere med en like stor grad av suverenitet og med like stor autoritet som tilsagnet om syndsforlatelsen»²⁷ Dette kan ha å gjøre med forholdet mellom skaperverket og det åndelige, mener Hauge.

Hvor er det forståelsen av helbredelse er hentet fra? Hauge mener at det primært må være fra skaperverket, men dog ikke utelukkende. Han spør: «Er verden i seg selv Guds-fiendtlig og destruktiv?»²⁸ Hvis det er tilfellet, må den eneste utveien være å flykte fra eller overvinne verden ved hjelp av det åndelige, som er suverent i forhold til det skapte. Hvis det motsatte er tilfellet, at verden i seg selv er god, da «betyr det at kirkens helbredende oppdrag ikke består i å overvinne en fiende i det skapte men i å hente fram de helbredende kreftene i skaperverket selv»²⁹ Hauge mener at det siste er tilfellet, og at den helbredende prosessen derfor ofte må gå om erfaringens mange og ofte tvetydige spørsmål og svar.

Hauge mener ikke at under-helbredelsernes funksjon er å helbrede, men derimot å skape tro. Videre kritiserer han den helbredelses-læren som er bygget på underfortellingene fra Det nye testamente. Han mener at ved å bygge på disse fortellingene ville «kirkens helbredende oppgave være å administrere Guds suverene makt overfor all lidelse og ondskap.»³⁰ Hauge kritiserer også menneskesynet som finnes i det som han kaller vulgær-karismatikken. Her ser man ifølge Hauge «et menneskesyn som svekker det personlige ansvar når det gjelder sykdom og lidelse. I langt større grad ses mennesket som et offer for djevelens onde spill.»³¹ Hauge mener altså at dette menneskesynet gjør kampen mellom Gud og djevelen til selve hovedsaken, mens mennesket utelukkende kan innta offerets rolle.

Avslutningsvis i dette kapitlet vektlegger Hauge viktigheten av å fastholde at etterfølgere av Jesus har fått del i både hans seier og hans lidelse. Dette sier han som et motsvar til den læren som primært vektlegger Jesu seier for mennesket. Han mener at det blir for overflatisk når «dette stedfortredende elementet blir forstått slik at vi som troende får en ubegrenset rett til å bruke Guds suverene makt etter forgodtbefinnende bare troen er sterk nok.»³² Dette synspunktet får ham til å konkludere med at den Guds barn-forkynnelse som ofte blir vektlagt ikke tjener til menneskets beste. En forkynnelse der ekteskaps-motivet er fokusert ville være mer nyttig, mener Hauge. Her vil lidelses- og gjensidighets-forholdet komme tydeligere fram.

---

27 Hauge, *Liv og Helse*. s.76

28 Hauge, *Liv og Helse*. s.77

29 Hauge, *Liv og Helse*. s.77

30 Hauge, *Liv og Helse*. s.78

31 Hauge, *Liv og Helse*. s.80

32 Hauge, *Liv og Helse*. s.88

2.1.4 Kirken – et helbredende fellesskap i helbredelsens tjeneste

Her har vi et kort avsluttende kapittel, hvor Hauge ønsker å dra noen linker til det praktiske.

Hauge mener at det er to grøfter å falle i – enten blir evangeliet oppfattet som supermedisin, eller det blir oppfattet som kraftløs skjebnetro. Begge disse grøftene vil ifølge Hauge lede til at evangeliet blir uten dypere helbredende kontakt med menneskets virkelighet.

Hauge mener at det trengs et helbredende embete ved siden av forkynnelsen. Med dette mener han et nytt embete som bygger videre på det grunnlaget som er i diakoni-tjenesten. Han mener ikke at begrunnelsen for å drive med helbredende tjeneste kan være å forkynne. Begrunnelsen «må kirken hente i selve synet på mennesket, og i synet på sin egen oppgave og sendelse.»³³

2.2 Healing Today

Denne boken er oppdelt i to hoveddeler. Jeg vil i min fremstilling av bokens innhold legge hovedvekt på den første hoveddelen, da innholdet her er mest relevant for denne oppgaven. Første hoveddel er mest opptatt av læren, mens den andre hoveddelen er mest opptatt av den praktiske siden ved den helbredende tjenesten. Jeg kommer derfor til å bruke overskriftene fra kapitlene i den første hoveddelen av boken som overskrifter i fremstillingen min. Det siste avsnittet av innholds-fremstillingen blir et utvalg av relevant stoff fra den andre hoveddelen av boken. De to forfatterne har fordelt kapitlene seg imellom – jeg vil i siteringen min bruke forfatteren til det enkelte kapitlet som referanse.

I bokens forord legger forfatterne frem noe av det som ligger til grunn for motivasjonen til å skrive boken. De mener at det opp igjennom kirkehistorien har vært en feilaktig oppdeling imellom Guds ord og Guds kraft. Om dette sier de følgende «these two things were never meant to be separate in the church. They were fused together in the ministry of Jesus and the New testament churches.»³⁴ Videre sier de om bokens fokus: «The focus in this book is therefore on ministering not just in logos but also in dunamis, not just in word but also in power.»³⁵

Forfatterne ser at det er tale om både en snever og en vid forståelse av guddommelig helbredelse. Den vide forståelsen er å se som helbredelser som er rettet mot samfunnet som helhet og strukturene i dette. I boken ønsker de likevel å rette fokus mot den snevre forståelsen som er

---

33 Hauge, *Liv og Helse*. s.100

34 Stibbe, Mark & Dupont, Marc A. *Healing Today – When the blind see and the lame walk*. Authentic Media, UK 2005. s.xi

35 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.xvii

rettet mot de fysiske, emosjonelle og åndelige sidene ved det enkelte mennesket.

2.2.1 «I Am the Lord Who Heals»

Dupont legger med utgangspunkt i forståelsen av hvem Gud er, grunnen for læren rundt helbredelse: «God is entirely motivated by love and grace in everything he does and desires to do, because that is his core being.»³⁶ Han mener at denne forståelsen har store implikasjoner. Gud ønsker å møte mennesket med denne kjærligheten og nåden, hellere enn med sin vrede. Dupont viser videre til hvordan dette er kommet til uttrykk gjennom Jesu liv og gjerning. Særlig vektlegges Jesu medlidenhet – en medlidenhet som er karakterisert ved at den fører til handling. Dette bruker han igjen til å konkludere med en viktig utfordring for kirken: «It is an easy temptation for the contemporary church to reduce the Gospel message to words alone.»³⁷

2.2.2 The Healing Ministry of Jesus

Stibbe bruker uttrykket *Jehovah Rapha* fra Det gamle testamentet³⁸ til å fastslå at «God is always the Lord who heals people. This is his nature. This is who he is.»³⁹ Stibbe ønsker med dette å ta et oppgjør med tvilen på at Gud kan helbrede i dag også – det er jo Guds natur å helbrede. Han mener at det for mange kristne er en fremmed tanke at Gud også helbreder i dag.

Jesus gir oss det fulle bilde av hvem Gud er, derfor kan man ved å se på Jesu gjerninger få et bilde og en forståelse av Gud. Stibbe henviser til at det blant teologer er liten tvil om at Jesus gjorde undergjerninger og helbredelser slik at mennesker ble friske. Men hvordan skjedde disse undergjerningene? Stibbe sier: «Jesus' healing and deliverance miracles were demonstrations of the Kingdom of God and performed 'by the Spirit of God' .»⁴⁰ Jesu helbredelser var altså et resultat av «him being empowered in a special – indeed supernatural – way by the Holy Spirit.»⁴¹

Stibbe mener at Jesu undergjerninger ikke kan skilles fra Jesu egen lære om Guds rike. Jesus lærte at Guds rike er kommet nær – derfor mener Stibbe at «one of the primary reasons why Jesus healed the sick was to demonstrate the presence of the Kingdom or rule of God.»⁴² Samtidig med dette fastholder også Stibbe at Jesus lærte at det er tale om et Guds-rike som er tilstede allerede, samtidig som det ennå ikke er tilstede i hele sin fylde.

Når helbredelser skjer, er det fordi Gud har tatt initiativet til å manifestere seg og vise at han

---

36 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.5

37 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.10

38 2.Mos 15,26; 5.Mos 32,39

39 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.14

40 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.23

41 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.23

42 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.26

regjerer. Men samtidig sier Stibbe at «healing miracles require some level of human co-operation if they are to occur. In other words, they require our faith. Faith is the context for healing.»⁴³ Denne troen kan enten tilhøre den som mottar eller den som tjenestegjør når det skjer helbredelser. Konkluderende sier Stibbe: «Where there is a lot of faith, there is a lot of healing.»⁴⁴ Han mener likevel at det er en viktig spenning å være oppmerksom på – spenningen mellom passivitet og aktivisme. Stibbe mener at de som legger for mye vekt på Guds-rikets komme når det skjer helbredelser, lett kan ende opp i en passivitet som lar alt være opp til Gud. Samtidig kan de som legger for stor vekt på troens betydning lett ende opp i en aktivisme, som påtar seg for mye ansvar for og innflytelse over hvor vidt helbredelser skjer eller ikke.

2.2.3 Fearfully and Wonderfully Made

Guds kjærlighet og medlidenhet er fundamentet for all den helbredelse og velsignelse som Gud ønsker å møte mennesket med. Men Dupont mener det er viktig å forstå hvem mennesket er i Guds øyne, for å kunne få en rett forståelse av Gud og hans kjærlighet til hvert enkelt menneske. Dupont vektlegger den enkeltes unikheter for Gud som skapt i Guds bilde. Samtidig kaller Gud alle inn i en nær relasjon til Ham, som hans barn. Dupont skriver om dette: «when we surrender our lives to him and trust in Christ's payment for our sins, his Spirit begins to dwell within our heart and 'sonship' begins ..... When the Holy Spirit comes into our hearts, he brings us into a father/child relationship with God.»⁴⁵

Syndefallets konsekvenser er to-sidig ifølge Dupont. Disse er menneskets atskillelse fra Gud samt splittelsen mellom mennesker. Han viser til at det bare er Jesu soning på korset som kan sette mennesket fri og restaurere relasjonene.

2.2.4 Models of Healing Prayer

Siden Gud lengter etter å helbrede mennesker, mener Stibbe at det er viktig for den enkelte menighet å være seg bevisst hvilken måte man ønsker å møte mennesker på. I kapitlet nevnes her seks modeller som har vært dominerende gjennom kirkehistorien. Det er ikke tale om en praktisk gjennomgang av modellene, men en gjennomgang av refleksjonen over og historien bak de ulike modellene. Stibbe slår fast at det ikke bare er en modell som er den rette, for Jesus gjorde også bruk av flere ulike metoder i sine møter med mennesker.

Etter en kort gjennomgang av disse modellene går Stibbe særlig i dybden på to typer

---

43 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.30

44 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.30

45 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.40

modeller som er å finne innenfor karismatisk kristendom. Disse kaller han: *The Kingdom model* og *The faith model*.

The Kingdom model

Stibbe henter mye av sin inspirasjon fra John Wimber, som er fortaler for denne modellen. Wimber var grunnlegger av Vineyard-bevegelsen. I vår tid står kirken i en spenning, hvor Guds-rikets krefter allerede er virksomme, samtidig som Guds rike ennå ikke har brutt igjennom i hele sin fylde. Om denne tiden sier Stibbe: «This interim period is characterized by intense spiritual warfare between God's increasing, growing and expanding Kingdom, and the retreating kingdom of darkness»⁴⁶ Derfor er kirkens oppdrag i denne tiden å fortsette Jesu gjerning. Jesus virket gjennom forkynnelse av Guds-riket og gjennom mirakler som bevitnet at Guds rike var nær. Derfor konkluderer Stibbe med følgende: «The Kingdom of God is therefore the key to divine healing.»⁴⁷

The faith model

Denne modellen tar utgangspunkt i Jesu eksempel. Han helbredet alle som oppsøkte ham i deres søken etter hjelp. Jesus viser oss hvem Gud er og dette sier oss noe vesentlig: «It tells us that God's will is always to heal every sick person.»⁴⁸ Korset står også sentralt i denne forståelsen: «Jesus died not just to forgive us our sins but also to heal our bodies. Jesus died for the whole person.»⁴⁹ Med utgangspunkt i Jes.53,4-5 og 1 Pet.2,24 taler denne modellen for: «that healing is in the atonement to the same degree that forgiveness of sins is ..... healing is in the Cross and all we have to do is confess it to possess it.»⁵⁰ Idèen i denne modellen er altså som Stibbe konkluderer med: «that we only have to believe and we will receive our healing.»⁵¹

I sin evaluering av disse to modellene er Stibbe klart mest kritisk til tros-modellen. Han viser til Wimbbers holdning. Han ville også si at: «healing was one of the benefits of the Cross but he would not preach that healing was 'in' the atonement.»⁵² Stibbe mener likevel at de som legger vekt på troens betydning har mye å lære andre, samtidig som han belyser de negative sidene ved en overfokusering på troens betydning. Han mener særlig at den pastorale siden ved denne modellen er svak – hvordan møte de som ikke ble friske – trodde de ikke nok? Samtidig er han kritisk til en forestilling om at Gud vil helbrede alle i dag.

---

46 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.55

47 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.55

48 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.63

49 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.63

50 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.64

51 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.64

52 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.65

2.2.5 God`s Will and Our Faith

Stibbe åpner dette kapitlet med å fastslå at enhver som jobber med forståelsen av helbredelse, før eller siden vil bli konfrontert med «one of the biggest paradoxes of Christianity. I call this the paradox of divine sovereignty and human faith.»⁵³ Stibbe mener ikke bare at dette paradokset gjelder for forståelsen av helbredelse, men det samme paradokset gjør seg også gjeldende for frelses-forståelsen: «There are some who stress that it is God who takes the initiative when a person comes to Christ and is born again ..... At the same time, there are others who say that it is we, not God, who take the initiative.»⁵⁴

Stibbe viser til de gangene hvor Jesus tok initiativet til å helbrede. Her var det Jesu unike relasjon til sin Far som var av avgjørende betydning: «This exceptional, indeed unique, intimacy with the Father is the source of every word and act in Jesus` ministry.»⁵⁵ Stibbe mener at denne nære relasjonen er et forbilde til etterfølgelse for kristne i dag. Det å lytte til Faderen er av betydning i forhold til helbredelse, siden det er her mennesket får veiledning til om hvor og hvordan de skal gå frem. Utfordringen ved denne tilnærmingen til helbredelse er ifølge Stibbe at vi blir svar skyldig overfor de som ikke blir helbredet. Gud har utvalgt noen til å bli helbredet men ikke meg – hvorfor? Som konsekvens av denne utfordringen mener Stibbe at mange heller velger å fastholde at det er mennesket som må ta initiativet når helbredelse skal skje.

De som fastholder at mennesket må ta initiativet ved helbredelse, vektlegger evangeliens mange episoder hvor det er mennesket og ikke Jesus som tar initiativet. Kvinnen som beskrives i Mark 5,25-34 nevnes som et kjerne eksempel på dette. Her er det altså kvinnen og hennes tro som er det avgjørende for helbredelsen. Stibbe ser at kvinnen er medvirkende, men fastholder samtidig problemet med å legge for mye vekt på menneskets rolle: «The problem with this model is of course the simple fact that experience does not match up to the theology.»⁵⁶

Etter denne beskrivelsen av hovedspenningen mellom Guds vilje og menneskets tro nevner Stibbe at dette er en gammel debatt. Han beskriver synet og konflikten mellom forståelsen hos Arminius og Calvin. Disse to har et ulikt syn på frelses-forståelsen. Oppsummerende om forskjellene disse imellom nevner Stibbe: «In the Arminian way, salvation is the result of combined efforts of both God and human beings ..... In Calvinism, the opposite is true. Salvation is wholly the result of God`s work, not ours.»⁵⁷

---

53 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.72

54 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.72

55 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.75

56 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.80

57 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.85

Uansett hvilken tilnærming som er grunnlaget vil det ifølge Stibbe få store konsekvenser for hvordan evangeliet skal deles, siden tilnærmingen vil styre hvordan vi handler. Konkluderende om denne debatten sier Stibbe: «The fact is, there is some truth in both these systems of theology, at least when it comes to divine healing.»⁵⁸ Stibbe legger seg på en radikal middelvei imellom disse to forståelsene. Han ønsker med dette å ta på alvor Guds suverenitet samtidig som Bibelens kall til åndelig krigføring og bønn for syke og undertrykte blir hørt og handlet på. Stibbe sier: «It creates a space in which we can see a creative fusion between God's initiative and ours – a space in which the power of the Spirit is released for the healing of the sick, to the glory and honour of the name of Jesus.»⁵⁹

2.2.6 *Ministering Divine Healing*

Denne andre hoveddelen av boken er som sagt mest opptatt av den praktiske siden ved den helbredende tjenesten. Jeg vil gi en kort fremstilling av det som er vesentlig for oppgaven fra denne delen.

Et av kapitlene fokuserer på Den hellige ånds betydning i forståelsen av helbredende praksis. Den hellige ånd er mye mer enn en følelse og en åndelig makt. Dupont sier: «The Holy Spirit is the spirit of adoption, or `sonship`, whom we receive in our hearts when we give our lives to God. He is the very presence of God in the world today.»⁶⁰ Dupont mener at det er viktig å ta imot betydningen av hvordan Jesus ble leddet av Ånden, fordi Jesus kaller oss til å gjøre det samme.

Dupont har også i denne delen av boken et kapittel om det onde i verden og hvordan kristne må være på vakt for denne realiteten. Satan er løgnens far, og han ønsker ved sine løgner å stjele fra mennesket: «Specifically, he wants to rob us of what God has given us – the love, healing and provision of Christ and the Cross.»⁶¹ Videre vektlegger Dupont betydningen av å være seg bevisst denne maktkampen mellom det gode og det onde i verden, samtidig som han tydeliggjør at Gud er for sine barn også selv om det ikke alltid synes.

2.3 Oppsummering

Oppsummerende vil jeg ut fra fremstillingen av bøkens innhold gjøre rede for problemstillinger som reises. Disse problemstillingene vil danne grunnlag for drøftelsen i kapittel 3.

---

58 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.92

59 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.94

60 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.125

61 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.154

Noe som er sentralt for begge bøkene ser ut til å være Guds-nærværet. Men det ser ut som det i de to bøkene kommer frem en noe ulik forståelse av hvordan Gud er nær. For Hauge er Gud ikke primært problemløseren som gjennom mektige gjerninger kommer nær og helbreder. Denne maktdemonstrasjonen er i stedet erstattet av prosesser hvor de helbredende kreftene som finnes i skaperverket virker sammen med mennesket selv i retning av helbredelse – en prosess som Gud er nærværende i. Stibbe og Dupont legger derimot primært vekt på at Gud er nær, og viser dette nærværet gjennom mektige gjerninger på samme måte som Jesu liv vitnet om.

Spørsmålet er hvorfor de har så ulike forståelser av Guds-nærværet. En av grunnene kan være deres syn på Gud som skaper. Hauge vektlegger at Gud har skapt mennesket godt og med et helbredende element i seg som må hentes frem. Dette skjer i en prosess hvor Gud stadig er skaper og virksom. Stibbe og Dupont ser seg enige i at Gud har skapt mennesket godt, men vektlegger ikke like sterkt skapelseslæren som utgangspunkt for forståelsen av Guds nærvær. De legger større vekt på den åndelige dimensjonen i virkelighetsforståelsen.

Forholdet mellom Gud og det onde ser også ut til å være forskjellig i de to bøkene. Hauge fastholder menneskets ansvar i møte med sykdom og lidelse, og ser mennesket ikke bare som et offer for kampen mellom Gud og det onde. Dessuten ønsker han å fremme en forståelse som tar vare på lidelses-aspektet ved et liv i etterfølgelse. Stibbe og Dupont er langt mer opptatt av kampen mellom Gud og det onde som en realitet. De vil også fastholde at mennesket har et ansvar i denne kampen, men ønsker å fremme en forståelse som leder mennesket inn i den åndelige krigføringen på ulike måter.

Kapittel 3

Forståelsen av hvordan Gud er nær

3.1 Forståelsen av hvordan Gud er nær

Jeg vil nå drøfte problemstillingene som er reist i fremstillingen av bøkene. Jeg kommer i min drøftelse til å ta utgangspunkt i de forskjellene jeg ser i bøkens tilnærmelse til hvordan Gud er nær. Jeg ser at det er ulikheter på dette området, og jeg ønsker å drøfte hva som ligger bak disse ulike forståelsene.

Grunnen til at jeg ønsker å ta utgangspunkt i Guds-nærværet, er at både frelse og helbredelse er to sentrale områder hvor Gud griper inn og viser sitt nærvær overfor mennesket. Da det tilsynelatende er ulike forståelser av dette nærværet i de aktuelle bøkene, blir det naturlig å drøfte

bakgrunnen for dette. Som nevnt ser det ut ifra bøkene innhold ut som om de har en ulik forståelse av hvordan Gud er nær. Jeg skal her gjøre rede for hvordan disse ulikhetene kommer til syne.

For Hauge er det en viktig forskjell mellom hendelsene som er å finne i evangeliene, og de som skjedde i de første menighetene. Helbredelsen og det helbredende engasjementet hadde en helt sentral plass i Jesu liv og virke. Samtidig sier Hauge: «Når så Jesus sender ut disiplene sine med det dobbelte oppdraget å forkynne og helbrede, så er det klart at helbredelsens oppgave ikke er tenkt avsluttet med Jesus selv.»⁶² Samtidig som Hauge gjør dette klart, fremhever han også at det er et annet fokus i de første menighetene. Hauge spør om hvorfor helbredelses-undrene synes å spille en langt mindre rolle i menighetsbrevene enn de gjør det i evangeliene og Apostelgjerningene. Grunnen til dette er ifølge Hauge at de første menighetene måtte påminnes om at de ikke bare var mottakere av Guds nåde til frelse og helbredelse, men at de også hadde et ansvar for å forvalte denne nåden. Denne forvaltningens oppdrag kan mennesket bare leve ut når det lever i et sant forhold til Gud. Derfor er evangeliets innhold og lærespørsmål så sterkt i fokus i menighetsbrevene. I menighetens liv er det altså en formaning til å virkeliggjøre det nye livet som troen på Jesus gir. Hauge mener altså ikke at den helbredende dimensjonen er borte, men «Gudsrikets nærhet er altså ikke primært til stede i menigheten som en dimensjon som bryter inn og løser folks problemer på et blunk .... Den veldige maktdemonstrasjonen fra Jesu side er blitt erstattet av en prosess, hvor de helbredende krefter er i virksomhet»⁶³

Stibbe og Dupont har en noe anderledes oppfattelse av hvordan Gud er nær. De ser seg enige med Hauge i at evangeliene vitner om Jesu helbredende undre. Men de gjør ikke et poeng ut av å sette et skille mellom evangeliene og menighetsbrevene. Stibbe og Dupont legger derimot hovedtyngden nettopp på Jesu liv og gjerning, da det er gjennom Ham Gud har kommet nær, og Jesu helbredende undre gir en mal for hvordan Gud fremdeles vil vise sitt nærvær overfor mennesker. Derfor sier Stibbe følgende om disse undrene: «The purpose of the healing miracles of Jesus – both in his own ministry and today – has to do with demonstration. They demonstrate that the rule of God has broken into history ahead of time, as it were.»⁶⁴ Gud viser altså primært sitt nærvær ved å demonstrere at Guds rike har kommet nær. Dette blir synlig når helbredelser skjer.

Spørsmålet er hvorfor det i de to bøkene er så ulike forståelser av hvordan Gud er nær. Dette kan skyldes at de har ulike forståelser av flere andre forhold. Virkelighetsforståelsen er av stor betydning også her, og det ser ut som om de to bidragene har en noe ulik oppfattelse av Gud og skaperverket. Samtidig er forholdet mellom Gud og det onde noe ulikt i de to bidragene. Også

---

62 Hauge, *Liv og Helse*. s.23

63 Hauge, *Liv og Helse*. s.27

64 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.29

syndefallets konsekvenser har betydning for forståelsen av Guds nærvær. Disse forholdene vil jeg drøfte i det følgende.

3.2 Gud som skaper og skaperverket

3.2.1 Skaperverket vs. det åndelige

Både Hauge og Stibbe/Dupont vil si seg enige i at Bibelen vitner om at skaperverket er skapt godt av Gud. Også mennesket er skapt godt og i Guds bilde, så det ligner Ham. Dette tenker jeg at også Bibelen er tydelig på. I åpnings-kapitlet i 1. Mosebok ser vi at Gud er Skaperen og den som skapte alt godt – også mennesket. Mennesket blir satt som forvalter av den verden Gud har skapt, og velsignes rikt gjennom skaperverket. Gud betegner i dette kapitlet det skapte som godt, og også videre utover i både Det gamle- og Det nye testamentet er det Gud som æres, og tilregnes det han har skapt.⁶⁵ At Gud har skapt verden og at den er skapt godt er å se som et grunnleggende premiss i Bibelen.

Hauge fremhever dessuten at det fra skapelsen av er lagt ned i naturen helbredende elementer, som kan hentes frem til det beste for mennesket. Hauges lære om helbredelse er bygget på hans forståelse av skaperverket, og han mener at «den kristne forståelsen av helbredelsen primært skal hente sitt innhold fra skaperverket og de lover som gjelder for det.»⁶⁶ Hauge mener altså at naturlovene som gjelder i verden er de rammene som mennesket og kirken må jobbe under. Det er de rammene som er tilgjengelige for den menneskelige praksis og erfaring. Han vil likevel ikke med dette utelukke at Gud i enkelte tilfeller kan gripe inn på overnaturlig vis på tvers av naturlovene. Men Gud viser primært at Han er nær ved at Han først har lagt ned helbredende elementer i det skapte, og dessuten ved at Han er nær i de prosessene som mennesket må gå for å hente disse frem. Det primære innholdet i forståelsen av helbredelse henter Hauge altså fra sin forståelse av skaperverket.

Det er anderledes med Stibbe og Dupont, i deres bok legger de ikke samme vekt på forståelsen av skapelsen og de helbredende elementer som er tilstede i det skapte. Jeg fornemmer ikke at de med dette ønsker å avvise at det er lagt ned naturlover i skaperverket som mennesket har som rammer, men det er bemerkelsesverdig at dette ikke får noe fokus i deres bok. Stibbe og Dupont er derimot mer opptatt av den åndelige dimensjonen ved virkelighetsforståelsen. Dette gjelder både i deres lære om hvordan Jesus helbredet og fremdeles helbreder i dag, men også i deres veiledning til hvordan menigheter i dag skal drive med helbredende praksis.

---

⁶⁵ Jes 40,26.28; 42,5; 45,18; Job 38,4; Sl 8; Am 4,13; Joh 1,1-3; Apg 17,24; Rom 11,36; Kol 1,16; Åp 4,11

⁶⁶ Hauge, *Liv og Helse*. s.76

Spørsmålet er hvorfor disse bøkene vektlegger dette så ulikt? Jeg tror noe kan skyldes hvem disse bøkene er skrevet til og rettet i mot. Hauge ønsker med sin bok å bringe et teologisk bidrag inn i kommunikasjonen med de helbredende profesjonene, mens Stibbe og Dupont har rettet deres bok mot menigheten og det enkelte medlem. Jeg har ikke grunnlag for å tro at noen av dem har vektlagt seg annerledes av hensyn til leserne, men det er interessant å forestille seg hvordan *Healing Today* skulle kunne være skrevet som et bidrag til de helbredende profesjonene. Den vektleggelsen av den åndelige dimensjonen som Stibbe og Dupont har, ville ikke nødvendigvis skape bedre kommunikasjon mellom teologien og de helbredende profesjonene. Jeg tror likevel at det ville være et verdifullt bidrag om den åndelige dimensjonen kunne få mer rom også innenfor disse profesjonene. Motsatt kan man også si om Hauges bok at den vil være et godt bidrag inn i menigheter hvor den åndelige dimensjonen har fått et fokus som er usunt.

Mye tyder likevel på at det bak den ulike vektleggelsen av skaperverket og det åndelige, finnes noe helt grunnleggende ved virkelighetsforståelsen som er ulikt. Når Stibbe og Dupont fokuserer på den åndelige dimensjonen mer enn den materielle, så kan man få et inntrykk av at de ønsker å skape et skille mellom det åndelige og det materielle på samme måte som gnostisismen gjør det. Da dette skillet er av grunnleggende betydning for forståelsen av de to bidragenes tilnærminger til forholdet mellom Gud som Skaper og skaperverket, ønsker jeg her å redegjøre for grunntankene i gnostisismen.

3.2.2 Gnostisismen

Old-kirken ble konfrontert med utfordringer fra gnostisismen. Denne bevegelsen innen kirken var med på å prege noen av de teologiske debattene som foregikk. McGrath nevner som en av hovedutfordringene for kirken i møtet med gnostikerne, at den gnostiske læren umiddelbart virket veldig lik den kristne læren. Han nevner dessuten at basis-idèene bak den gnostiske bevegelsen ikke er ulik den som er å finne i nåtidens New Age-bevegelse.⁶⁷ Opp gjennom hele kirkens historie har det oftest vært den gnostiske læren i en eller annen utforming, som har vært med på å utfordre kirken til å fastholde og på nytt hevde troens innhold.⁶⁸

En grunntanke i den gnostiske tankegangen er dualismen mellom den åndelige og den materielle verden. Häggglund skriver om denne dualismen: «The basic point of view is dualistic in nature, which is to say that it proceeds from a contrast between the world of the spirit and the material world, together with a contrast between good and evil and between a higher and a lower

---

67 McGrath, Alister E. *Christian Theology – An Introduction*. 4.ed. Blackwell Publishing 2007. s.13

68 Lee, Philip J. *Against the Protestant Gnostics*. Oxford University Press. New York 1987. s.15

sphere.»⁶⁹ Det er altså snakk om at den gnostiske læren springer ut ifra et skille mellom den åndelige verden og den materielle verden. I tillegg er det i den gnostiske dualismen snakk om et skille mellom Gud som Skaper i Det gamle testamentet, og Gud som forsoner eller Frelser i Det nye testamentet.⁷⁰ Disse to guddommene som det opereres med i den gnostiske tankegangen er ikke bare to ulike guder, men de opererer også på ulike nivåer. McGrath beskriver de to guddommene slik: «... a supreme god, who was the source of the invisible spiritual world, and a lesser deity who created the world of visible, material things.»⁷¹ Det er altså snakk om et skille mellom den materielle og den åndelige verden, noe som har sitt utspring i Gudsforståelsen. Dette skillet ble offisielt avvist av kirken på kirkemøtet i Nikea i 325. I Den nikenske trosbekjennelsen står det: «Jeg tror på én Gud, den allmechtige Fader, skaperen av himmel og jord, av alt synlig og usynlig.»⁷² Det ble altså med dette fastslått at kirkens offisielle lære om Gud er at det bare er snakk om én Gud som har skapt alt synlig og usynlig.

Konsekvensene av den gnostiske læren er flere. Her vil jeg først nevne et hovedmål for mennesket ifølge den gnostiske læren. Dette målet består i å frigjøre ånden fra det materielle fengselet.⁷³ Frelsen er her å forstå som åndens frigjøring fra den materielle verden. Det er altså snakk om et klart skille mellom det åndelige og det skapte, et skille som taler imot et helt grunnleggende element i den kristne læren – inkarnasjonen, som nettopp er et uttrykk for at Gud åpenbarte seg i det skapte. Jesu to naturer som guddommelig og samtidig menneske er å forstå som grunnleggende for den kristne tro og lære. Disse to naturene som begge finnes i Jesus, er samtidig også atskilte. Det er ikke tale om en sammenblanding av Jesu guddommelige natur og Jesu menneskelige natur. Dette er det viktig å fastholde, også i møtet med den gnostiske læren. Det ble da også på kirkemøtet i Chalcedon i 451 fastslått følgende om Jesu to naturer: «... we all with one voice confess our Lord Jesus Christ to be one and the same Son, perfect in divinity and humanity, truly God and truly human, consisting of a rational soul and a body, being of one substance with the Father in relation to his divinity, and being of one substance with us in relation to his humanity, and is like us in all things apart from sin.»⁷⁴ Chalcedon-bekjennelsen ble konkluderende for flere kontroverser i oldkirken og er å regne som et konfesjonelt sammendrag av tankene som var å finne innenfor kristologien.⁷⁵ Også etter reformasjonen ble det i Konkordieformelen klargjort hva den lutherske læren var om Kristi person. Her gjøres det klart hva de sier ja til: «Den guddommelige og

69 Hägglund, Bengt. *History of Theology*. Concordia Publishing House, Saint Louis 2007, s.36

70 Braaten, Carl E. & Jenson, Robert W. *Christian Dogmatics vol I*. Fortress Press, Philadelphia 1984. s.304

71 McGrath, *Christian Theology*. s. 225

72 Mæland, Jens Olav (red.). *Konkordieboken*. Lunde Forlag 2006. s.18 – Den nikenske trosbekjennelse

73 Braaten, *Christian Dogmatics vol I*. s.305

74 McGrath, Alister E. (ed.) *The Christian Theology Reader*. 3.ed. Blackwell Publishing 2007. s.281 – The Chalcedonian Definition of the Christian Faith

75 Hägglund. *History of Theology*. s.99

menneskelige natur er personlig forent i Kristus. Det er altså ikke to Kristus`er»⁷⁶ Samtidig gjøres det også her klart hva man avviser om Kristi person: «At den guddommelige og menneskelige natur blandes sammen til ett vesen og at den menneskelige natur blir forvandlet til guddommen»⁷⁷ Dette er av stor betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær, for det er nettopp i det skapte Gud har kommet nær mennesket.

En annen konsekvens av den gnostiske læren som er nært knyttet sammen med den førstnevnte er at skillet mellom Gud og mennesket ikke er absolutt. Det at dette skillet ikke skulle være absolutt avviser også Chalcedon-bekjennelsen. Fra den gnostiske læren kommer en tanke om at noen mennesker var i stand til å tre inn i en mer guddommelig sfære via et høyere nivå av tro.⁷⁸ Med denne tanken følger at det ikke er et klart ontologisk skille mellom Gud og mennesket og skaperverket generelt, hvilket fører til at mennesket er i stand til å bli mer guddommelig og åndelig enn det egentlig er ment å være. Lee beskriver om heresiene kirken har stått i gjennom tiden, at det nesten alltid er snakk om at en sannhet fortolkes til et ulogisk eller farlig nivå. Videre sier han særskilt om gnostisismen: «In the case of gnosticism, it involves some of the oversimplifications we have examined: other world without this world, soul without body, self without Church, spirit without matter.»⁷⁹ Her må også inkarnasjons-læren være en rettesnor som medvirker til å sette forholdet mellom Gud og menneske på rett plass. Gud har åpenbart seg og er kommet nær mennesket fordi det var menneskets eneste redning, og fordi det bare er Gud som kan frelse mennesket. Det ligger ikke i menneskets hender å frelse seg selv.

Den gnostiske læren ble som nevnt avvist både i oldkirken og etter reformasjonen, men det er likevel tendenser til en form for gnostisisme også i dag. Jeg vil i det følgende gjøre rede for disse tendensene samt for hvordan de er med på å prege forholdet mellom Gud og skaperverket.

3.2.3 Den moderne gnostisismen

Jeg har i det forrige avsnittet nevnt to sentrale konsekvenser av den gnostiske læren. For det første er det snakk om en lengsel etter frigjøring av ånden fra det materielle, og for det andre er det i gnostisismen et uklart og ikke absolutt skille mellom Gud og skaperverk. Dette er tendenser som også kan ses i vår tid. Alfsvåg sier om samtidens religiøsitet i vår kontekst: «Den kjennetegnes av at forholdet mellom Gud og verden, som all inkarnasjonsbasert teologi ser som det sentrale, er erstattet av forholdet mellom ånd og natur som det grunnleggende orienteringspunkt for

---

76 Mæland, *Konkordieboken*. s. 409 – Konkordieformelen VIII pkt 4

77 Mæland, *Konkordieboken*. s. 411 – Konkordieformelen VIII pkt 21

78 Hägglund. *History of Theology*. s.37

79 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.45

virkelighetsforståelsen.»⁸⁰ Denne endringen i orienteringspunkt har naturligvis konsekvenser.

Flukten eller menneskets forsøk på å skaffe seg herredømme over noe, er å se på som typiske tegn på en gnostisk preget virkelighetsforståelse. Men hva er det tale om å flykte fra eller skaffe seg herredømme over? Jeg vil i det følgende ta utgangspunkt i Lees oppfatning om hvordan den gnostiske virkelighetsforståelsen kommer til uttrykk i vår tid. Ifølge Lee kommer den gnostiske virkelighetsforståelsen til uttrykk på flere måter for mennesket i vår tid. Felles for disse er at det ofte er snakk om en flukt fra eller et forsøk på å tilkjempe seg en form for herredømme. Dette kan deles opp i flere kategorier. Det er snakk om flukt fra, eller herredømme over:

- Naturen. Det er snakk om en forståelse av den skapte verden som en del av den menneskelige tragedien, og derfor er flukten å se på som en utvei. Denne frykten for verden har ofte ledet til et fokus på tros-helbredelser. Om dette fokuset sier Lee: «The purpose of such healing is obvious: it is to prove that although nature is evil – crippling, blinding, deafening, deforming, killing – supernature is healing, restorative and saving.»⁸¹ Samtidig kan vi i vår tid se ulike uttrykk for menneskets forsøk på å kontrollere naturen.
- Tiden. Det er et skremmende fenomen for det gnostisk tenkende mennesket å forholde seg til idèen om at døden er av vedvarende betydning for mennesket i verden. Tiden er et tydelig tegn på at livet er utenfor menneskets kontroll.⁸²
- Kroppen. Det kroppslige er langt på vei å se på som et fengsel, som bare kan unnslippes ved flukt. Lee sier: «Gnostics of all eras have, on the other hand, maintained a most profound mistrust of the body, regarding it as the enemy *without* that constantly tries to undo the best efforts of the soul *within*.»⁸³ Videre sier Lee om flukten fra det kroppslige: «The body ..... was indeed a prison from which release was possible only through rebirth, the experience of conversion.»⁸⁴ Dette nevnes som et grunnleggende forhold i den gnostiske dualismen: Mennesket er enten guddommelig eller satanisk, aldri bare menneskelig.⁸⁵
- Fellesskapet av de hellige. Dette er et fenomen som er svært utbredt i vår del av verden i dag blant kristne. Det er mer og mer utbredt at den kristne tro blir levd ut utenfor og utenom det kristne fellesskapet. Om flukten fra dette fellesskapet sier Lee: «... the gnostic does not escape into another aspect of the world which has a tangible reality of its own to judge and

---

80 Alfsvåg, Knut. «Ingen annen Gud – En visjon for de lutherske kirker». *Lære og Liv – et tidsskrift for kirkelig fornyelse*. Nr 1, 2012. s.63

81 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.119

82 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.122

83 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.130

84 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.131

85 Swaggart, Jimmy. *Overtro – Den Nya Gnosticismen*. Hallefors Tryckeri, 1985. s.10

direct his or her own psyche; rather, the gnostic escapes into the *self*. .... When we discuss the journey into self, we are very close to the heart of gnostic thought.»⁸⁶

De ovennevnte fire forholdene er kjennetegn på den gnostiske virkelighetsforståelsen. Det blir tydelig at også i dag har gnostisismen stor innflytelse på den kristne forståelsen av forholdet mellom Gud og skaperverket, en virkelighetsforståelse som langt på vei med rette kan sies å ha fått et annet orienteringspunkt i samfunnet i vår tid – forholdet mellom mennesket som åndsvesen og naturen. De nevnte fire forhold gjør det også mer tydelig hvilke konsekvenser det får å skifte ut Gud som orienteringspunkt for menneskets virkelighet. Da blir det mennesket selv som er orienteringspunkt, og som selv må flykte eller skaffe seg herredømme. Det skapte, naturen, mennesket og fellesskapet av de hellige hvor Gud har gitt løfter om å være nær, blir erstattet av flukt og kamp for å legge det under seg i stedet for å se det som gaver fra Gud.

Som jeg nevnte tidligere, ser det ut til at bak den ulike vektleggelsen av skaperverket og det åndelige, er det noe helt grunnleggende ved virkelighetsforståelsen som er ulikt i de to bidragene. For Hauge er det skaperverket som skapt av Gud som er orienteringspunktet for virkelighetsforståelsen, mens Stibbe og Dupont fokuserer mer på den åndelige dimensjonen enn på den materielle. Det er altså her tale om ulike orienteringspunkter for virkelighetsforståelsen. Slik jeg oppfatter *Healing Today* vil det være å gå for langt, å kalle Stibbe og Dupont for kristne gnostikere. Men det er snakk om gnostiske tendenser i deres forståelse av virkeligheten generelt, og helbredelse spesifikt. De er likevel ikke så ytterliggående i deres lære som noe av læren fra de ytterliggående trosbevegelses-sammenhengene.

Trosbevegelsen regner Kenneth Hagin som opphavsmann for dens læremessige fellesgods.⁸⁷ Trosbevegelsens innflytelse i vår kontekst er ikke uten betydning, særlig når den ut til mange mennesker via den medie-baserte forkynnelsen. Derfor er det viktig å være seg bevisst dens læremessige innhold. Jeg vil her primært være opptatt av virkelighetsforståelsen hos Hagin.

I Hagins lære er det en tydelig oppdeling mellom den åndelige og den fysiske verden. Denne oppdelingen skjer med utgangspunkt i hans forståelse av virkeligheten som en delt virkelighet, hvor Gud har makten over det åndelige, mens satan har makten over den fysiske delen av verden. Sannes sier at konsekvensen av dette er: «Denne «maktfordelingen» innebærer at den fysiske verden egentlig ikke lenger er Guds verden. Den blir derimot satans verden.»⁸⁸ Oppdelingen som vi ser her

86 Lee. *Against the Protestant Gnostics*. s.140

87 Sannes, Kjell Olav. *Det Guddommeliggjorte Menneske og den Menneskeliggjorte Gud*. Refleks-serien, nr.5. Refleks Publishing. Oslo 2005. s.4

88 Sannes. *Det Guddommeliggjorte Menneske og den Menneskeliggjorte Gud*. s.68

kommer også til syne i Hagins forståelse av naturlovene. Disse er ifølge Hagin ikke å se på som guddommelige skaperordninger, men derimot som syndefalls-ordninger og strukturer som er ødeleggende og negative for mennesket. Sannes beskriver Hagins forståelse av naturlovene slik: «Gud er ikke opphavsmann til sykdom, død, ulykker og naturkatastrofer. .... Derfor måtte de naturlige lover settes ut av kraft når Jesus gjorde under, og de skal engang oppheves definitivt.»⁸⁹ Vi kan altså i Hagins virkelighetsforståelse se en nær sammenheng med den gnostiske dualistiske læren. Det er likevel her snakk om en mer ytterliggående form enn hos Stibbe og Dupont, men dette er likevel en lære som til en viss grad er med på å forme og påvirke kristnes forhold til helbredelse i norsk kontekst.

Jeg vil i det følgende avsnittet drøfte hvordan virkelighetsforståelsen som er å finne i de to bidragene er av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær.

3.2.4 Virkelighetsforståelsens betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær

I det forrige er det blitt tydelig at det er gnostiske tendenser i virkelighetsforståelsen hos Stibbe og Dupont. Men hvordan kommer dette til syne i deres bidrag?

De har som nevnt et stort fokus på den åndelige dimensjonen i *Healing Today*. Spørsmålet er om dette bygger på en underkjennelse av hvor sterkt Gud allerede er tilstede i verden. Det kan tyde på det når Stibbe og Dupont i boken ikke gir plass til å vektlegge Guds nærvær i det skapte. Stibbe har fokus på at helbredelser og Guds rikes tilsynekomst henger sammen. Han sier: «When healing miracles happen, it is because the future role of God has broken into history.»⁹⁰ Det at han knytter Guds rike så nært sammen med mirakuløse hendelser viser en tendens til det dualistiske, en dualisme som skiller mellom det åndelige og det materielle. Her ser vi en tendens til å skille mellom Guds-riket som hører til i det åndelige og som kommer til syne når Gud griper inn på mirakuløst vis og resten - det materielle - som er det mennesket kan se.

Denne tendensen strider slik jeg ser det mot et viktig kjernepunkt innenfor teologien: Det at Gud og det åndelige er nær i det synlige og skapte. Gud som er skaper av alt er synlig tilstede i det skapte. Dette er ikke å forstå som pantheisme, for det er samtidig et skarpt skille mellom Gud og det skapte. Bibelens skille mellom skaper og skaperverk er et viktig skille,⁹¹ siden Gud er forskjellig fra og atskilt fra skaperverket fordi det er Han som har skapt og er årsaken til skaperverket, og skaperverket er godt fordi det er Gud som er årsaken. Samtidig ses Guds avtrykk i det skapte og det vitner om Ham, ja Gud er nær tilstede i skaperverket. Det tydeligste eksempel på at Gud er i det

---

89 Sannes. *Det Guddommeliggjorte Menneske og den Menneskeligjorte Gud*. s.69

90 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.28

91 Rom 1,25

synlige og naturlige er inkarnasjonen. Jesus ble menneske. Det samme kan sies om Den hellige ånd som er livgiver og fornyer og nær hvert menneske som tror. Sett i dette lyset kan det virke noe ensidig å knytte Guds-rikets tilsynekomst så sterkt sammen med mirakuløse hendelser uten samtidig å gjøre oppmerksom på Guds tilstedeværelse i og nærhet til det Han allerede har skapt.

Konsekvensene av å underkjenne Guds nærvær i det skapte kan være flere. Det kan føre til en underkjennelse av menneskets rolle i forbindelse med helbredelse. Hvis helbredelse avhenger av at Gud griper inn på mirakuløst vis, vil menneskets muligheter og betydning fort kunne bli noe redusert. Samtidig tror jeg også at en underkjennelse av Guds-nærværet som er tilstede kan få konsekvenser for troslivet. En noe krampaktig søken etter det åndelige kan bli konsekvensen.

Hauges bidrag har et sterkt fokus på Guds nærværet i det skapte noe som er en styrke, men spørsmålet er om han med dette fokuset formidler en neglisjering av Guds muligheter utenom det menneskelig synbare. Hauge forsøker å ta et oppgjør med den karismatiske tilnærmelsen som oppfordrer mennesket til å søke det åndelige og overnaturlige i dets søken etter svar og inngripen. Spørsmålet er om ikke Hauge går for langt i sin mangel på erkjennelse av muligheten for Guds inngripen gjennom undre i dag. Hauge er ikke avvisende til at dette kan skje, men stiller seg samtidig imot en praksis som er opptatt av å søke Guds inngripen på denne måten. Noen vil med rette kunne fremvise at det jo skjer veldig sjelden at Gud griper inn gjennom mirakler, derfor er det ikke der menneskets hovedfokus skal ligge heller. Rammene for mennesket er å jobbe under de som er lagt i skaperverket. Men hvis denne holdningen fører til et trosliv som ikke er opptatt av å søke Guds inngripen på tvers av disse rammene, da tror jeg at en viktig dimensjon ved troslivet har gått tapt. Det er likevel viktig å påpeke at Hauge i sin bok ikke gir uttrykk for, at han ikke mener at Gud handler utenom det vitenskapelig dokumenterbare.

Virkelighetsforståelsen er av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær, men det ser også ut som det er en sammenheng mellom forståelsen av Gud som skaper og forståelsen av hvordan Gud er nær. Jeg vil drøfte dette i det følgende.

3.2.5 Gud som Skaper

Som nevnt ser det ut som det er en sammenheng mellom forståelsen av Gud som Skaper og hvordan Gud er nær. Det er ingen av de to bidragene som har et eget avsnitt om forståelsen av Gud som Skaper, men jeg tror at læren om helbredelse, hvor Guds nærvær kommer til syne, gir innsikt i hvilken forståelse av Gud som Skaper som ligger bak. Dette vil jeg gjøre rede for i det følgende.

I forordet til *Healing Today* skriver Stibbe og Dupont noe grunnleggende om deres motivasjon til å skrive denne boken. De nevner her at det gjennom kirkens historie har vært en

feilaktig oppdeling mellom Guds ord og Guds kraft. De mener at denne oppdelingen har ført til en praksis som for entydig har lagt vekt på Ordets betydning. Stibbe og Dupont ønsker altså derfor gjennom boken å fastholde at både Ordet og kraften er av betydning. Derfor er Guds-rikets tilsynekomst gjennom mirakler også vektlagt ganske sterkt i boken. Boken er dermed skrevet som et opprør mot en teologi som ser bort ifra eller bare legger lite vekt på Guds kraft.

Spørsmålet er om Hauges bidrag er et uttrykk for denne typen teologi? Ut ifra hans syn på Jesu maktdemonstrasjoner, og ved hans erkjennelse av at disse er blitt erstattet av en prosess hvor de helbredende kreftene er virksomme, er det noe som kan tyde på det. Han legger i alle fall ikke samme vekt på Guds kraftfulle gjerninger som Stibbe og Dupont gjør. Men betyr dette at Hauge ikke regner Guds kraft som en virksom kraft når det gjelder helbredelse? Nei, det er lite som tyder på det. Hauge mener også at både Guds ord og Guds kraft er av betydning, men Guds kraft viser seg på en annen måte i Hauges forståelse enn hos Stibbe og Dupont. Det er her interessant å se på hvilken forståelse av Gud som Skaper som ligger bak dette skillet. Men jeg vil først si noe grunnleggende om Gud som Skaper.

I Bibelen er det Gud som regnes som opphavet til hele skaperverket.⁹² Jeg vil her nevne to grunnleggende rammer som Bibelen setter for hvordan Gud skapte. Bibelen vitner om at Gud skapte universet ved sitt Ord. Gud skapte altså ved sitt Ord, med opphav i det usynlige og ut av intet.⁹³ Det er ikke snakk om skapelse ut av noe som eksisterte i forveien,⁹⁴ men derimot talte Gud og det ble til, og det er altså Guds ord som er skapermidlet.⁹⁵ Creatio ex nihilo-læren om at Gud skapte ut av intet er av viktig teologisk betydning. Denne læren avviser at materien er evig og siden materien ikke er evig men er blitt til ved det guddommelige Ordet, er dette med på å bekrefte at skaperverket er godt – fordi Ordet utgår fra Gud. Samtidig som Creatio ex nihilo-læren må fastholdes ser vi også i Bibelen at Gud skapte mennesket.

Mennesket er skapt av Gud men ikke på samme måte som Han skapte universet. Gud talte og det ble - men Gud brukte støvet som skapermiddel. Han skapte altså ikke ut ifra intet, men ut ifra støvet som allerede var skapt.⁹⁶ Disse grunnrammene for hvordan Gud skapte og fremdeles skaper sier noe viktig om forholdet mellom Ordet og kraften. Guds ord er ikke som menneskers ord, siden det er i stand til å skape det Gud vil. Men denne skapelsen skjer ikke uten at Guds kraft står bak. Om forholdet mellom Den hellige ånd og Ordet sier Regin Prenter slik: «Uten Den Hellige Ånd er ordet som forkynnes i kirken dødt og virkningsløst. Først når ånden gjør det ord som forkynnes til

---

92 1.Mos 1,1

93 Hebr 11,3; Sl.33,6.9

94 1.Mos. 1,1.3; Rom 4,17

95 Joh 1,3

96 1.Mos 2,7

sitt ord, fører det oss inn i den virkelighet det taler om og peker på, først da fører ordet *om* Kristus meg *til* Kristus, først da blir det jeg hører om Kristus til tro på ham. *Uten Den Hellige Ånd er ordet virkningsløst.*»⁹⁷ Derfor er det en nær sammenheng mellom Guds ord og Guds kraft, og denne er av grunnleggende betydning.

Som nevnt viser Guds kraft seg på ulike måter i forståelsen i de to bidragene. Spørsmålet er om forfatterne i deres forståelse av hvordan Guds kraft viser seg overfor mennesket klarer å fastholde de nevnte grunnrammene for hvordan Gud skapte og fremdeles skaper. Læren om menneskets skapelse med støvet som skapermiddel sier noe viktig om at Gud ønsker å bruke det som allerede er skapt til å skape noe nytt. Dette er med på å vitne om en verdighet som Gud tilkjenner sitt skaperverk.

I mine øyne er Hauges bidrag med på å fremheve denne verdigheten som ligger i det skapte, og da særlig i mennesket. Han fremhever dette ved å fastholde de kreftene som er lagt ned i skaperverket fra Guds side, men han gjør det også ved å legge vekt på menneskets muligheter for å påvirke og ta del i den helbredende prosessen. Gud skapte, og når Han helbreder skaper Han på nytt. Hauge mener at dette primært skjer gjennom mennesket og de rammene som Gud har lagt for skaperverket. På denne måten er Hauge med på å fastholde at Gud ønsker å bruke det som allerede er skapt til å skape på nytt.

Stibbe og Dupont er ikke like tydelige i dette forholdet, da de primært går utenom det allerede skapte i deres søken etter Guds helbredende kraft. Den åndelige tilnærmingen som *Healing Today* legger vekt på tar ikke på samme måte vare på at Gud ny-skaper og helbreder gjennom det som allerede er skapt. Her er det mer Guds kraftfulle inngripen som er i fokus - en kraft som er virksom der hvor Guds rike kommer nær.

Man kan også stille spørsmålsteget ved om Stibbe og Dupont egentlig klarer å fastholde det som er deres hovedmål med boken: At Gud virker både gjennom Ord og kraft. Bokens hensikt kan ha fått forfatterne til å vektlegge det kraftfulle sterkere enn deres lære tilsier. Men ut ifra det som er skrevet legger de i mine øyne opp til nettopp et skille mellom Ordet og kraften. De tar ikke på samme måte som Hauge hensyn til at Guds kraft virker gjennom Ordet. De legger derimot opp til å søke Guds kraftfulle gjerninger utenom både skaperverket og Ordet. Derfor er også dette med å gi innsikt til hvilken forståelse av skaperverket og av Gud som Skaper som er tilstede.

---

97 Prenter, Regin. «Den Hellige Ånds gjerning i kirken». *Jeg tror på Den Hellige Ånd – Vår lutherske kirke i møte med den karismatiske utfordring*. Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag. Oslo 1982. s.16

3.2.6 Oppsummering

Ut ifra spørsmålet om hvorfor det i de to bøkene er så ulike forståelser av hvordan Gud er nær, la jeg opp til at dette kan skyldes ulike forståelser av flere andre forhold. For drøftelsen av synet på Gud som Skaper og skaperverket kan det oppsummerende sies følgende:

På tross av at det i de to bidragene er en grunnleggende enighet om at skaperverket og mennesket er skapt godt, har de en noe ulik virkelighetsforståelse. Hauge vil primært hente innholdet i sin forståelse av helbredelse fra skaperverket, mens Stibbe og Dupont primært er opptatt av den åndelige dimensjonen.

For Stibbe og Dupont er det snakk om en virkelighetsforståelse som har gnostiske tendenser. Særlig to tendenser ved virkelighetsforståelsen som er preget av den gnostiske lære ses igjen i *Healing Today*. Her er det snakk om frelsen som åndens frigjøring fra den materielle verden, og samtidig er det et noe uklart skille mellom det guddommelige og skaperverket. I vår tid er også gnostisismen med på å prege virkelighetsforståelsen. Vi ser dette når virkelighetsforståelsen har tendenser til å skifte orienteringspunkt fra forholdet mellom Gud og verden til forholdet mellom ånd og natur. Konsekvensene av en slik gnostisk preget virkelighetsforståelse er menneskets forsøk på flukt eller forsøket på å skaffe seg herredømme over naturen, tiden, kroppen og fellesskapet av de hellige.

Som nevnt ser jeg ikke Stibbe og Dupont som kristne gnostikere i så ytterliggående grad som tilfellet er i noen trosbevegelses-sammenhenger. Men det er i høyere grad tale om gnostiske tendenser i virkelighetsforståelsen til Stibbe og Dupont enn hos Hauge.

Virkelighetsforståelsen har betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær. Som vi ser kan fokuset på det åndelige ha å gjøre med en underkjennelse av Guds nærvær i det skapte. På den måten er det hos Stibbe og Dupont en tendens til en dualistisk oppdeling mellom det åndelige og det materielle. Dette kan som nevnt få konsekvenser i forhold til menneskets rolle i forbindelse med helbredelse samt for dets trosliv, men det er også med på å forme forståelsen av hvordan Gud er nær. Hvis Guds tilstedeværelse i det skapte underkjennes, er dette å se på som et brudd med en viktig grunntanke i teologien som bygger på inkarnasjonen.

Vi kan også se at forståelsen av hvordan Gud skaper er med på å forme forståelsen av hvordan Gud er nær overfor mennesket i dag. De grunnleggende rammene for hvordan Gud skapte og stadig skaper er av betydning for dette. Men også forholdet mellom Ordet og kraften fra Gud påvirker dette. På tross av at Stibbe og Dupont har som mål å fastholde at Gud virker gjennom både Ord og kraft, er det tvilsomt om de i høyere grad enn Hauge klarer å bidra til dette.

Jeg har nå drøftet hvordan forståelsen av Gud som skaper og skaperverket er med på å informere forståelsen av hvordan Gud er nær. Men det er som nevnt ikke bare dette forholdet som er

av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær, også forholdet mellom Gud og det onde er av betydning her. Jeg vil i det følgende drøfte dette forholdet.

3.3 Forholdet mellom Gud og det onde

Når det i de to bidragene som nevnt er ulike forståelser av hvordan Gud er nær i verden, har dette ikke bare med synet på Gud som Skaper og skaperverket å gjøre, men dette har også å gjøre med forståelsen av forholdet mellom Gud og det onde.

Spørsmålet om hvorvidt og på hvilken måte Gud er nær i skaperverket er et sprikende punkt. Når Stibbe og Dupont fokuserer sterkere på den åndelige dimensjonen i virkelighetsforståelsen enn Hauge gjør, reiser dette et nytt spørsmål. Handler dette om at de er redde for verden og det skapte, og derfor snakker om en flukt ved hjelp av det åndelige som konsekvens? Dette har å gjøre med forholdet mellom skaperverket og det onde.

3.3.1 Skaperverket og det onde

Hvordan kan det være så mye ondt i verden når Gud er god? Dette er et grunnleggende spørsmål for mange mennesker. For noen er dette et anti-kristent spørsmål, som forsøker å så tvil om Guds eksistens og Guds kjærlighet. Mens for andre er det et spørsmål til frustrasjon, fordi tanken om en god Gud ikke alltid henger sammen med den erfarte virkeligheten. Uansett må spørsmålet være grunnleggende kristent, siden det er Jesus som har lært mennesker at Gud er kjærlighet.

Som tidligere nevnt er det i Bibelen et faktum at skaperverket er erklært godt av Gud. I Den nikenske trosbekjennelsen står det: «Jeg tror på èn Gud, den allmektige Fader, skaperen av himmel og jord, av alt synlig og usynlig.» Og om Sønnen: «Han som alt er skapt ved,...»⁹⁸ Samtidig med dette finnes det tilsynelatende noe i verden som Gud ikke har skapt, noe som Han ikke har villet, Han har tillatt det, men Han har ikke villet det onde. Men hvordan skal vi forstå dette onde som er i den skapte verden, når nå Gud er en god og kjærlig Gud?

Jeg skal ikke i denne oppgaven gå nærmere inn på den filosofiske debatten om det ondes problem. Jeg ønsker likevel å hente inn et element fra debatten som er av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær, også i en verden hvor det onde er en realitet.

For noen er ondskapen å forstå på samme måte som vi forstår mørket. Mørket kan vi forstå som fravær av lys. Dette gir mening når vi skrur av og på lyset i et rom en mørk kveld. Da er det lyset som avgjør om det er mørkt eller ikke. Hvis dette bildet skal brukes til å forstå det onde i

---

98 Mæland, *Konkordieboken*. s. 18 – Den nikenske trosbekjennelse

verden, er altså ondskapen å forstå som fravær av godhet og kjærlighet. Dette gir umiddelbart god mening, siden det onde da ikke trenger å komme noe sted fra. Det er bare fravær av det gode, og derfor ikke noe som er virkelig og eksisterende i seg selv. Følgelig er det heller ikke skapt. Rent logisk kan dette gi mening, men hvis vi bruker dette bildet mer konkret blir det mindre meningsfullt.

For min syke venn er sykdommen en helt reell og eksisterende virkelighet. Hvis han skal finne trøst og hjelp midt i sykdommen ved å forholde seg til sin sykdom som fravær av godhet og kjærlighet, blir det lagt en ekstra byrde til troen. Midt i det onde er det ikke akkurat trøst og hjelp i det å vite at sykdommen er en realitet, fordi Gud som er godhetens og kjærlighetens opphav er eller har vært fraværende. Dette gir også lite mening ut ifra Bibelen, som nettopp hevder at Gud er nær når mennesker har det vondt og lider nød.⁹⁹

Jeg husker tiden etter 22. juli i fjor, da det var begravelser av de omkomne fra Utøya. En periode var det daglig noen oppsummeringer fra de enkelte begravelsene på nyhetene. Jeg husker at det en av dagene ble sitert fra en av prestene som hadde holdt en begravelse. Han hadde ifølge nyhetsreporteren sagt at: «Gud var ikke tilstede på Utøya den dagen.» Jeg skjønner at det var en velmenende prest som ønsket å gi de pårørende trøst midt i tragedien. Men samtidig ble jeg noe opprørt over at en prest kan si noe sånt. Det kan godt hende at det på kort sikt gir trøst og en bit av mening å forklare tragedien med at Gud ikke var tilstede den dagen, men spørsmålet er hva en slik uttalelse kan føre til i det lange løp. Slik jeg ser det er dette en uttalelse som kan lede til frykt, for hvordan skal mennesket kunne forholde seg til en Gud som av og til ikke er tilstede i verden? Og når skjer det neste gang at Gud ikke er tilstede?

Det er utvilsomt både fristende og ønskelig om vi kunne få forholdet mellom Gud og det onde til å henge sammen og gi mer mening enn det tilfellet kan være av og til. Men noen ganger må det likevel være best å erkjenne at dette ikke er mulig. Det tenker jeg må være mer riktig enn å erklære Gud som midlertidig fraværende når noe ondt skjer. Samtidig finnes det en spenning her som ikke må bortforklares. Når Gud er godhetens og kjærlighetens Gud, hvordan kan mennesket da forstå Guds nærvær midt i det som er vondt?

Martin Luther brukte begrepet *den skjulte Gud* til å forholde seg til forholdet mellom Gud og det onde. Dette begrepet kan være med på å gi nyttig innsikt i dette spørsmålet. Jeg skal derfor ta dette opp i det følgende avsnittet.

---

99 Sl 46,2; 34,19

3.3.2 Den skjulte Gud

Det er ikke enkelt å reflektere over forholdet mellom Gud og det onde. Dette er et forhold som går nær innpå livet, og det blir heller ikke lettere av at det ofte er akkurat på dette området av livet vi ønsker konkrete svar. Jeg ser fristelsen til en mer dualistisk forståelse av virkeligheten. Hvis det er snakk om to evige makter som kjemper i verden - Gud og det onde - da kan vi forklare og forstå mer om forholdet mellom Gud og det onde. Men den kristne tro bygger nettopp ikke på forståelsen av to evige makter. Før skapelsen fantes det bare Gud, Han har skapt alt synlig og usynlig.¹⁰⁰ Det er ikke her snakk om et dualistisk syn på Gud og det onde. For Luther var det heller ikke tilfellet, han hadde en mer dynamisk forståelse av forholdet mellom Gud og det onde. Han brukte begrepet *den skjulte Gud* om å forholde seg til dette vanskelige forholdet.

Med begrepet *den skjulte Gud* mener Luther at det er snakk om en skjult side ved Gud og en side som er åpenbart for mennesket. Men det er ikke bare snakk om en side ved Gud som ikke er åpenbart for mennesket, det er snakk om at Gud aktivt skjuler seg. Luther ønsker ikke å legge en ekstra egenskap til Gud ved å snakke om at Han er skjult. Paulson sier om dette: «Luther doesn't think of God's hiddenness as one attribute of God's being among others. It is not as if he suggests that God is love, God is omnipotent, God is good, and then adds that God is also hidden.»¹⁰¹ Paulson forstår altså Luthers syn på Gud, som en Gud som aktivt handler når Han skjuler seg. Luther uttaler selv om Guds synlig- og usynlighet: «God is both visible and invisible. He is visible through his Word and work. Apart from his Word and work one should not look for him.»¹⁰² Det er altså for Luther ikke menneskets oppgave å forsøke å se mer av Gud utenom der han allerede har åpenbart seg, i Ordet og i de åpenbarte gjerningene.

Men hvorfor skjuler Gud seg? Ifølge Luther skjuler Gud seg for ikke å bli funnet der mennesket ønsker å finne Ham, og i tillegg skjuler Gud seg for å bli funnet der Gud selv ønsker å bli funnet.¹⁰³ Gud skjuler seg altså for ikke å bli funnet utenom i Ordet og gjerningene som er åpenbart gjennom den inkarnerte Jesus.

Spørsmålet er da hvilken betydning dette kan få for forholdet mellom Gud og det onde, og hvilken betydning dette får for forståelsen av hvordan Gud er nær. Av og til kan et lidende menneske bare møte Gud med spørsmålet: Hvorfor tillot du dette å skje, Gud? Ofte kan mennesker oppleve at det kanskje ikke er så mange svar å få fra Gud, det er som om Gud skjuler seg bak spørsmålet. Gud er skaper av alt synlig og usynlig i verden, og det er denne Gud som Gud selv

---

100 Mæland, *Konkordieboken*. s. 18 – Den nikenske trosbekjennelse

101 Paulson, Steven D. «Luther on the Hidden God». *Word & World*. Vol XIX, no.4. Fall 1999. s.363

102 Luther, Martin. *Luther's works*. vol.54. Fortress Press, Philadelphia 1967. s.35

103 Paulson. «Luther on the Hidden God». s.363

ønsker at mennesket skal vende seg til med sine spørsmål. Men Luther sier om dette: «... we have to argue in one way about God or the will of God as preached, revealed, offered, and worshiped, and in another way about God as he is not preached, not revealed, not offered, not worshipped. To the extent, therefore, that God hides himself and wills to be unknown to us, it is no business of ours.»¹⁰⁴ Gud ønsker altså ikke å bli funnet på annen måte enn slik han har gitt seg selv til mennesket. Når Gud skjuler seg, er det for ikke å bli funnet på andre måter enn i Jesus Kristus. Selv om hvorforspørsmålet ofte er et helt naturlig spørsmål i møtet med lidelsen, så er det et spørsmål som er opptatt av meningen med lidelsen. Slik jeg forstår Luther så mener han at det også nettopp er meningen Gud er opptatt av å åpenbare for ethvert menneske. Det er i Jesus vi kan vite at Guds vilje og mening er mer enn bare skjebnen, det er her vi kan se at Guds vilje ikke bare er godhet, men også kjærlighet.

Jeg ser Luthers refleksjoner om *den skjulte Gud* som nyttige bidrag inn i forståelsen av hvordan Gud er nær og til forståelse av helbredelsen. Her er det plass til lidelsen, som ikke bare må opphøre, men Gud ønsker å møte mennesket midt i den og å være nær det mennesket som lider så lidelsen blir en kilde til visdom. Når lidelsen er i Guds hånd, da tjener også den til det gode.¹⁰⁵ Jeg vil i det følgende avsnittet gå nærmere inn på forståelsen av lidelse, for også forståelsen av lidelse er med å informere forståelsen av hvordan Gud er nær.

3.3.3 Lidelsen

Bibelen er svært ærlig, den har ikke til hensikt å få mennesket til å tro noe annet enn sannheten. Også når det gjelder lidelsen maler ikke Bibelen et bilde av menneskelivet som et liv uten lidelse. Lidelsen hører til et menneskeliv i en fallen verden. Men i Bibelen er det en spenning som også ofte vil være gjenkjennelig for de fleste mennesker. Bibelen gir ikke mennesket verdensfjerne drømmer om en ideell tilværelse på jorden. Det onde og lidelsen står som et faktum, som til tider kan overskygge det meste. Men samtidig er det en skarp kontrast til det som Gud har gjort så godt. Gud har skapt verden, og alt det skapte avspeiler Gud gjennom selv det forgjengelige som skaperverket er underlagt. Denne spenningen mellom det gode og det onde er en lidelsens spenning. Leif Andersen skriver om lidelsen: «På grunn av dette livssyn regner Bibelen lidelsen verken som noe likegyldig som vi skal ignorere eller som noe overmektig som vi må resignere overfor. Lidelsen er en fiende som vi må bekjempe!»¹⁰⁶ Med dette mener Andersen at mennesket ikke skal slå seg til ro med skjebnen, for hvert enkelt menneske kan selv gjøre noe for å kjempe imot lidelsen i sitt liv.

---

104 Luther, Martin. *Luther's works* vol.33. Fortress Press, Philadelphia 1967. s.139

105 Rom 8,28

106 Andersen, Leif. *Gud, Hvorfor sover du?* Lunde Forlag, Oslo 1989. s.15

Men spørsmålet er hvorfor mennesket i det hele tatt møter lidelse? Bibelen sier til dette at det er fordi menneskeheten selv har valgt den. Bibelen er tydelig på at syndefallet førte med seg en ny tilværelse for mennesket å leve under, en tilværelse som innebærer at mennesket og hele skaperverket ikke er som det var ment å være. Alt er nå underlagt krefter som vil føre til lidelse for mennesket.¹⁰⁷ Lidelsen er altså menneskets eget valg i bunn og grunn, og derfor måtte Gud støte mennesket fra seg. Døden har derfor på grunn av syndefallet blitt en straff for mennesket, det er viktig å fastholde dette. Samtidig er dette ikke det eneste som er å si om lidelsen. Bibelen avslører også at fordi mennesket har valgt lidelsen og døden, har Gud også gjort det. Gud valgte lidelsen og døden for å redde mennesket ifra den.¹⁰⁸

Men betyr dette at det troende mennesket vil være fri for lidelsen, siden Jesus har båret den? Nei, det vil være å tale mot Bibelens budskap om at lidelsen er et faktum for alle mennesker. Som Andersen forklarer, er Jesu stedfortredende lidelse å forstå på samme måte som da han stedfortredende bar menneskets synder: «At Jesus faktisk har båret våre sykdommer stedfortredende er en nøkkel til selve hemmeligheten om Gud som skaperen av ulykke! For selv om vi stadig plages av sykdommer og smerter, er det jo ikke annerledes enn når Jesus stedfortredende bar våre synder – selv om vi fremdeles merker dem i våre egne liv! Han bar ikke våre synder ved å ta dem bort fra hverdagen vår, slik at vi aldri mer skulle synde – han bar dem ved å fjerne syndens forbannelse.»¹⁰⁹ Med dette fastholdes altså lidelsens faktum, samtidig som Guds seier over det onde blir tydelig. Lidelsen har mistet sin makt ved Jesu seier – også selv om det ikke alltid synes.

Bibelen holder altså frem disse grunnleggende rammer for mennesket i møte med lidelsen. Spørsmålet er hvorvidt de to bidragene har klart å integrere dette i deres forståelse av helbredelse.

Det er ingen tvil om at også Stibbe og Dupont er svært oppmerksomme på at lidelsen er et faktum for mennesket generelt. Det er jo nettopp i møtet med lidelsen at kirken må komme mennesker i møte med en helbredende praksis. Men i deres bidrag er det lite fokus på lidelsen. Det er da også til å undre seg over hvor liten plass lidelsen har fått i deres bidrag. Fokuset er slett ikke på dette i boken – det er heller et sterkt fokus på at Gud vil helbredelse – et forøvrig inspirerende fokus. Men når det gjelder et så viktig tema som lidelse, virker det noe besynderlig at dette ikke har fått et eget avsnitt i boken, hvor det klargjøres hva et liv i etterfølgelse betyr. Ut ifra boken virker det ikke som om forfatterne på noen måte fornekte at ikke alle vil bli helbredet. Men en viktig del av forståelsen av helbredelsen er i mine øyne også forståelsen av hvordan mennesket skal forholde seg når helbredelsen ikke skjer. Det sterke fokuset på at Gud vil helbredelse, tror jeg kan føre med

---

107 1 Mos 3,17-19

108 2 Kor 5,21; Jes 53,4

109 Andersen. *Gud, Hvorfor sover du?* s.31

seg en usunn oppfattelse av etterfølgelsens liv. Hvis ikke denne oppfattelsen samtidig justeres av Bibelens klare budskap om at etterfølgelse også fører med seg lidelse og ikke bare oppreisning og glede, vil den være lite virkelighetsnær for folk flest. Hvis lidelsen blir oppfattet som noe som må bekjempes ved åndskamp mer enn noe som følger med troens vandring, vil også dette ha betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær.

Når det er sagt, tror jeg Stibbe og Dupont har et svært viktig poeng i det å vektlegge at Gud vil helbredelse. Det har en god hensikt å ville påvirke menneskers oppfattelse av Guds vilje i positiv retning, og jeg tror at dette alene gjør boken verdifull inn i et helhetlig bilde av forståelsen av helbredelse.

For Hauge er det et noe tydeligere fokus på lidelsen. I sin bok har han et avsluttende avsnitt om lidelsens plass i et helbredende perspektiv. Her henviser han nettopp til nattverd-liturgiens ord om samfunnet med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Om dette sier han: «Det sier oss noe om det at når Jesus gir seg til sin menighet, så gjør han det *både* som den korsfestede og den oppstandne. Det å ha samfunn med Kristus betyr derfor ikke at vi ensidig (og entydig) kan innkassere Jesu seier over synd, lidelse og død, og gjøre det problemfrie og seirende liv til en selvfølgelig standard for alle som tror. Samfunnet med Kristus innebærer at vi også deler hans lidelse og fornedrelse.»¹¹⁰ I Hauges bidrag kan vi altså se et mer helhetlig fokus, som viser lidelsens spenning på en tydeligere måte enn hva tilfellet er hos Stibbe og Dupont. Men samtidig som dette er svært viktig for en helhetlig forståelse av helbredelse, merker man samtidig at målet med boken er et annet enn det som kommer frem i *Healing Today*. Når boken avsluttes med dette avsnittet om lidelsen, kan det ha flere grunner, men det får uansett et bemerkelsesverdig utfall. Med denne avslutningen får ikke Hauge like tydelig som Stibbe og Dupont formidlet at Guds grunnleggende vilje er at mennesker skal bli friskt. Derimot er det mer det store bildet om lidelsens rammer for mennesket i dag, samt det eskatologiske fokuset om den fullendte helbredelsen på den nye jord som står igjen. Dette er på ingen måte et feil fokus, men den sterke oppfordringen til mennesket om Guds gode vilje om å helbrede også i dag kunne ha vært mye tydeligere.

Lidelsen er altså å se som en del av et liv i etterfølgelse, men det er en lidelse som Gud er nær i og som Gud vil stå i og bekjempe sammen med mennesket.

Forholdet mellom Gud og det onde er av stor betydning for mennesket. Syndefallet har fått konsekvenser for forholdet mellom Gud og mennesket, og er derfor å se som et viktig faktum som er med å prege dette forholdet. Jeg skal i det følgende avsnittet komme nærmere inn på hva som er syndefallets konsekvens og hvordan dette er av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær.

---

110 Hauge, *Liv og Helse*. s.88

3.3.4 Syndefallets konsekvens

De to bidragene som er utgangspunktet for min drøftelse i denne oppgaven er selvsagt ikke bøker som har til hensikt å gi en fullstendig lære om Gud og mennesket og deres forhold. Likevel har forfatterne i begge bidragene gitt uttrykk for deres forståelse av syndefallets konsekvens for forholdet mellom Gud og mennesket.

Stibbe og Dupont er de mest kortfattede angående dette forholdet. I boken gir de tre grunner som beviser at mennesket i Guds øyne har en uendelig verdi. For det første begrunnes det i skapelsen – at Gud har skapt mennesket viser at det for Gud er verdifullt. For det andre begrunnes dette i at hvert menneske som Gud har skapt, reflekterer noe av Gud. Det tredje beviset på at mennesket er verdifullt, er at hvert menneske som tror på Jesus og hans offer kommer inn i en relasjon til den levende Gud. Denne relasjonen er den primære gjenstand for syndefallet, ifølge Stibbe og Dupont. De sier: «The devastating effect of sin is twofold: separation from God, and division between humans.»¹¹¹ Videre viser de til korset og Guds kjærlighet som den eneste vei til oppreisning av disse relasjonene. De mener at det er to grunner til at Gud er forpliktet til å helbrede brutte liv: Gud hater synd, og Gud elsker syndere.

Hauge er også hovedsakelig opptatt av det relasjonelle som syndefallets konsekvens. Han sier om arvesynden: «Projeksjonen av skyld (det at det alltid er den andre som har feilen) er blitt et varemerke på mennesket, og hovedsaken i det vi kaller for arvesynden.»¹¹² Hauge mener altså at menneskets forsøk på å ville forsvare seg i stedet for å erkjenne skyld er syndens hovedkjerne. Prisen for dette sier han videre, er de ødelagte relasjonene. Hvor er mennesket i forhold til Gud og medmennesket? Dette er det grunnleggende spørsmålet i kristen forståelse av mennesket. Derfor mener Hauge at relasjonene er den primære gjenstand for helbredelse.

I de to bidragene ser det altså ut som om syndefallets konsekvens primært gjelder det relasjonelle - relasjonene mellom Gud og mennesket samt de mellom-menneskelige relasjonene. Relasjonen mellom Gud og mennesket er sentral for forståelsen av hvordan Gud er nær, eller det blir her rettere å si at relasjonen er av betydning for hvorvidt og hvordan mennesket mottar at Gud er nær. En relasjon til Gud som er preget av tro og tillit er av betydning både for relasjonen mellom Gud og mennesket, men også for å ta imot Gud og hans nærvær. Det er ved troen og tilliten at mennesket erkjenner Gud som Gud, og ved den samme tro og tillit at det tar imot Guds gaver og hans nærvær.

Menneskets relasjon til Gud og medmennesket er gjenstand for helbredelse, og et forhold

---

111 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.41

112 Hauge, *Liv og Helse*. s.55

som er av stor betydning for disse relasjonene er forholdet mellom menneskets synd og sykdom. Dette forholdet vil jeg drøfte i det følgende.

3.3.5 Forholdet mellom synd og sykdom

At det er et forhold mellom synd og sykdom vil nok de fleste mene, men det er ikke et forhold som er selvsagt, og særlig i hvor stor grad synd influerer på sykdom som mennesket opplever har ikke vært uten debatt. Ifølge Douglas John Hall har det både i samfunnet generelt, men også innenfor kirken i nyere tid vært flere liberale og sekulære røster, som har forsøkt å nedtone forholdet mellom menneskets synd og sykdom. Han sier om utviklingen disse imellom: «One prefers that suffering be accounted for more «scientifically» - medically, physiologically, psychologically, or sociologically. This is to be explained, in part, by the simplistic reduction of the concept of sin to moralistic and personalistic dimensions»¹¹³ Halle mener at på tross av en nedtoning av syndens betydning i nyere tid, har det likevel vært en nødvendig reaksjon, at liberale røster har satt spørsmålsteget ved forholdet mellom lidelse og synd. Dette mener han var nødvendig, fordi det gjennom kirkens historie generelt har vært en eksplisitt forbindelse mellom synd og sykdom. Det er ikke snakk om en konsekvent sammenheng som mennesket kan sette rammer for.

Men hva sier Bibelen oss om dette forholdet? Spørsmålet om sammenhengen mellom synd og sykdom er et spørsmål som Bibelen selv reiser, disiplene spør Jesus: «Rabbi, hvem er det som har syndet, han selv eller hans foreldre, siden han ble født blind?»¹¹⁴ Som Raymond Brown indikerer i sin kommentar til Johannes evangeliet, så ses altså her at teorien om en naturlig sammenheng mellom synd og sykdom var tilstede på Jesu tid.¹¹⁵ Ut fra den videre dialogen mellom Jesus og disiplene i kapittel 9, ser vi at Jesus ikke ønsker å benekte at det er en årsakssammenheng mellom synd og sykdom. Han ønsker bare her å bestride at man ut ifra en bestemt sykdom kan peke tilbake på bestemte synder. Men Bibelen er generelt tydelig på at det er sammenheng mellom synd og sykdom. Daniel Simundson påpeker at det særlig i Det gamle testamentet er en klar forbindelse mellom synd og sykdom.¹¹⁶ Dette er likevel ikke en sammenheng som er av generell karakter.

Frederick Gaiser skriver konkluderende: «In the biblical record, illness might be the direct result of sinful action, but that need not be the case ..... Not everyone in the Bible sees a direct connection between their illness and their sin – and often at least, they are understood to be correct

---

113 Hall, Douglas John. *God & Human Suffering – An Exercise in the Theology of the Cross*. Augsburg Publishing House 1986. s.75

114 Joh 9,2b

115 Brown, Raymond E. *The Gospel According to John (i-xii) – The Anchor Bible*. Doubleday & Company, Inc. Garden City, New York. 1966. s.371

116 Simundson, Daniel J. «Health and Healing in the Bible». *Word & World*. vol.II, No.4, Fall 1982. s.331

in this»¹¹⁷ Det er altså ikke snakk om et entydig forhold mellom sykdom og synd, hvor sykdommen alltid vil være å forstå som konsekvens av konkret synd.

Å forstå forholdet mellom sykdom og synd som et en-til-en-forhold vil derfor bli feil. Samtidig er det i verden et klart forhold mellom handlinger og konsekvenser.¹¹⁸ Derfor er menneskets helse også relatert til egne og/eller andres handlinger. Å fastholde at det er et naturlig forhold mellom synd og sykdom er viktig. Gaiser sier om dette: «To relate sickness and sin will avoid a triumphalistic theological worldview that assumes that we can become healthy, wealthy, and wise through a prudential use of religion rather than through a radical conversion that permits us to give ourselves up for the neighbor»¹¹⁹ Å tenke helbredelse uten å forholde seg til mennesket som synder blir altså å forsøke å gå utenom et vesentlig forhold i menneskesynet.

Når de to bidragene fastslår at det er grunnleggende for forholdet mellom Gud og mennesket at det skjer en forsoning som har sitt utspring i Jesu død på korset, da tenker jeg at de fastholder noe veldig sentralt. De ser ikke bort ifra mennesket som synder, og skaper med dette fokuset en nær sammenheng mellom helbredelse og forsoningen, en forsoning som bare har kommet til mennesket som en gave fordi Gud har villet det og fordi Han har kommet nær.

3.3.6 Oppsummering

Forholdet mellom Gud og det onde er som sett også av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær i verden. Når Gud er godhetens og kjærlighetens Gud, hvordan kan mennesket da forstå Guds nærvær midt i det som er vondt? Det blir som nevnt feil å si at Gud ikke er nær i det som mennesket opplever som ondt. Men det er likevel ikke enkelt å beskrive forholdet mellom Gud og det onde hvis man samtidig fastholder Gud som skaper av alt synlig og usynlig, for det finnes noe som Gud ikke har villet.

Luthers bruk av tanken om den skjulte Gud gir god innsikt til forståelsen av forholdet mellom Gud og det onde. Gud skjuler seg for å bli funnet der hvor Han har åpenbart seg - i Ordet og i inkarnasjonen. Det er i Jesus at vi kan vite at Guds vilje og mening er mer enn bare skjebnen, det er her vi kan se at Guds vilje ikke bare er godhet, men også kjærlighet.

Lidelsen er en realitet for menneskelivet, men det er i de to bidragene en noe ulik forståelse av hvorvidt forståelsen av lidelse hører hjemme i en bok om helbredelse. Det er i mine øyne en mangel hos Stibbe og Dupont at de ikke tar opp dette temaet. Samtidig er dette en styrke hos Hauge,

---

117 Gaiser, Frederick J. *Healing in the Bible – Theological Insight for Christian Ministry*. Baker Academic. Grand Rapids, Michigan 2010. s.198

118 Rom 6,23

119 Gaiser. *Healing in the Bible*. s.206

som ser det som en naturlig del av sin forståelse av helbredelse, og ser lidelsen som en del av etterfølgelsens liv.

Syndefallet er som sett også av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær. I de to bidragene er det snakk om en forståelse av syndefallets konsekvens som et brudd på relasjonen mellom Gud og mennesket, og på relasjonen mellom mennesker. Dette bruddet har betydning for hvorvidt mennesket tar imot Gud og hans nærvær. Forholdet mellom menneskets synd og sykdom må som nevnt fastholdes, samtidig som det i Bibelen ikke er snakk om et en-til-en-forhold mellom synd og sykdom.

3.4 Oppsummering om forståelsen av hvordan Gud er nær

Avslutningsvis vil jeg i dette avsnittet nå sammenfatte hva som er blitt drøftet i kapittel 3. Jeg skal gjøre dette ved å oppsummere viktige elementer for forståelsen av hvordan Gud er nær, samtidig som jeg vil gjøre rede for forhold som jeg vil drøfte videre i neste kapittel.

Forståelsen av hvordan Gud er nær, er som sett noe ulikt i de to bidragene. Hauge fokuserer primært på Guds nærvær i det skapte, derfor er helbredelse ikke primært noe som skjer ved mektige maktdemonstrasjoner, men derimot er helbredelse noe som skjer i en prosess som Gud er nær i. For Stibbe og Dupont er det primært snakk om at Gud viser sitt nærvær ved å demonstrere at Guds-riket er kommet nær. Dette blir synlig når helbredelser skjer.

Vi har sett at den noe ulike forståelsen av hvordan Gud er nær er preget av flere viktige forhold. Virkelighetsforståelsen og synet på Gud som skaper og skaperverket er av stor betydning, men også forholdet mellom Gud og det onde er formende for forståelsen av hvordan Gud er nær.

Vi har i drøftelsen sett at forståelsen av Gud som skaper og skaperverket har betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær på flere måter. De gnostiske tendensene som ses hos Stibbe og Dupont, og som også er med på å prege samfunnet i dag har konsekvenser. Dualismen mellom det åndelige og det skapte som preger gnostisismen leder til en forståelse av frelsen som åndens frigjøring fra det materielle, samtidig som et uklart skille mellom Gud og mennesket oppstår. Dette ses som en tendens hos Stibbe og Dupont når de ikke i samme grad som Hauge erkjenner Gud som nærværende i det skapte. Stibbe og Dupont har en tendens til å skille mellom Guds rike som hører det åndelige til, og det materielle som er det mennesket kan se. Sett i forhold til en inkarnasjonsbasert forståelse som jo nettopp vitner om at Gud er kommet nær i det synlige og skapte, skiller denne tendensen hos Stibbe og Dupont seg ut fra Huges forståelse. Konsekvensen av dette er et større fokus på Guds rike og det synlige Guds-nærværet når helbredelse skjer, samtidig som

menneskets rolle i forhold til helbredelsen blir en annen. Menneskets rolle i forhold til helbredelse er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse, og dette vil jeg drøfte nærmere i det følgende kapitlet.

Som vi har sett er det i den gnostiske tankegangen snakk om et skifte av orienteringspunkt for virkelighetsforståelsen, det er ikke lenger Gud og skaperverket som en inkarnasjons-basert forståelse har som det sentrale orienteringspunktet, men derimot forholdet mellom ånd og natur. Dette skiftet setter både Gud og mennesket i andre posisjoner i forhold til hverandre. Menneskets forhold til naturen, tiden, kroppen og fellesskapet av de hellige er å se på som gaver og rammer Gud har gitt mennesket som en velsignelse, og gaver og rammer hvor Han har gitt løfter om å være nær. Men med en mer gnostisk preget forståelse av virkeligheten er disse gavene og rammene blitt noe mennesket forsøker å flykte fra og skaffe seg herredømme over. Konsekvensene av dette kan være at kroppen i større grad blir sett på som et fengsel som man må flykte fra, heller enn gaven fra Gud hvor Han kommer nær med sitt helbredende nærvær. Samtidig kan det også lede til et større fokus på de overnaturlige tros-helbredelsene samt en tros-utøvelse som er mer løsrevet fra fellesskapet av de hellige, et fellesskap som Gud har gitt løfter om å være nær tilstede i.

Gud er skaper av alt, og Han ny-skaper stadig ved sitt virkekraftige Ord. Vi har sett at det i de to bidragene er et skille i deres forståelse av Guds nærværende kraft. Hos Hauge er Gud nær i det virksomme Ordet, og samtidig nær i det skapte til helbredelse for mennesket. Hos Stibbe og Dupont ser vi at mennesker heller søker i det åndelige, og dermed søker Guds rike for helbredelse. De har altså ikke samme fokus på Guds-nærværet i skaperverket i deres forståelse av helbredelse. Forholdet mellom Guds ord og Guds kraft er av betydning her, og er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse. Derfor vil jeg i det følgende kapitlet drøfte dette nærmere.

Som vi har sett er også forholdet mellom Gud og det onde av betydning for forståelsen av hvordan Gud er nær. Et viktig faktum å fastholde er at Gud er nær også i en verden hvor mennesket opplever sykdom og lidelse. Det onde er ikke en realitet fordi Gud ikke er nær i verden lenger, og derfor som en konsekvens av fravær av det gode. Men samtidig er det et vanskelig og et ikke uviktig forhold, hvordan mennesket kan forstå Guds nærvær midt i det som er vondt når Gud er godhetens og kjærlighetens Gud.

Martin Luther gir med begrepet *Den skjulte Gud* nyttig innsikt til forholdet mellom Gud og det onde, og til forståelsen av Guds nærvær. Gud skjuler seg aktivt fra tid til annen for mennesket, for at det skal søke Gud der hvor Han har åpenbart seg og der hvor Gud ønsker å bli funnet. Ordet og inkarnasjonen er sentrale i dette, for her er Gud nær. Samtidig så vi i de to bidragene at det er stor forskjell på hvorvidt de fokuserer på lidelsen i deres forståelse av helbredelse, og som det ble

tydelig så er lidelsen å se på som noe mer enn bare noe som må opphøre. Lidelsen er en del av et liv i etterfølgelse, og samtidig må lidelsen bekjempes. Denne etterfølgelsen og kampen er Gud nærværende i, og Han kjemper kampen sammen med mennesket.

Syndefallet har fått konsekvenser for relasjonen mellom Gud og mennesket. Dette er som vi har sett av betydning for hvordan mennesket forholder seg til Gud og erkjenner Ham som Gud som har kommet nær i Jesus. Samtidig har vi også sett at det er et forhold mellom menneskets synd og sykdom som må fastholdes. Når de to bidragene fastholder mennesket som synder, og at dette har fått betydning for relasjonen mellom Gud og mennesket, da er de med på å knytte helbredelse nært sammen med forsoningen. Forsoningen er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse, og jeg vil i det følgende kapitlet drøfte dette nærmere.

Som vi har sett er forståelsen av hvordan Gud er nær preget av forståelsen av flere andre forhold. Ut ifra disse forholdene som jeg nå har gjort rede for, har jeg nevnt problemstillinger og forhold som reiser seg og er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse. I det neste kapitlet vil jeg nå gå over til en mer direkte drøftelse av forholdet mellom frelse og helbredelse, ved å ta utgangspunkt i hvordan Gud handler.

Kapittel 4

Den handlende Gud

Jeg har i kapittel 3 drøftet forståelsen av hvordan Gud er nær. Jeg ønsket å ha dette utgangspunktet for drøftelsen i oppgaven, fordi forståelsen av hvordan Gud er nær har en sammenheng med frelse og helbredelse og er med på å informere dette forholdet. Jeg ønsker nå å gå mer direkte inn i drøftelsen av oppgavens problemstilling, og drøfte hvordan forholdet mellom frelse og helbredelse er å forstå, og hvordan frelses-forståelsen kan være med på å forme helbredelseslæren. Jeg skal gjøre dette ved å gå nærmere inn på drøftelsen av de nevnte forhold og problemstillinger som ble reist ut ifra forståelsen av hvordan Gud er nær. Samtidig har forholdet mellom frelse og helbredelse å gjøre med forståelsen av hvordan Gud handler. Jeg vil derfor i dette kapitlet fokusere på hvordan Gud handler, og drøfte hvordan dette kan være med på å informere forholdet mellom frelse og helbredelse. Til forståelse av hvordan Gud handler, vil jeg først drøfte hvordan vi skal forstå begrepet *mirakel*. Deretter ønsker jeg å drøfte forholdet mellom helbredelse og frelse, etterfølgende vil også sakramentenes betydning bli drøftet.

4.1 Hva er et mirakel?

Når jeg nå vil drøfte hvordan forståelsen av hvordan Gud handler kan informere forholdet mellom frelse og helbredelse, ønsker jeg å ta utgangspunkt i begrepet *mirakler*. Dette begrepet er det ikke enkelt å definere, men det er et begrep som er med på å si noe om hvordan Gud handler.

Braaten skriver om dette begrepet: «Nowhere are word and action more closely intertwined than in miracles.»¹²⁰ Dette begrunner han i Det nye testamentes vitnesbyrd, hvor det ses at miraklene viser de empiriske konsekvenser av ordet.¹²¹ Mennesker ble ofte slått av undring over det Jesus lærte og gjorde,¹²² og ifølge Braaten var mirakler alltid forbundet med en form for overraskelse.¹²³

På tross av at det kan være vanskelig å gi en klar definisjon av mirakler, er det mulig å si noe generelt om disse med utgangspunkt i Bibelen. Det er primært tre ord som gir viktige elementer til forståelsen av mirakler ut ifra Bibelen. Disse tre greske ordene er:

- *Teras*. Underverk, under, noe som forbløffer.¹²⁴ Særlig fremheving av det underfulle aspektet ved Guds gjerninger og under. Apg 4,30; Rom 15,19.
- *Dynamis*. Kraftfulle gjerninger, mirakel, under.¹²⁵ Vektleggelse av Guds kraftfulle gjerninger. Matt 11,20; 1.Kor 12,10; Gal 3,5.
- *Semeion*. En handling som er en indikasjon på eller en bekreftelse på innblanding fra overnaturlige krefter, varsel, mirakel.¹²⁶ Vektleggelse av miraklene som tegn som viser til Gud. Joh 2,11; 3,2; Apg 8,6.

Disse tre ordene fremhever altså det underfulle og det kraftfulle aspektet, og samtidig miraklenes karakter som tegn. Det er her verdt å bemerke at i Det nye testamentet opptrer ordet *teras*, som særlig fremhever det underfulle, alltid sammen med ordet *semeion* som fremhever miraklenes virkning som tegn (bare ett unntak i Apg 2,22).¹²⁷ Dette sier noe viktig om miraklenes hensikt, de er alltid å forstå som tegn som bærer et budskap i seg om at Gud regjerer på jorden, Guds rike er kommet nær. Det er altså et skille mellom rene maktdemonstrasjoner og Guds mirakler og undre. Noen vil kanskje med utgangspunkt i ordene fra Jesus: «En ond og utro slekt krever tegn»¹²⁸ hevde at tegnene er av det onde, men her er det nok hellere en avvisning fra Jesu side om å gjøre tegn på

---

120 Braaten, Carl E. & Jenson, Robert W. *Christian Dogmatics vol II*. Fortress Press, Philadelphia 1984. s.282

121 Mark 2,1-12

122 Matt 7,28; Mark 6,2; Luk 4,32

123 Braaten. *Christian Dogmatics vol II*. s.282

124 Danker, Frederick William (Ed.). *A Greek-English Lexicon of the New Testament 3.ed.* The University of Chicago Press. Chicago and London 2000. s.999

125 Danker. *A Greek-English Lexicon of the New Testament*. s.263

126 Danker. *A Greek-English Lexicon of the New Testament*. s.920

127 Lohses Store Bibel Leksikon. Bind 3. Lohses Forlag 2000. s.598

128 Matt 12,39

bestilling, tegn som er til for å tilfredsstillere at mennesker har behov for å oppleve det sensasjonelle.

Ofte når vi bruker ordet *mirakel* i daglig tale, bruker vi det både til å beskrive det uventede, men samtidig også om det utrolige og ofte i en positiv forstand som understreker at noe overraskende har skjedd på en positiv måte. Når vi i Bibelen hører om Jesu undre, så er det ofte også som noe positivt og overraskende som har hendt ett eller flere mennesker. Det er altså snakk om at Gud handler på tvers av det uventede når mirakler skjer.

Et aktuelt spørsmål som reiser seg og som også er sentralt når det gjelder helbredelse, er hvorvidt mirakler skjer på tvers av naturlover eller ikke. Det kan være noe uklart hvorvidt et mirakel alltid er å forstå som en overnaturlig hendelse som går på tvers av kjente naturlover, eller om et mirakel også kan være å forstå som hendelser som skjer i tråd med naturlover, men som likefullt kan være å regne som et mirakel.

Når det gjelder hvorvidt Gud skaper mirakler på tvers av naturlovene eller ikke, er det et viktig forhold som må fastholdes. I det bibelske verdensbildet eksisterer alltid det skapte og hele den skapte verden bestandig i kraft av Gud og hans stadig skapende og opprettholdende virksomhet.¹²⁹ De tre nevnte kjennetegnene ved Guds inngripen når mirakler skjer, er ikke bare å forstå som aspekter ved Guds virksomhet som kommer til uttrykk når det skjer mirakler. Både underet, det kraftfulle og tegnet er aspekter som kommer til uttrykk, både når Gud griper inn på en særlig og kanskje overnaturlig måte i den skapte verden, men også i hele skaperverket og i den orden som er lagt ned i det skapte. Det er altså ikke snakk om at miraklene har sitt utgangspunkt i noe annet enn Guds skapermakt. C.S.Lewis mener ikke at mirakler er noe som bryter med naturens lover, men han ser at mirakler som Gud skaper gir en ny situasjon som følger naturlovene. Han sier: «Et mirakel er slett ikke en hending uten årsak eller følger: Gud handler – og resultatet følger naturens lover. .... Det særegne er at det ikke har noen fortid i naturens husholdning.»¹³⁰ Med dette bryter C.S.Lewis med tanken om en forståelse av virkeligheten som bare er naturen, han utvider virkelighetsforståelsen og sier at naturen er en del av den større virkeligheten. Poenget med å fremheve denne totale forståelsen av virkeligheten, er at det også peker tilbake til opphavet til både naturen og mirakler. C.S.Lewis sier: «Ved å kalle noe mirakuløst har man altså bare sagt: Med egne ressurser kunne naturen aldri være eneårsak.»¹³¹

Det kan likevel være vanskelig å skille mellom det naturlige og det overnaturlige. Braaten sier om Luthers syn på dette: «This sense of God's creative presence made it difficult for Luther to hold much stock in miracles, because God is so much at work in creation that it is difficult to

---

129 Kol 1,16-17

130 Lewis, C.S. *Mirakler*. Ansgar Forlag. Oslo, 1982. s.48

131 Lewis. *Mirakler*. s.49

distinguish between what is natural and what is supernatural.»¹³² På tross av at det er vanskelig å skille mellom det naturlige og det overnaturlige, må det likevel være viktig å fastholde Guds skapermakt som opphav. Konkluderende kan det sies: «Når de bibelske forfattere taler om Guds mægtige gerninger, skal man ikke forvente, at de vil skelne imellem det naturlige og det underfulde som havende forskjellige årsager.»¹³³

Stibbe og Dupont sier at: «Faith is the context for healing.»¹³⁴ Dette er sagt inn i en sammenheng om helbredelses-mirakler, og det er interessant i forhold til forståelsen av mirakler. Det ser for meg ut som om Stibbe og Dupont ser mirakler som undrene som skjer når Gud griper inn på overnaturlig måte. Hos Hauge er dette ikke tilfellet, eller det er ikke dette som har fått hans fokus. Noe av spenningen mellom det naturlige og det overnaturlige har å gjøre med hva mennesket ser og erkjenner. For når Gud handler og mirakler skjer, er det snakk om Guds handlinger på flere nivåer. Braaten sier om dette: «As an act of God it pertains to the metaphysical or supernatural dimension, but as something visible it belongs to the natural world.»¹³⁵ Det er altså ikke snakk om at Gud ikke handler på overnaturlig vis når vi som mennesker ser mirakler skje som følger naturlovene, for Guds virkelighet er større enn de kjente naturlovene.

Mirakler er altså ikke så enkle å definere, men årsaken er uansett av vesentlig betydning. Gud skaper og handler gjennom mirakler både i og ved hjelp av naturlovene, og samtidig også fra tid til annen på en måte som ser ut til å gå på tvers av naturlovene - det er altså ikke snakk om enten – eller. Samtidig er det snakk om at Gud handler på en overraskende måte, og på tvers av det ventede. Med denne innsikten i hvordan Gud handler når mirakler skjer, vil jeg nå gå over til en drøftelse av forholdet mellom helbredelse og frelse.

4.2 Helbredelse og frelse

Jesu forsoning på korset er et sentralt element for den kristne lære, og et sentralt omdreiningspunkt som den kristne tro bygger på. Som tidligere sett har syndefallet fått konsekvenser for relasjonen mellom Gud og mennesket. Når de to bidragene fastholder mennesket som synder og at dette har fått betydning for relasjonen mellom Gud og mennesket, da er de med på å knytte helbredelse nært sammen med forsoningen. Med utgangspunkt i forståelsen av syndens konsekvenser for relasjonen mellom Gud og mennesket, gir de uttrykk for at helbredelsen av denne relasjonen bare kan skje med utgangspunkt i forsoningen på korset. De drar med dette en viktig forbindelse til helbredelsens

---

132 Braaten, *Christian Dogmatics vol I*. s.344

133 *Lohses Store Bibel Leksikon*. Bind 3. s.597

134 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.30

135 Braaten. *Christian Dogmatics vol II*. s.285

kjernepunkt. Før jeg skal gå nærmere inn på drøftelsen av dette, ser jeg at det er viktig å gjøre rede for noen rammer for hva helbredelse egentlig er og består i.

4.2.1 Hva er helbredelse?

I min introduksjon til denne oppgaven ga jeg uttrykk for at det i samfunnet i vår kontekst i dag er et stort fokus på helsen. Dette fokuset er på mange måter blitt av en slik karakter at det kan gi mening å si at helsen har blitt frelsen, i den forstand at det for mange mennesker er det høyeste mål å bevare en god helse, og eventuelt å søke helbredelse for sykdom. Men hvordan er det mulig å definere helbredelse?

I daglig tale bruker vi oftest ordet *helbredelse* når vi snakker om sykdom, at helbredelse er det som skjer når et menneske som var sykt blir friskt, men samtidig er det ikke alltid vi bruker ordet *helbredelse* når vi skal beskrive hendelsen som skjer fra sykdom til friskhet. Det er ikke alltid vi hører at mennesker snakker om at de har blitt helbredet når de kommer hjem fra sykehuset etter en sykdomsperiode. Jeg tror det kan ha noe å gjøre med at mennesker ofte kopler sykehus og leger sammen, på sykehuset er det legene som gjør mennesker friske, mens Gud står bak helbredelse som skjer ved konkret forbønn i menighets-sammenheng. Dette er selvsagt ikke tilfellet for alle mennesker, men jeg tror at folk flest i samfunnet har en tendens til å bruke ordet *helbredelse* om den helbredelsen som skjer når Gud eller overnaturlige krefter griper inn.

Men handler helbredelse ikke om annet enn kurering av sykdommer? I *Evangelical Dictionary of Theology* står det som definisjon på helbredelse: «Heal, Healing. The restoration of health, the making whole or well whether physically, mentally, or spiritually.»¹³⁶ Med denne definisjonen ses det altså at helbredelse er mer enn bare kurering av sykdommer. Det er snakk om restaurering av hele mennesket, både ånd, sjel og legeme. Med dette blir det viktig å fastslå at det altså er et skille mellom helbredelse og kurering av sykdommer. Gaiser ser seg enig i forståelsen av helbredelse som en helhetsforståelse av restaureringen av både ånd, sjel og legeme, og sier om skillet mellom helbredelse og kurering: «...healing addresses the integration of these three components into a single entity, and is independant of the extent to which an individual's physical body is cured.»¹³⁷

Det å bli kureret for sin sykdom er altså noe annet enn helbredelse, men samtidig må det være viktig å fastholde at også den fysiske kureringen er en del av en helhetlig forståelse av helbredelse. Det er mulig å forstå Gaiser som om han mener at det er mulig å snakke om

---

136 Elwell, Walter A (Ed.). *Evangelical Dictionary of Theology 2.ed.* Baker Academic. Grand Rapids, Michigan 2001. s.539

137 Gaiser. *Healing in the Bible.* s.178

helbredelse uten kurering av sykdom, på en måte så mennesket kan bli helbredet og helt og likevel ha sykdommens symptomer på kroppen. Med en slik forståelse blir det helhetlige perspektivet vektlagt og helbredelsen er å se på som Guds handling som gjør mennesket helt. Samtidig tror jeg det er viktig å se dette inn i et eskatologisk perspektiv, at den fullkomne helbredelsen av ånd, sjel og legeme i sitt fullkomne omfang først skjer på den nye jord. Men hvis man forstår Gaiser som om han mener at helbredelse ikke også omhandler kurering av sykdom, blir helbredelse til noe annet enn en helhetlig helbredelse av ånd, sjel og legeme. Da blir helbredelsen av legemet fort å se på som mindre viktig enn helbredelsen av ånd og sjel, og perspektivet på helbredelse blir at den legemlige delen hører den nye jord til, mens den åndelige og sjelelige delen er det viktigste. Kirken har også en oppgave i å møte menneskets legemlige behov. Peder Olsen fremhever dette når han sier: «Helbredelsen av den legemlige svakhet skulle tjene et høyere formål. For hans egentlige mål var å helbrede *hele* mennesket, både *legeme, sjel og ånd.*»¹³⁸ Det er altså noe som er større enn legemlig lidelse og noe som er større enn legemlig helbredelse.

Spørsmålet er da om også de to bidragene har denne forståelsen av helbredelse. Hauge ser seg enig i at helbredelse er mer enn bare å bli kvitt symptomer, han har en holistisk tilnærming til forståelsen av helbredelse, helbredelse gjelder hele mennesket. Han sier: «Helbredelsen angår ikke bare den enkelte konkrete sykdom eller lidelse som et menneske måtte bære, men den henvender seg til hele menneskets livssituasjon. .... hele livet er nå gjenstand for Guds frelse.»¹³⁹ Videre sier Hauge om helbredelse: «Helbredelsen er den siden av evangeliet som direkte angår vår hverdag, og som sikter mot å forandre våre livsvilkår i retning av frihet og helhet.»¹⁴⁰ Hauge ser altså hele mennesket som gjenstand for helbredelse, og ikke bare det fysiske. Samtidig ser vi at det kan bli noe utydelig hos Hauge om han mener at det er en side av evangeliet som ikke angår vår hverdag. Når han sier at helbredelsen er den siden ved evangeliet som direkte angår hverdagen, kan det høres ut som om han mener at det er noe ved evangeliet som ikke angår vår hverdag.

Hos Stibbe og Dupont ses det et større fokus på den fysiske helbredelsen. Ut ifra deres bok er det ikke grunnlag for å si at de med dette fokuset ikke ser for seg at helbredelse også angår hele mennesket og ikke bare det fysiske, men de har i deres bidrag primært valgt å fokusere på den fysiske helbredelsen. Dette blir viktig å ha med inn i det neste avsnittet.

Helbredelse kan altså forstås som rettet mot hele mennesket, både ånd, sjel og legeme, men betyr det at vi da kan si at helbredelse er det samme som frelse, da det tilsynelatende er en nær sammenheng? Jeg skal i det følgende avsnittet utdype denne sammenhengen nærmere, ved å ta

---

138 Olsen, Peder. *Helbredelse ved bønn*. Vårt Lands Forlag, Oslo 1973. s.84

139 Hauge, *Liv og Helse*. s.40

140 Hauge, *Liv og Helse*. s.41

utgangspunkt i Guds inngripen til forsoning mellom Gud og menneske.

4.2.2 Helbredelse i forsoningen

Helbredelsens forhold til forsoningen er blitt nevnt som det mest kontroversielle teologiske aspektet når det gjelder forståelsen av helbredelse.¹⁴¹ Spenningen i dette forholdet er en spenning mellom hvorvidt det er tilgang til helbredelse på samme måte som syndenes tilgivelse i forsoningen, og samtidig er det også en spenning mellom hvor mye av helbredelsen som er skaffet i forsoningen som vil bli synlig for mennesket i vår tid.

Det er i forståelsen av helbredelse i forsoningen to ytterliggående syn, som skiller lag i synet på hvorvidt det er tilgang til helbredelse på samme måte som det er tilgang til tilgivelse i forsoningen. Det ene synet fastholder at det er samme tilgang til helbredelse som til tilgivelse for mennesket i forsoningen. Både Fred Bosworth og Kenneth Hagin sier seg enige i dette synet. Bosworth siteres: «How does God forgive sin? Of course, through the Atonement of Christ. He heals disease in the same way, because the Atonement of Jesus Christ is the only ground for any benefit to fallen man.»¹⁴² Det er altså her snakk om at den troende helt og fullt kan oppnå helbredelse i vår tid. Dette synet bygger på en forståelse av sykdom som et åndelig problem, og derfor skal sykdommen også bekjempes i det åndelige. Det fører da også til et syn på helbredelse som ser bruken av lege-vitenskapen som mangel på tro.

Det andre ytterliggående synet hevder at forsoningen bare handler om soning av synd. Mirakuløse helbredelser hører vanligvis ikke hjemme i vår tid, og grunnen til at Jesus gjorde den typen helbredelser var for å understreke at Jesus var Messias.¹⁴³

I tillegg er det snakk om to moderate syn, som begge ser seg enige i at det er skaffet helbredelse i forsoningen, men det er en ulik forståelse av hvor mye av denne helbredelsen som blir synlig og tilgjengelig for mennesket før oppstandelsen.¹⁴⁴ Her er det altså tale om et syn som vektlegger lidelsen og helliggjørelsen, og erkjenner at Gud kan helbrede når Han vil, men fokuset er mest på helbredelsens utfoldelse som «ennå ikke». Det andre synet som blant andre Francis MacNutt og John Wimber er fortalere for fokuserer mer på «allerede». Det er her snakk om et sterkt fokus på Guds rike, som kom til verden gjennom Jesus. Jesus gjorde undergjerninger, og det samme skal mennesket gjøre, som tegn som leder til tro og helbredelser som vitner om at Satans makt er overvunnet.

---

141 Elwell. *Evangelical Dictionary of Theology* (2.Ed) s.539

142 Hejzlar, Pavel. *Two Paradigms for Divine Healing*. Brill, Boston 2010. s.73

143 Bokovay, W. Kelly. «The Relationship of Physical Healing to the Atonement». *Didaskalia*. 3.No1. 1991. s.25

144 Bokovay. «The Relationship of Physical Healing to the Atonement». s.25

Det er altså tale om fire noe ulike syn på forståelsen av helbredelse i forsoningen. Spørsmålet er nå hvilken forståelse som er å finne i de to bidragene.

Stibbe og Dupont ser at det er en nær sammenheng mellom forsoningen og helbredelse, men de tar avstand fra at det er snakk om full helbredelse i forsoningen, altså en automatisk tilgang til helbredelse på samme måte som det er tilgang til tilgivelse av synd i forsoningen. De skriver imot en forståelse av helbredelse i forsoningen som er å finne hos de som vektlegger troen sterkt i forbindelse med helbredelse, for disse er det snakk om full tilgang til helbredelse i vår tid på samme måte som det er full tilgang til tilgivelse for synd i forsoningen. Stibbe henviser til John Wimber og sier: «John Wimber believed that healing was one of the benefits of the Cross but he would not preach that healing was `in` the atonement.»¹⁴⁵ Det er altså her snakk om helbredelse som en konsekvens som har sitt utspring i forsoningen, og samtidig tar Stibbe avstand fra en forståelse av forsoningen som noe annet enn primært Guds inngripen til soning av menneskets synd. Stibbe sier: «healing is indeed one of the many benefits of the finished work of the Cross. However, it is a secondary, not a primary, benefit. That is not in any way to minimize its importance. It is simply to say that divine healing takes second place to the forgiveness of sins.»¹⁴⁶ Her blir det viktig å huske Stibbe og Duponts fokus på helbredelsen som angår det fysiske. Den fysiske helbredelsen springer altså ut av forsoningen, som en konsekvens av soningen mellom Gud og mennesket.

Samtidig med dette er Stibbe og Dupont tydelige på at Jesu gjerning ikke bare var å sone verdens synd, men også å demonstrere ved undergjæringer at Guds rike har kommet nær. Guds rike er sterkt fokusert, og det er mulig å si at de i deres bidrag fokuserer mer på det som «allerede» er synlig og tilgjengelig, enn på det som «ennå ikke» er synlig og tilgjengelig av Guds rike.

Hos Hauge ser vi at han også tar avstand fra at helbredelse er garantert i forsoningen på samme måte som tilgivelsen, selv om han også vil si seg enig i at helbredelsen har sitt utspring i forsoningen. Han fokuserer på relasjonen mellom Gud og mennesket og den medmenneskelige relasjonen, og ser at forsoningen mellom Gud og mennesket har konsekvenser for den medmenneskelige relasjonen og derfor er av helbredende karakter. Det er samtidig et fokus hos Hauge på lidelsen som en del av relasjonen og etterfølgelsen av Jesus. Han erkjenner på en tydeligere måte enn Stibbe og Dupont at ikke alt som er vunnet i forsoningen på korset blir synlig nå. Han fokuserer mer enn Stibbe og Dupont på det som «ennå ikke» er synlig og tilgjengelig for mennesket enn på det som «allerede» er.

Ingen av de to bidragene er å se på som ytterliggående i deres forståelse av helbredelse i

---

145 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.65

146 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.67

forsoningen. Dette blir tydelig sett i forhold til en forståelse som utelukkende ser forsoningen som vedrørende soning for synd, og samtidig også i forhold til Kenneth Hagins forståelse av dette forholdet. Som nevnt tidligere er Hagins lære å forstå som opphavet til den mer ytterliggående lære i den norske trosbevegelses-sammenhengen. Hagin fokuser primært på tre tekster i Bibelen som begrunnelse for sin tilnærming til helbredelsen i forsoningen. Det er snakk om Jesaja 53,4-5 samt to tekster som har en nær sammenheng med teksten i Jesaja: Matteus 8,17 og 1.Peter 2,24.¹⁴⁷ Ut ifra disse tre tekstene konkluderer Hagin med at Jesus ikke bare døde for menneskets synd, men også helbredet alle mennesker ved sine sår. Helbredelsen er derfor for Hagin å se på som tilgjengelig på samme vis som tilgivelsen er det. Derfor er det også et stort fokus på troens rolle i Hagins forståelse av helbredelse.

Jeg skal ikke her gå inn i en eksegetisk gjennomgang av de nevnte tekstene, men jeg ønsker å utfordre en forståelse av tekstene som Hagin har. Som jeg forstår Hagin, sidestiller han helbredelse med forsoning og frelse ved å fastholde at Jesus helbredet mennesker ved sine sår. Det er et godt fokus å fastholde korset og forsoningen som helbredelsens kjernepunkt, men å sidestille helbredelse og forsoning på den måten som Hagin gjør det, blir for meg å se vanskelig å fastholde hvis vi ser på hva Bibelen sier om Jesu oppdrag. I Bibelen ses det at Jesu oppdrag var å frelse sitt folk fra deres synder, hvilket også ligger i navnet *Jesus*.¹⁴⁸ Også i brevene i Det nye testamente ses det at Jesu oppdrag regnes som primært å være soning av menneskets synd.¹⁴⁹ De som her skriver om Jesu forsoning, knytter den opp til soning av synd og ikke til helbredelse av sykdom.

Som vi har sett tidligere er det et forhold mellom synd og sykdom som må fastholdes, uten at dette likevel er snakk om et én-til-én-forhold. En konsekvens av å fastholde synet til Hagin blir slik jeg ser det at sykdom utelukkende er å forstå som en konsekvens av synd. Hvis forsoningen og helbredelse knyttes sammen på samme måte som tilgivelse og forsoning, må det være snakk om dette nære forholdet mellom synd og sykdom.

Et annet ankepunkt i forhold til en forståelse av forsoningen som skaffer full helbredelse til mennesket på samme måte som det er full tilgang til tilgivelse for synd, er hvorvidt dette synspunktet tar på alvor at Bibelen vitner om at ikke alt Jesus har skaffet er tilgjengelig nå. På dette området kan frelses-forståelsen være med på å gi innsikt til forståelse av helbredelse. I Det nye testamentet tales det om at ikke alt som Jesu offer har brakt og gjort tilgjengelig for mennesket, er velsignelser som mennesket mottar i tiden som er nå. Bibelen vitner om Den hellige ånd som

---

147 Hejzlar. *Two Paradigms for Divine Healing*. s.75

148 Matt 1,21

149 Rom 3,23-25; 4,25; 5,9-11; Ef 1,7; Kol 1,20-22; 2,13-15; Hebr 10,12; 1.Joh 1,7; Åp 1,5

mennesket har fått som pant på det som skal komme.¹⁵⁰ Jesu offer og soning for synd er en full og gitt realitet, men likevel opplever jo mennesket at det fremdeles er en synder, selv om det er frelst. Hvis vi bruker denne forståelsen av frelsen om forståelsen av helbredelse, blir det tydelig at heller ikke helbredelsen vil bli synlig i hele sin fylde for mennesket som en realitet som fjerner all sykdom for den som tror. Hvis man ser Jesus offer som soning for sykdom, vil den logiske følgen av dette bli at den troende kan forvente å bli helbredet, på samme måte som mennesket kan forvente full tilgivelse når det bekjenner sin synd. Denne forståelsen tror jeg ikke Bibelen åpner opp for. Det er en spenning her mellom «allerede» og «ennå ikke» som må fastholdes.

Helbredelse er nært knyttet til forsoningen, og det er i de to bidragene enighet om at syndefallet har fått konsekvenser for relasjonen mellom Gud og mennesket, men på tross av denne enigheten om syndens konsekvenser og helbredelsens nære forbindelse til forsoningen, drar de ulike tilnærminger til helbredelsen ut av dette.

Hauge ser som nevnt at helbredelsen primært er rettet mot relasjonene, og viser i sin bok til hvordan denne helbredelsen kan skje. Her kommer hans forståelse av helbredelsen som forandring tydelig til syne. Huges forståelse av helbredelse sikter mot helheten for mennesket – en helhet som primært oppnås gjennom en helbredende prosess. Han beskriver i sin bok hvordan denne prosessen er nært forbundet med det han kaller erfaringen. Erfaringen er for Hauge ikke å forstå som menneskets mer eller mindre mektige Guds-opplevelser, men erfaringen er å forstå som de erfaringene som mennesket selv må gjøre seg og ta i bruk over tid. Betydningen av denne helbredende prosessen forankrer Hauge i den vandringen Israel ble ledet på gjennom ørkenen, før de kom til det lovede landet. Med utgangspunkt i denne vandringen sier Hauge om friheten som mennesket oppnår ved den helbredende prosessen: «Det synes imidlertid å være et poeng at friheten, den ekte friheten, forutsetter at veien går *gjennom* og ikke *utenom* vår menneskelige erfaring. Visst er det slik at Israel opplever undre underveis. Men undrene får aldri den funksjon at de settes istedenfor de erfaringer folket selv må gjøre for å nå det lovede landet.»¹⁵¹ Hauge mener altså at det er en illusjon å tro at helbredelse av relasjonen til Gud og mennesker kan oppnås her og nå uten å gå veien om erfaringen. Denne forståelsen av helbredelse har slik jeg ser det et viktig poeng i å sette mennesket i en posisjon med ansvar for eget liv, samtidig som vandringen med Gud er å se på som avgjørende. Menneskesynet er for Hauge utgangspunktet for hans forståelse av helbredelse. Når Gud handler og under skjer har disse en funksjon i forhold til menneskets vandring, men denne funksjonen er primært at mennesket får se at Gud er med – Gud viser sin trofasthet og sitt nærvær gjennom disse.

---

150 2.Kor 1,22; 5,5; Ef 1,13-14

151 Hauge, *Liv og Helse*. s.65

Som nevnt legger Stibbe og Dupont større vekt på undrenes rolle enn hva Hauge gjør. De ser også at relasjonen til Gud og medmennesket er brutt og må helbredes. Men dette faktumet bruker de til å tilnærme seg forståelsen av helbredelse på en annen måte enn Hauge. Fordi Gud elsker mennesket har Han forpliktet seg til å helbrede brutte liv. Dupont sier derfor: «And nowhere is there more anointing for physical healing than in the context of expressing and extending the Kingdom of God.»¹⁵² Dupont viser altså til Guds-rikets tilstedeværelse som helbredelsens kilde. Mennesket er kalt til å strekke seg etter og forkynne om Guds rike, og helbrede de syke.

Det som er verdt å bemerke her, er at Stibbe og Dupont tilsynelatende er noe utydelige i hva de mener med helbredelse. For Hauge er helbredelsens primære gjenstand relasjonen til Gud og medmennesket, men for Stibbe og Dupont er det umiddelbart mer utydelig. Dette kommer til uttrykk ved at Dupont først skriver om det brutte i relasjonen mellom Gud og mennesket og i relasjonene mellom mennesker. Heretter skriver han som nevnt om den fysiske helbredelsen som skjer når Guds rike viser seg. Umiddelbart kan det virke som om Dupont ikke argumenterer ut ifra sin egen konklusjon for menneskets relasjonelle situasjon, og at han primært tenker helbredelse som den fysiske helbredelsen. Det er da også denne formen for helbredelse som får mest oppmerksomhet i boken. Men samtidig er det nettopp her det blir tydelig hvor viktig forståelsen av Guds-riket er for helbredelse ifølge Stibbe og Dupont. Når Guds rike kommer nær til mennesket og helbredelse skjer, da vitner det om to vesentlige ting: «When God's healing power goes forth, it is both the evidence of his love for hurting people and the destruction of the work of the devil, who came to rob, kill and destroy.»¹⁵³ Når Guds rike kommer nær og blir synlig for mennesker på den måten som det gjør når fysiske helbredelser skjer, da blir Guds kjærlighet og velvilje overfor mennesket synlig og samtidig ødelegges den ondes verk.

Det ser altså ut som om Stibbe og Dupont ser på den fysiske helbredelsen som verdifull i seg selv, men samtidig også som et forkynnende tegn på Guds kjærlighet. Derfor er den fysiske helbredelsen også å se på som helbredende for hele mennesket, for det er kjærligheten fra Gud som den vitner om som kan helbrede hele mennesket. Samtidig gir de også i boken eksempler på hvordan helbredelser kan skje i sinnet og det indre mennesket når Guds rike kommer nær. De ser altså ikke bare helbredelse som den fysiske helbredelsen, men de er mer opptatt av den helbredelsen som skjer ved Guds underfulle inngripen enn den som skjer over tid.

For Hauge er menneskesynet som nevnt utgangspunktet for forståelsen av helbredelse. For Stibbe og Dupont er også menneskesynet viktig, de legger vekt på Guds syn på mennesket som

---

152 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.41

153 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.41

utgangspunkt, og deres forståelse av hvordan Gud ser på mennesket med velvilje og ønske om helbredelse blir fremhevet som det grunnleggende for forståelsen av helbredelse. Samtidig spiller deres forståelse av Guds rike en tydeligere rolle når det gjelder helbredelse av relasjonene enn den gjør det hos Hauge.

Den store forskjellen mellom de to bidragene som kommer til syne her, er slik jeg ser det undrenes funksjon og rolle i forhold til helbredelse av relasjonen til Gud og medmennesket. Hauge er tydelig på at helbredelsen av relasjonen til Gud ikke kan gå utenom erfaringen – undrene kan ikke bli en erstatning for denne vandringen. Det virker ikke som om Stibbe og Dupont er uenige i at menneskets erfaringer er av betydning for livet og troen, og derfor for relasjonen til Gud. Men de ser samtidig at Bibelen oppfordrer mennesket til å søke og forkynne Guds rike, og til å søke Guds helbredende inngripen i forhold til mennesker som er på livets vandring.

Synet på helbredelse i forsoningen er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse, for her ses at helbredelse har sitt utspring i Jesu offer og forsoning som en velsignelse. På samme tid som det også er forsoningen som har skaffet mennesket frelse, så er det som sett likevel ikke holdbart å fastholde at det er full tilgang til helbredelse på samme måte som det er tilgang til tilgivelse for synd.

Som vi har sett er det et forhold mellom frelse og helbredelse som kommer til syne i forståelsen av helbredelse i forsoningen. Men det er også andre forhold som er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse. Jeg skal i det følgende avsnittet drøfte disse.

4.2.3 Forholdet mellom helbredelse og frelse

Gud handler overfor mennesket når det skjer helbredelse og frelse. I det forrige avsnittet så vi hvordan Guds inngripen til soning mellom Gud og mennesket er av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse, og hvordan frelses-forståelsen kan være med å informere forståelsen av helbredelse. Jeg vil nå gå videre i drøftelsen av dette forholdet, ved å ta utgangspunkt i hvordan Gud handler overfor mennesket til frelse og helbredelse.

Igjennom historien ses det i Bibelen at Gud handler på to måter i forhold til mennesket og verden. Jan Gossner deler disse to måter å handle på opp i Guds frelsende og dømmende handlinger samt Guds velsignende handlinger.¹⁵⁴ De frelsende og dømmende handlingene er å forstå som Guds handlinger gjennom historien til dom og frelse. I Det gamle testamentet var det primært Israel som Gud handlet til dom mot og frelse for, mens det i Det nye testamentet er snakk om både Israel og menneskeheten generelt. Det er tale om handlinger som er av ekstraordinær karakter. Dette ses både

154 Skarsaune, Bjerkholt & Gossner. *Den skjulte Gud*. Credo Forlag, Oslo 1971. s.11

på Israels vandring ut av Egypt, og på Jesu død og oppstandelse til frelse for mennesker. Samtidig er det også snakk om handlinger til dom og frelse når Gud handler ved Ordet og sakramentene.

Guds velsignende handlinger er en annen måte Gud handler på. Gud handler ikke bare på ekstraordinært vis gjennom historien og i dag, det er også snakk om Guds handlinger det som skjer i den daglige og årlige rytme i verden. Årstidene i naturen og menneskelivets vei fra liv til død er eksempler på rytmer som går hele tiden, som ikke bare er tilfeldigheter, men villet av Gud. Ord som opprettholdelse og fortsatt skapelse kan også være med på å beskrive Guds velsignende handlinger.

Det er viktig å fastholde at det ikke er snakk om at Gud enten handler til frelse og dom, eller om Guds velsignende handlinger. Gossner sier om dette: «I GT er Guds velsignende og Guds frelsende og dømmende handlinger vevet inn i hverandre og står i et vekselforhold til hverandre.»¹⁵⁵ Jeg tror det er viktig å ha dette i minnet, for det blir ofte en større vektleggelse på Guds frelsende og dømmende handlinger. Dette er det gode grunner til, men at Gud handler til velsignelse utenom de ekstraordinære gjerningene til dom og frelse må ikke bli glemt eller nedtonet som mindre viktig.

Spørsmålet blir da om helbredelse er et uttrykk for Guds frelsende og dømmende handlinger eller om det er et uttrykk for Guds velsignende handlinger. Dette har å gjøre med forholdet mellom frelse og helbredelse. På tross av at det er mye som er felles for frelse og helbredelse, så mener Claus Westermann at frelse og helbredelse vitner om to ulike måter som Gud handler på. Om relasjonen mellom frelse og helbredelse sier han: «The event of salvation has a different structure from the event of healing, even though both have much in common. Christian theology has always tried to bring healing and salvation into a close relationship, and has done this by subordinating healing to salvation. Usually healing has been made a sign either that points to salvation or that proves the authority of the salvation-bearer.»¹⁵⁶ Westermann mener altså at teologien har underordnet helbredelsen under frelsen, så frelsen er å forstå som det essensielle og helbredelsen som det mindre essensielle. Sett i lyset av dommen og et evig liv er det ikke rart at frelsen er sett på som det essensielle, men det er også andre elementer ved forholdet mellom Gud og menneske som teologien må sette høyt.

En konsekvens av dette fokuset på frelsen som det essensielle fremfor helbredelsen er at kirken på et tidlig tidspunkt mistet kontakten med det helbredende oppdraget. Helbredelse ble sekularisert, og legevitenskapen mistet kontakten med kirken. En annen konsekvens er ifølge Westermann at det store fokuset som vitenskapen har på helbredelse i vår tid, sammenlignet med helbredelsens fokus innenfor teologien har gjort at folk flest i vår kontekst oppfatter helsen og ikke

155 Skarsaune, Bjerkholt & Gossner. *Den skjulte Gud*. s.14

156 Westermann, Claus. «Salvation and Healing in the Community: The Old Testament Understanding». *International Review of Mission*. 61, no 241, Jan 1972. s.9

frelsen som den største gave.¹⁵⁷ Hauges bidrag er nettopp skrevet som et bidrag inn i dialogen mellom kirken og de helbredende profesjonene, og er på denne måten med på å skape en bro mellom legevitenenskapen og teologien. Stibbe og Dupont går derimot langt på vei utenom legevitenenskapen i dets søken etter helbredelse.

Ifølge Westermann blir det feil å underordne helbredelsen i forhold til frelsen. Dette begrunner han i at han ser helbredelsen som Guds velsignende handling, som er nært knyttet til skaperverket og forståelsen av dette. Gud handler i og gjennom det skapte på en kontinuerlig måte i høyere grad enn tilfellet er når Gud handler til frelse, som er av mer øyeblikkelig karakter. Han tar med dette også avstand fra en forståelse av helbredelse som tar sitt utgangspunkt i de overnaturlige helbredelsene som skjer, dette gir ikke en rett forståelse av forholdet mellom Gud og helbredelse. Han sier konkluderende: «One therefore needs to begin by asking how healing is related to God`s action, ignoring its usual subordination to salvation and taking the normal rather than the exceptional case.»¹⁵⁸

Det blir her igjen tydelig hvor nært helbredelses-læren er knyttet til skapelses-læren, som nevnt i drøftelsen tidligere. Helbredelser og mirakler generelt har sitt utspring i Guds skapermakt, uansett om det er snakk om helbredelser som skjer over tid gjennom en prosess, eller det er helbredelser som skjer når Gud griper inn på overnaturlig vis. Gud er nær i det skapte, og samtidig er Gud forskjellig fra skaperverket, dette er et viktig skille.

Et begrep som har blitt brukt til å beskrive sammenhengen mellom frelse og helbredelse er begrepet *wholeness*. Ted Peters bruker dette og gir med utgangspunkt i dette begrepet påstander som beskriver forholdet mellom frelse og helbredelse.¹⁵⁹ Peters mener at begrepene *wholeness*, helse og frelse hører sammen, fordi det å være frisk er å være hel, samtidig som han mener at frelsen er å forstå som at Gud gjør det brutte helt. Frelsen er her å se på som en fornyelse og forvandling av det skapte til en helhet. Endelig mener Peters at begrepet *wholeness* får frem betydningen av å forstå helheten som noe større enn en sum av enkelt elementer. Dette skal forstås slik at Peters ser frelsen som noe større enn helbredelsen. Han sier det slik: «...we dare not reduce salvation to personal healing. Although healing is an authentic and necessary part of the work of salvation, salvation itself is a broader and more inclusive whole.»¹⁶⁰ Det ses altså her at Peters ser en sammenheng mellom frelse og helbredelse, hvor helbredelse er å forstå som en frukt som har sitt utspring i forsoningen, samtidig som frelsen er å forstå som mer helhetlig enn helbredelse. Dette tror jeg kan

---

157 Westermann. «Salvation and Healing in the Community». s.9

158 Westermann. «Salvation and Healing in the Community». s.10

159 Peters, Ted. «Wholeness in Salvation and Healing». *Lutheran Quarterly*. Ns 5, no 3, Aut 1991. s.297

160 Peters. «Wholeness in Salvation and Healing». s.298

gi mening hvis vi tenker helbredelse som helliggjørelse. Helliggjørelsen som den stadige forvandling til hellighet og modenhet er den kristnes vandring mot likhet av Kristus.¹⁶¹ Denne forvandlingen og helbredelsen er en stadig vandring og prosess, som har sitt utspring i det forsonete forholdet mellom Gud og menneske. I den forstand henger frelse og helbredelse nært sammen, fordi det ene følger det andre. Det må slik jeg ser det være feil å skape et skille mellom frelse og helbredelse som hevder at frelsen er av mer åndelig karakter enn helbredelsen, i den forstand at frelsen handler om å redde sjeler og helbredelsen bare handler om det fysiske. Et slikt skille henger nært sammen med skillet mellom ånd og natur. Men hvis vi ser på betydningen av det greske ordet *soteria*, ser vi at dette både betyr: «deliverance, preservation, w. focus on physical aspect»¹⁶² samt: «salvation, w. focus on transcendent aspects»¹⁶³ Her ses det altså at bruken av ordet *soteria* i Bibelen både har en fysisk betydning for tiden nå,¹⁶⁴ men også en transcendent betydning som har å gjøre med soning av synd.¹⁶⁵

Begrepet *wholeness* uttrykker også et viktig aspekt i forståelsen av ordet *Shalom*. Dette ordet får frem en viktig betydning av forholdet mellom frelse og helbredelse. Det hebraiske ordet *shalom* betyr: «completeness, soundness, welfare, peace.»¹⁶⁶ Om bruken av dette ordet i forbindelse med den aronitiske velsignelsen¹⁶⁷ sier John Wong: «*Shalom* is the gift of God, and can be received only in His presence. It is intended as a description of the man (woman) who is blessed and treated graciously by God; the one who is doubly in God's presence, the one who is 'fulfilled,' and so 'complete' .»¹⁶⁸ Det er altså snakk om en forståelse av ordet fred som omfatter mer enn bare fraværet av ufred og konflikt. Det er i Det gamle testamentet tale om en helhet, som kommer fra relasjonen til Gud. *Shalom* er fremdeles Guds ultimate ønske for sitt folk. Kelly Bokovay sier det slik: «*Shalom* is still God's ultimate redemptive purpose for His people. .... Salvation and healing are coupled together in this all-encompassing idea of wholeness»¹⁶⁹ Det er altså snakk om at når Gud velsigner mennesket (*shalom*), da velsigner Gud mennesket med *wholeness*, som er å forstå som den helhetlige gjenopprettelsen av hele mennesket og dets relasjon til både Gud og mennesket. Samtidig blir det også klart at det er i relasjonen til Gud at denne *shalom* er å finne, det er Gud som er fredens kilde.

---

161 Ef 4,13

162 Danker. *A Greek-English Lexicon of the New Testament*. s.985

163 Danker. *A Greek-English Lexicon of the New Testament*. s.986

164 Luk 1,71; Apg 7,25; Hebr 11,7

165 Rom 1,16; Fil 1,28; Hebr 5,9; 1.Pet 1,9

166 Brown, Driver & Briggs. *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers, Massachusetts 2006. s.1022

167 4.Mos 6,24-26

168 Wong, John B. *Christian Wholism*. University Press of America, Maryland 2002. s.14

169 Bokovay. «The Relationship of Physical Healing to the Atonement». s.36

I Det nye testamentet ser vi at det er det greske ordet *eirene* som brukes til å uttrykke fred. Denne freden er å se på som en gave fra Jesus,¹⁷⁰ en fred som har en nær tilknytning til forsoning, for det var her freden ble gitt¹⁷¹. Når det er aktuelt å snakke om freden som Gud velsigner mennesket med i en drøftelse av forholdet mellom frelse og helbredelse, er det fordi freden er å se på som en gave som har sitt utspring i frelsen. Freden er først og fremst en fred som er mellom Gud og mennesket, men samtidig også en fred som har konsekvenser for den frelste sitt liv. For den freden som Jesus har skaffet har satt mennesket i et forhold til Gud hvor Gud er å se på som Frelser og beskytter fra det som er ondt. Luther sier i sin kommentar til Fadervår: «Vi ber i denne bønn likesom under ett at vår Far i himmelen må frelse oss fra all slags ondt på legeme og sjel, eiendom og ære, og til sist, når vår time kommer, gi oss en salig ende og nådig ta oss fra denne jammerdal til seg i himmelen.»¹⁷² Jesus vant over det onde da Han brakte forsoning mellom Gud og mennesket, og Gud er den som mennesket kan søke beskyttelse hos i møtet med det onde.

Helbredelse i kristen forstand er som vi har sett tidligere mer enn bare fysisk helse. Bare det faktum at ethvert menneske må dø og gjennom livet får kjenne på kroppen at den eldes uansett om det er snakk om konkret sykdom eller ikke, vitner om at det må være snakk om noe som favner ut over dette livet. Simundson sier om dette: «So there must be more than this life if God's promises about healing are to be kept. If God's intention for us is wholeness, *shalom*, health, we need a life beyond this one in order for this to be accomplished.»¹⁷³ Med dette settes helbredelse inn i konteksten av det eskatologiske, dette ses også i Luthers tolkning av Fadervår som er preget av håp, et håp som er knyttet til Jesus.

Håpet er nært knyttet til frelsen, for det er Jesu frelsesverk som er bakgrunnen for det kristne håpet. Samtidig er også dette håpet av stor betydning for mennesket, ikke minst i møtet med sykdom. Per Arne Dahl sier det slik: «En lidende Gud kan hjelpe lidende mennesker. En oppstanden frelser kan sette mot i håpløse sjeler.»¹⁷⁴ Gud som selv har opplevd lidelse, død og oppstandelse er også den Gud som bare ved sitt nærvær kan gi mennesket håp i møtet med det som er ondt. Derfor er det kristne håpet også av helbredende karakter. Håpet er viktig nå i møtet med lidelsen og det som mennesket opplever som ondt, for her finnes det hjelp til å se utover det håpløse. Øivind Eide beskriver håpet som forventning til Guds løfter, både i dag og i et eskatologisk perspektiv. Han sier det slik: «Jesu oppstandelse er ikke en avsluttet hendelse i fortiden. I stedet har den utløst et hendelsesforløp som utfolder seg videre og peker inn i fremtiden og Jesu gjenkomst. Den kristne

---

170 Luk 1,79; Joh 14,27; 16,33; Rom 5,1; Fil 4,7

171 Rom 5,1-11

172 Mæland, *Konkordieboken*. s. 287 – Den syvende bønn i Fadervår

173 Simundson. «Health and Healing in the Bible». s.337

174 Dahl, Per Arne. *Å Reise Seg etter en Rystelse*. Schibsted Forlag, Oslo 2011. s.98

vandrer derfor med øynene festet mot fremtiden, med blikket rettet mot det lovede.»¹⁷⁵ Håpet er altså med på å sette mennesket i konteksten mellom Jesu oppstandelse og gjenkomst, så det får hjelp til å stå mellom «allerede» og «ennå ikke».

Gud er den som handler når det skjer frelse og helbredelse. Men er mennesker bare passive tilskuere til Guds handlinger, eller har mennesket også en rolle i hvorvidt det skjer helbredelse eller ikke? I det følgende avsnittet vil jeg drøfte dette nærmere.

4.2.4 Gud og menneske i samhandling

Det er blant forskjellige menigheter et noe ulikt fokus på hvilken rolle mennesket spiller i forhold til helbredelse. Selv om de fleste vil være enige i at det er Gud som helbreder, så er det likevel et stort spenn fra menighet til menighet i forståelsen av menneskets betydning for at helbredelse skjer eller ikke. Jeg skal i det følgende gjøre rede for og drøfte dette forholdet.

Stibbe og Dupont har i deres bok et stort fokus på forholdet mellom Gud som den der helbreder sett i forhold til menneskets medvirkning. Særlig blir det tydelig i deres bidrag at de ønsker å fremme en forståelse av helbredelse som er å se på som et samspill mellom Gud og mennesket. For Stibbe og Dupont er det ikke bare snakk om et giver-mottaker-forhold mellom Gud og mennesket, men mennesket kan også selv bety en forskjell for hvorvidt det skjer helbredelse eller ei. De bruker begreps-paret aktivisme vs. passivitet til å forklare ytterpunktene i dette forholdet. Om dette forholdet sier Stibbe: «Those who overemphasize the Kingdom view of healing can end up with a passivity that says, 'It's all up to God.' Those who overemphasize the faith view of healing can end up with an activism that says, 'It's all up to me.' The truth is, healing miracles are a dynamic, mysterious cooperation between God's sovereign will (Kingdom) and our desperate believing (faith).»¹⁷⁶ Det er altså ytterpunkter i dette forholdet, som bestemmes av hvorvidt det overfokuseres på at alt avhenger av Gud eller om alt avhenger av mennesket. Stibbe mener ikke at det er snakk om et enten-eller-forhold, men derimot at både Gud og mennesket er involvert.

Stibbe og Dupont bruker primært to modeller til å forklare hvordan menigheter kan forholde seg til den helbredende praksisen. Det er snakk om Guds-rike-modellen og tros-modellen. Guds-rike-modellen fokuserer på tiden mellom Jesu oppstandelse og Jesu andre komme, som en tid hvor Guds rike vil vinne frem samtidig som mørkets rike vil avta. Stibbe sier om denne perioden: «In this time-frame between the first and the second comings of Jesus, the church's responsibility is to continue the ministry of Jesus.»¹⁷⁷ Jesu oppdrag var å forkynne at Guds rike er kommet nær med ord

---

175 Eide, Øyvind M. «Gi håpet rom». *Sykehuspresten – hverdagen og håpet*. Hertervig Forlag, Stavanger 2006. s.52

176 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.31

177 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.55

og gjerninger, og dette er altså også kirkens oppdrag i tiden som er nå. Guds rike er altså et nøkkelord i forståelsen av denne modellen.

Den andre modellen, tros-modellen, har et annet fokus. Denne tar utgangspunkt i Jesu liv som eksempel til etterfølgelse. Jesus helbredet alle som kom til Ham og ba om helbredelse, derfor sier dette noe grunnleggende om Gud, at Han vil alle menneskers helbredelse, og samtidig om mennesket, at det må søke Gud for at helbredelse skal skje. Stibbe sier konkluderende om denne modellen: «All this serves to highlight the critical role of faith in the process. The idea is that we only have to believe and will receive our healing. Just as we believed God for our salvation, so we can believe God for healing.»¹⁷⁸ Troen er altså å forstå som en nøkkel i denne modellen.

For Stibbe og Dupont er det som nevnt en spenning imellom disse to modellene, angående det rette fokus når det gjelder helbredelse. De tar avstand fra tros-modellens fokus på at mennesket vil oppleve helbredelse bare det tror nok. De ser ikke at Bibelen har gitt løfter til mennesket om at det alltid kan forvente helbredelse, eller at Gud sier at det vil bli full helbredelse i vår tid. Det er noe som heter allerede og ennå ikke. Samtidig ser de at et større fokus på mennesket og dets tro er gunstig for hvorvidt helbredelse skal skje eller ikke. De sier: «Where there is no faith, there is no healing. Where there is some faith, there is some healing. Where there is a lot of faith, there is a lot of healing.»¹⁷⁹ Det er altså slik de ser det likevel en viktig sammenheng mellom tro og helbredelse.

Når det gjelder Guds-rike-modellen ses det at Stibbe og Dupont er klart mest tilhengere av den. Fokuset på Guds rike er et gjennomgående tema i boken, og John Wimber, som gjør seg til fortaler for denne modellen, er en inspirasjonskilde for bokens innhold generelt. Forfatterne ser at denne modellen gir best praktisk veiledning til dagens menigheter når det gjelder helbredelse, samtidig som de ser at et for stort fokus på hva Gud vil gjøre kan få konsekvenser, hvis dette betyr at menneskets rolle blir neglisjert.

Spørsmålet er hvor Hauges forståelse av helbredelse er å finne i spenningen mellom passivitet og aktivisme. Slik jeg ser det blir det feil å plassere Hauge inn i et av ytterpunktene, siden han nettopp er opptatt av at ikke mennesket skal være en passiv tilskuer til dets skjebne. Samtidig er det for Hauge klart at uten Gud vil det ikke skje noen helbredelse. Hauge er ikke på samme måte som Stibbe og Dupont opptatt av troen, men han nevner håpet. Det kristne håpet er å se på som et håp om forandring, men det er en forandring som ikke begynner i det ytre men i relasjonen til Gud. Han vil også ta avstand fra at mye tro vil lede til mer helbredelse. Denne nære forbindelsen mellom tro og helbredelse finner man ikke hos Hauge. Det blir likevel feil å si at Hauges tilnærming er

---

178 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.64

179 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.30

preget av større passivitet enn hos Stibbe og Dupont, for Hauge mener jo nettopp at mennesket må og kan gjøre alt som står i dets makt for å legge til rette for at helbredelse skjer. Aktiviteten skjer hos de helbredende profesjonene som Hauge mener kirken må være i kommunikasjon med samtidig som menighetene har et oppdrag. Det er altså hos Hauge i større grad enn hos Stibbe og Dupont tale om et oppdrag som inkluderer vitenskapen og profesjonene som har særlig kompetanse på dette området, enn det er hos Stibbe og Dupont. Her ses et fokus som primært er rettet mot menighetenes muligheter for aktivitet.

I dagens samfunn er det ikke en selvfølgelighet at troens gjenstand er Gud, og at det ikke er helsen som mennesket setter sin lit til. Det er jo ikke unaturlig å håpe og tro på en god helse, men den kristne troen er rettet mot Gud og ikke helsen. Dette tror jeg ikke at det i de to bidragene er uenighet om, men slik jeg ser det er det en noe kontroversiell tilnærming til helbredelse Stibbe og Dupont har, når de mener at lite tro vil lede til få helbredelser, mens mye tro vil lede til flere helbredelser. Jeg har sans for deres ønske om å oppfordre mennesket til å søke Gud i alle situasjoner, også når det er rammet av sykdom. Men denne tilnærmelsen tror jeg kan lede til at mennesket blir satt i en posisjon hvor det egentlig er ment til å slippe å være. Samtidig er troen en viktig faktor i møtet med Gud og med Guds velsignelser. Gaiser skriver: «Humans open themselves to healing through an expectant attitude of faith in a gracious God.»¹⁸⁰ Det er her snakk om den troen og tilliten som søker Gud i forventning, og tillit til at det er Gud som kan gripe inn. Det er ikke mulig å si at denne tilliten er nødvendig for at helbredelse skjer, men jeg tror den er viktig for mennesket i møtet med Gud. Både fordi den fastholder Gud som den som kan helbrede, og samtidig er det en tillit som er bygget på noe annet enn hvorvidt helbredelse skjer eller ikke, og derfor en tillit som ikke er avhengig av utfallet.

Når det gjelder forholdet mellom frelse og helbredelse er troen viktig. Svein Aage Christoffersen sier det slik om dette forholdet: «Vi må altså kunne konstatere at det ikke bare er slik at den kristne tro setter et skarpt skille mellom helse og frelse, men også slik at den etablerer en nær forbindelse mellom helse og frelse.»¹⁸¹ Med dette kommer det frem en viktig sammenheng, for forholdet mellom frelse og helbredelse er ikke slik å forstå at helse og helbredelse utelukkende er noe som hører denne verden til, mens frelsen bare har med fremtiden å gjøre. Frelsen har også med troens liv og livet i dag å gjøre. Synden og dens konsekvenser og døden står Gud imot i denne verden, men når denne verdens tid er slutt skal det onde bringes til taushet og slutte å ha innflytelse. Her kommer troens viktighet frem, for det er troen som mottar den frelsen som berger mennesket

---

180 Gaiser. *Healing in the Bible*. s.46

181 Christoffersen, Svein Aage. «Frels oss fra det onde – Helse og Frelse i lys av skapelse og forløsning». Red: Haugstad, Synnes, Wenaas. *Helse og Frelse – Om kirkens helbredende tjeneste*. Luther Forlag, Oslo 1985. s.35

fra syndens lønn som er døden.¹⁸² Samtidig som troen mottar frelsen, er det også den samme troen som mottar helbredelsen, så mennesket ser at den kommer fra Gud. Det er troen som tar imot den fulle helbredelsen som hører det evige til, men det er også troen som mottar Guds velsignende handlinger når det skjer helbredelse i vår verden. Luther sier slik i sin kommentar til den tredje trosartikkel: «Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham, men Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg ved sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro, likesom han kaller, samler, opplyser og helliggjør hele kristenheten på jorden og holder den fast hos Jesus Kristus i den rette, ene tro.»¹⁸³

Noen ser Gud midt i den helbredelsen som skjer, andre ser ikke Gud midt i den samme helbredelsen. Noen ser Gud midt i deres søken etter helbredelsen som ennå ikke har kommet, andre ser ikke Gud midt i mangelen på helbredelse. Troen er den som mottar Guds gaver, uansett om de er synlige for mennesket nå eller ikke, og det er troen som mottar håpet som gir styrke til å vente på den fulle gjenopprettelse av hele mennesket.¹⁸⁴

Et viktig spørsmål reiser seg ut av dette: Hvilken rolle spiller troen for om helbredelse skjer eller ikke? Dette er tydeligvis et spørsmål som det er ganske delte meninger om. Ifølge Hagin er det som nevnt mangel på tro å oppsøke helsevesenet for hjelp til sin sykdom, for det er jo Gud som er helbrederen. Derfor er det Ham mennesket må tro på og ikke legene. Det ses da også i Bibelen at troen blir nevnt av Jesus som av betydning, den som har tro nok kan flytte fjell.¹⁸⁵ Men betyr dette at det er troen som er utslagsgivende for om helbredelse skjer eller ikke? Dette er et vanskelig felt, for forholdet mellom tro og helbredelse er ikke et fast bestemt forhold som det er mulig å sette rammer for. Gaiser sier om dette forholdet: «...the Bible regularly sees a relationship between faith and healing, but that relationship is never calculable, and it functions differently in different cases. Any attempt finally to determine or know the precise relationship between faith and healing will be unfaithful to the biblical record.»¹⁸⁶ Likevel må det være mulig å si noe som er retningsgivende for dette forholdet.

Samtidig som det i Bibelen står om troen som kan flytte fjell, står det også om hva en enkel og liten tro kan utrette.¹⁸⁷ Det tyder altså ikke på at det er en ekstraordinær tro som må til for å kunne gjøre store ting. Derimot ser det ut som om troen mer er å se på som den som mottar helbredelsen, og ikke den som skaper den. Dette er et viktig forhold å fastholde når det gjelder

---

182 Rom 6,23

183 Mæland, *Konkordieboken*. s. 284 – Luthers lille katekisme

184 Rom 8,22-25; 2.Kor 4,16-18; 5,7

185 Matt 17,20; Mark 9,23; 11,23; Luk 17,6

186 Gaiser. *Healing in the Bible*. s.142

187 Luk 17,6

forholdet mellom helbredelse og tro, det er ikke troen som skaper noe – troen mottar det Gud gjør. Derfor gir det også lite mening å hevde at det er troen som er avgjørende for om helbredelse ikke skjer her og nå. Jeg tror dette er viktig særlig i møtet med en forståelse av forholdet mellom tro og helbredelse som legger mye vekt på at mennesket må tro og være klar for å kunne motta helbredelse.

Ifølge Hauge gir ikke troen noen spesialinnsikt i helbredelses-spørsmål, han sier: «Underforstått ville det bety at det finnes en snarvei til helbredelse og helhet, til vekst og modning som er en slags ekstragevinst for den som kommer til tro.»¹⁸⁸ Hauge mener altså ikke at den troende har noen fordeler når det gjelder innsikt i helbredelse, for denne innsikt kommer ikke som en guddommelig åpenbaring, men gjennom erfaringen som mennesket skaffer seg ved å tilegne seg kunnskap og forske gjennom prøving og feiling. Med dette ser vi at Hauge ønsker å bevare kommunikasjonen mellom teologi og legevitenenskap, men spørsmålet er om ikke han går for langt ved å si at den troende ikke kan få en særlig innsikt som er åpenbart av Gud også i forhold til helbredelse. I *Healing Today* er det mer åpenhet for dette, de ser at en del av kirkens helbredende oppdrag er å stå og kjempe i den åndelige kampen som foregår i verden. Innsikten til å stå i denne kampen er viktig, både innsikten som Bibelen gir men også den innsikten som Gud meddeler gjennom sin Ånd ser Stibbe og Dupont er av betydning for å stå i den helbredende tjenesten. Jeg tror Stibbe og Dupont har et viktig poeng i å hevde at mennesket som lever i relasjon til Gud kan få en særlig innsikt i hva det skal be for. Såkalte kunnskapsord og bilder som det særlig i mer karismatiske miljøer er åpenhet for kan være med å gi særlig innsikt til den som skal be, eller de kan være med å lede mennesker til forbønn som kanskje ikke ellers ville ha oppsøkt forbønn. Den hellige ånd kan på den måte være med å lede mennesker inn i Guds velsignelser.

Det er som vi ser ganske ulike forståelser av menneskets rolle i forhold til helbredelse. Noe av dette tror jeg har å gjøre med synet på forholdet mellom Guds allmakt og vilje og menneskets tro. Stibbe nevner i *Healing Today* at han mener at dette forholdet er et av de største paradoksene i kristen tro. Dette paradokset er ikke bare gjeldende for synet på helbredelse, men også for frelsesforståelsen og tilegnelsen av frelsen. Stibbe beskriver paradokset slik: «There are some who stress that it is God who takes the initiative when a person comes to Christ and is born again ..... At the same time, there are others who say that it is we, not God, who take the initiative.»¹⁸⁹ Paradokset når det gjelder frelses-tilegnelsen handler altså om hvorvidt det er Gud eller mennesket som tar initiativet. Men det samme paradokset ses også i forståelsen av helbredelse. Hvem er det som tar initiativet?

---

188 Hauge, *Liv og Helse*. s.84

189 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.72

Stibbe viser til når Jesus tok initiativet til å helbrede.¹⁹⁰ Her var det Jesu unike relasjon til sin Far som var av avgjørende betydning: «This exceptional, indeed unique, intimacy with the Father is the source of every word and act in Jesus` ministry.»¹⁹¹ Stibbe mener at denne nære relasjonen er et forbilde til etterfølgelse for kristne i dag. Det å lytte til Faderen er av betydning i forhold til helbredelse, siden det er her mennesket får veiledning til om hvor og hvordan de skal gå frem. Dette tror jeg det er viktig å fastholde, men som Stibbe samtidig nevner, så er utfordringen ved denne tilnærmelsen til helbredelse at mennesket blir svar skyldig overfor de som ikke blir helbredet. Gud har utvalgt noen til å bli helbredet men ikke meg – hvorfor?

Det andre synet er de som fastholder at mennesket må ta initiativet ved helbredelse, disse vektlegger evangeliens mange episoder hvor det er mennesket og ikke Jesus som tar initiativet. Kvinnen som beskrives i Mark 5,25-34 nevnes som et kjerneeksempel på dette. Her er det altså kvinnen og hennes tro som er det avgjørende for helbredelsen. Stibbe ser at kvinnen er medvirkende, men han fastholder samtidig problemet med å legge for mye vekt på menneskets rolle: «The problem with this model is of course the simple fact that experience does not match up to the theology.»¹⁹² Det vil være vanskelig å fastholde et slikt syn konsekvent, for virkeligheten viser at helbredelse ikke alltid skjer, selv om mennesket både tror, vil og tar initiativ.

Denne spenningen mellom Guds vilje og menneskets tro har å gjøre med synet på hvordan frelsen tilegnes. Jeg skal ikke her gi en dypere redegjørelse for den lutherske forståelsen av dette, men jeg ønsker å trekke frem noen viktige elementer fra den lutherske rettferdiggjørelseslæren. Kjernen i rettferdiggjørelseslæren som Luther sto bak var forståelsen av frelse ved troen alene.¹⁹³ Dette var å se på som et oppgjør med forståelsen av rettferdighet som kunne oppnås ved gjerninger, hvilket ifølge Luther bygget på en feiltolkning av Bibelen.¹⁹⁴ Den lutherske rettferdiggjørelseslæren er altså bygget på en forståelse av frelsen som Guds gave til mennesket, en gave som mottas i tro.¹⁹⁵ Rettferdigheten tilregnes altså mennesket, ikke på grunn av mennesket og dets gjerninger og initiativ, men på grunn av Gud og hans rettferdighet.

Hvis vi bruker denne forståelsen av frelses-tilegnelsen som tilnærmelse til forståelsen av helbredelse, er helbredelsen altså å forstå som en gave fra Gud som mottas ved tro. Gaven er fra Gud og det er Ham som står bak den, og mennesket får den av Gud. Her er også troen av betydning, men denne troen er heller ikke menneskets verk men derimot en tro Gud har skapt. Stibbe og

---

190 Joh 5,5-15

191 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.75

192 Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.80

193 Wisløff, Carl Fr. *Martin Luthers teologi*. Lunde Forlag, Oslo 1983. s.39

194 Rom 3,28

195 Mæland, *Konkordieboken*. s. 123 – Art. IV om rettferdiggjørelsen

Dupont har som nevnt et større fokus på troens rolle enn Hauge, og det er verdt å bemerke seg at de også ser troen som en gave fra Gud, og ikke som menneskets egen prestasjon. Det er slik jeg ser det en utfordrende og motiverende tilnærminge Stibbe og Dupont har til forholdet mellom tro og helbredelse, for samtidig som de erkjenner troen som en gave fra Gud, ser de samtidig at troen hele tiden må vokse og preges av de vi ber for: Stibbe sier det slik: «...we need to grow in faith and exercise that faith in a prevailing and persistent way with those who need healing prayer.»¹⁹⁶ Med dette fokuset gir Stibbe utfordringer til troslivet generelt, utfordringer som ikke bare gjelder i forhold til helbredelse, men også i forhold til frelsen. Troen er en gave fra Gud, og denne gaven må ha gode vilkår å vokse under så troen viser seg i handling.¹⁹⁷ Samtidig ses også at når det skjer helbredelse på kroppen hos et menneske er dette i noen tilfeller med å legge grunnen for en tro, den fysiske helbredelsen blir på denne måten et møte med Gud som leder til relasjon og tro på Ham. Derfor ses også at flere menigheter som har et sterkt misjonalt fokus er opptatt av den oppsøkende tjenesten med å be for syke. Jeg tror ikke at vi kan eller skal se bort fra helbredelse som tegn der forkynner Guds rike. Det misjonale perspektivet på helbredelse er viktig, samtidig som også den fysiske helbredelsen er viktig i seg selv.

Hauge forstår også helbredelse som en samhandling mellom Gud og menneske. Og selv om han ikke vektlegger troen så sterkt som Stibbe og Dupont, betyr ikke dette at troen ikke er av betydning for hans forståelse av helbredelse. Helbredelsen som en prosess og en vandring er en vandring sammen med Gud. Slik jeg forstår Hauge, er denne vandringen en vandring i tro, troen er underforstått i selve erkjennelsen av at Gud er tilstede i det skapte samt i erkjennelsen av at Han er den som helbreder.

Å fastholde troen som en gave på samme måte som at frelsen og helbredelsen er en gave fra Gud, er viktig i møtet med en forståelse av helbredelse som vektlegger at mennesket må være parat og ha nok tro for at helbredelse kan skje. Samtidig er troen viktig, for det er den som mottar og erkjenner hvor helbredelsen kommer fra.

4.2.5 Oppsummering

Som vi nå har sett, er forståelsen av hvordan Gud handler av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse. Flere forhold er med på å informere forståelsen av forholdet mellom helbredelse og frelse.

Ut ifra forståelsen av begrepet *mirakel* ses at når Gud handler og mirakler skjer, er det ofte

---

¹⁹⁶ Stibbe & Dupont, *Healing Today*. s.92

¹⁹⁷ Matt 7,24-27; 2.Tess 1,11; Jak 2,17

handlinger på tvers av det ventede, samtidig er det ut ifra Guds skapermakt at miraklene kommer. Uansett om mennesket opplever at Guds mirakuløse handlinger går på tvers av naturlovene eller ikke, er det uansett Gud som står bak. Guds virkelighet er større enn både naturlover og det mennesket kan se og erfare.

Helbredelse er som vi har sett å forstå som en helhetlig gjenopprettelse av hele mennesket, både ånd, sjel og legeme, samtidig som det er et skille mellom kurering av sykdom og helbredelse som må fastholdes.

Forsoningen som kjernepunktet for frelse og helbredelse er viktig å fastholde. Som vi har sett, er det ulike forståelser av hvorvidt det er tilgang til helbredelse på samme måte som det er tilgang til tilgivelse i forsoningen. Begge de to bidragene sier at det er skaffet helbredelse for mennesket i forsoningen, men denne er ikke å regne som tilgjengelig på samme måte som tilgivelsen. Samtidig har de en noe ulik oppfattelse av hvor mye av denne helbredelsen som er tilgjengelig og som kan bli en realitet for mennesket i vår tid. Spenningen mellom «allerede» og «ennå ikke» er av betydning for dette forholdet.

Forståelsen av undrenes rolle er noe ulikt i de to bidragene. For Stibbe og Dupont er undrene å se på som tegn som forkynner om Guds rike og hans kjærlighet, en kjærlighet og tilstedeværelse av Guds rike som er helbredende for mennesket. Hauge er mer opptatt av erfaringen og prosessen enn undrene, for mennesket kan ikke oppnå frihet utenom å gå gjennom erfaringen. Undrene er for Hauge å se på som tegn som bevitner at Gud er nær på vandringen.

Som vi har sett, er det mulig å beskrive helbredelse som Guds velsignende handling overfor mennesket. Begrepet *wholeness* er med på å informere forholdet mellom helbredelse og frelse, så frelsen er å se på som mer helhetlig enn helbredelsen, men samtidig ser vi at helbredelse som helliggjørelsen er nært knyttet til frelsen og har sitt utspring her. Ordet *shalom* beskriver Guds vilje for mennesket, denne består i den helhetlige gjenopprettelsen av hele mennesket og dets relasjon til Gud og mennesker.

Gud og mennesket står i en samhandling når helbredelse skjer, men det er ytterpunkter av aktivisme og passivitet som er usunne. Spenningen går på om alt avhenger av Gud eller av mennesket. Også troen er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse. Troen er å se på som en gave som mottar Guds velsignelser, uansett om det er frelsen eller helbredelsen.

Forståelsen av hvem som tar initiativet når mennesket blir frelst, er også av betydning for forståelsen av helbredelse. Er det Gud eller mennesket som tar initiativet? Med utgangspunkt i en luthersk forståelse av rettferdiggjørelsen er altså helbredelsen å forstå som en gave fra Gud som

mottas i tro. Samtidig må troen utfordres og vokse, så den viser seg i handling.

Jeg vil i det neste kapitlet gå videre i drøftelsen av hvordan Gud handler, og hvordan dette er med på å informere forholdet mellom helbredelse og frelse. Jeg ønsker her å drøfte sakramentenes betydning for dette forholdet.

4.3 Sakramentene

Sakramentene har i kirken hatt en sentral plass helt tilbake til oldkirken, det har vært og er stadig uenighet om hvilke og hvor mange sakramenter det er. Jeg skal her ta utgangspunkt i de to sakramentene som det er tale om i en luthersk sakrament-forståelse, dåp og nattverd. Jeg vil i dette avsnittet drøfte sakramentenes betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse, ved å ta utgangspunkt i forholdet mellom Guds ord og Guds kraft.

4.3.1 Forholdet mellom Guds ord og Guds kraft

I kapittel 3 drøftet jeg hvordan forståelsen av hvordan Gud er nær er av betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse. Her drøftet jeg blant annet forholdet mellom Guds ord og Guds kraft sett i forhold til forståelsen av hvordan Gud er nær. Drøftelsen gikk på hvorvidt det er snakk om en sammenheng mellom Guds ord og Guds kraft eller ikke. De to bidragene har et noe ulikt syn på dette, for Stibbe og Dupont legger opp til et skille mellom Ordet og kraften. De tar ikke på samme måte som Hauge gjør det hensyn til at Guds kraft virker gjennom Ordet. De legger derimot opp til å søke Guds kraftfulle gjerninger utenom både skaperverket og Ordet. Jeg ønsker her å bringe denne drøftelsen inn i drøftelsen av sakramentenes betydning for forholdet mellom helbredelse og frelse.

Stibbe og Dupont er som nevnt opptatt av at både Guds ord og Guds kraft må vektlegges i den kristne forkynnelsen og læren. De kritiserer med dette en forståelse av Ordet som ord uten kraft, og som ren teori. Jeg vurderte tidligere i oppgaven om Hauges bidrag er et uttrykk for en lære som bare er opptatt av Ordet, uten fokus på kraften. Dette mener jeg ikke er tilfellet, og det har å gjøre med forståelsen av hvordan Gud er nær.

Da jeg var barn hendte det ofte at noen av mine søsken spilte piano og sang der hjemme. Noen av sangene husker jeg bedre enn andre. En av sangene jeg husker er den sangen som heter: «At leve Gud nær er min lykke». Det gav god mening, uten at jeg egentlig helt skjønnte hva det ville si, men jeg skjønnte i alle fall at det var et godt mål å ha. Det jeg likevel har erfart i årene som har gått siden, er at det ofte i forkynnelse blir nevnt noe om å leve nær Gud. Mye av den nyere lovsangen har også et stort fokus på å leve nær Gud og på å søke hans nærvær. Jeg tror det er et viktig og godt fokus, men av og til kan jeg sitte igjen med en opplevelse av at det ikke ble gitt så

mange svar på hvordan man kan leve nær Gud, og når det kommer et svar er det ofte lite forankret i noe som er utenfor meg selv. Det må uansett være en god visjon å ha for livet – å leve Gud nær. Men for at det skal bli menneskets lykke å leve Gud nær, må det søke Gud der hvor han har åpenbart seg og er nær.

Nærhet kan forstås som det motsatte av avstand, men nærhet og avstand har å gjøre med annet enn bare det fysiske. Nærhet har også en åndelig dimensjon som handler om åpenhet, fellesskap, tillit og kontakt. Dette kjenner vi fra de mellom-menneskelige relasjonene. Men det er også begreper som kan brukes om nærheten i forholdet til Gud. Denne nærheten betyr å ha et åndelig fellesskap med Gud og andre mennesker i Jesus Kristus.¹⁹⁸

Et viktig grunnlag for forståelsen av hvordan Gud er nær, er at det ikke er mennesket som har kommet Gud nær, det er Gud som har kommet nær mennesket. Han har kommet nær i Jesus, og taler til oss gjennom Ham.¹⁹⁹ I relasjonen mellom mennesker er ordet og samtalen av viktig betydning, og på samme måte er det også i menneskets relasjon til Gud. Derfor valgte Gud å komme mennesket nær, og hans ord ble synlig i inkarnasjonen. «I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. .... Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.»²⁰⁰ Derfor er det altså et helt grunnleggende forhold mellom Guds nærhet og Guds ord - Gud er nær gjennom sitt ord.

På reformasjonstiden sto Luther i oppgjør med flere retninger innenfor kirken. I tillegg til oppgjøret med kirkens gjerningsrettferdighet så han seg også nødt til å ta ett oppgjør med de åndelige svermerne. Luther mente at svermerne var med på å skape et skille mellom Ordet og Ånden. Luther skrev imot svermernes lære: «Han vil ikke gi noen Ånden eller troen uten det ytre ord og de ytre tegn som han har innstiftet for formålet...»²⁰¹ For Luther var det tale om Ordet som et ytre og et indre ord. I det ytre ordet handler Gud med mennesket gjennom evangeliets ord og de legemlige tegnene, dåp og nattverd. I det indre ordet handler Gud med mennesket gjennom Den hellige ånd, troen og de åndelige gavene. For Luther var det viktig å fastholde forholdet mellom det ytre og det indre ordet. Han sier: «Men alt-sammen på den måten og i den rekkefølge at det er de ytre tingene som skal og må komme først. De indre kommer først etterpå og gjennom de ytre, for han har fastsatt at han ikke vil gi noe menneske de indre ting på annen måte enn gjennom de ytre.»

²⁰² Det er altså ved evangeliet og sakramentene at Gud først handler med mennesket, og det er

---

198 1.Joh 1,1-7

199 Hebr 1,1-3

200 Joh 1,1.14

201 Luther, Martin. *Martin Luther – Verker i Utvalg*. Bind III. Gyldendal Norsk Forlag. Oslo 1980. s.278

202 Luther. *Verker i Utvalg*. s.278

gjennom disse at evangeliet og Den hellige ånd formidles til tro.²⁰³ For Luther er det altså ikke noe skille mellom Guds ord og Guds kraft. Guds virksomme kraft virker gjennom Ordet som evangelie og sakramente, og ved Ordet skapes tro i den som hører.²⁰⁴

Denne forståelsen av forholdet mellom Guds ord og Guds kraft tror jeg er viktig å ha med seg for å kunne forstå Hauges tilnærming til helbredelse. For Hauge er det ikke snakk om et skille mellom Guds ord og Guds kraft. Gud virker til frelse og helbredelse gjennom sitt virksomme ord. I Luthers kommentar til Fadervår i den store katekismen skriver han slik om hvordan Guds rike kommer til mennesket: «Guds rike kommer til oss på to måter: Først kommer det her i tiden ved Ordet og troen, og for det andre kommer det evig ved åpenbarelsen (ved Kristi gjenkomst).»²⁰⁵ Det er altså en grunnleggende tanke i den lutherske forståelse av hvordan Gud er nær, at Han er nær gjennom sitt virksomme ord. Gud ønsker en relasjon til menneskene, og Han handler inn i menneskers liv. Dette må skje gjennom et skapt element, siden Gud ikke kan vise sitt ansikt for mennesker slik som Han er. Heinecken sier om dette: «This is connected with the hiddenness of God in His revelation. God in His naked transcendence cannot appear to man. .... God, therefore, deals with men through a medium. In this medium He must, however, be conceived as directly present and active.»²⁰⁶ Gud er altså fullt og helt nær og tilstede når Han åpenbarer seg i det skapte, og Han måtte åpenbare seg i det skapte for å komme nær til mennesket.

Det at Guds virksomme kraft virker gjennom Ordet som evangelie og sakramente er altså en grunnleggende luthersk tanke. For Stibbe og Dupont er det et større skille mellom Guds ord og Guds kraft. Dette skillet kan ha en sammenheng med det tidligere nevnte skillet i virkelighetsforståelsen mellom det åndelige og skaperverket. Et skille som er grunnleggende forskjellig fra en forståelse som er bygget på inkarnasjonen. En forståelse som er bygget på inkarnasjonen binder sammen det åndelige og det skapte, ikke ved at de blandes sammen, men i inkarnasjonen blir det tydelig at Gud har åpenbart seg og er virksom i det skapte.

Når Stibbe og Dupont med deres bidrag ønsker å fremme en forståelse av Gud som en handlende Gud som handler både gjennom Ord og kraft, velger de å fokusere på det åndelige og de kraftfulle gjerningene. Men de gjør ikke dette ved å peke på Guds virksomhet gjennom Ord og sakramenter. Jeg tror ikke dette betyr at de forstår Guds ord som bare ren teori, denne oppfattelsen er de jo selv imot. Men de er med deres vektleggelse av de kraftfulle gjerningene likevel med på å legge en annen prioritering mellom det ytre og det indre Ordet. Den lutherske forståelsen av det

---

203 Mæland, *Konkordieboken*. s. 31 – Den Augsburgske Bekjennelse art. V

204 Rom 10,17

205 Mæland, *Konkordieboken*. s. 357 – Luthers store katekisme, den andre bønn.

206 Heinecken, Martin J. «Luther and the «Orders of Creation» in Relation to a doctrine of Work and Vocation». *Lutheran Quarterly*. 4, no 4, 1952. s.397

indre Ordet hvor Gud handler med mennesket gjennom Den hellige ånd, troen og de åndelige gavene er om ikke det primære hos Stibbe og Dupont, så iallefall vektlagt mye høyere enn hos Hauges mer lutherske forståelse, hvor det ytre Ordet er der hvor Gud først og fremst handler med mennesket.

Slik jeg ser det lutherske skillet mellom det ytre og det indre Ordet, er dette ikke å forstå som et skille som nedprioriterer det indre Ordet som mindre viktig. Men det er et skille som sier noe viktig om hva som kommer først, samt om hvordan det indre Ordet formidles til mennesket. Det må være viktig å fastholde dette, samtidig som kirkens helbredende tjeneste aldri bare kan bestå i å formidle det ytre Ordet. Kirken har i mine øyne også et ansvar for å lede mennesker til å bruke de åndelige gavene de har fått i det hverdagslige livet. Samtidig tror jeg Veli-Matti Kärkkäinen har et poeng når han sier: «Luther argues that in the Bible nobody is given the Spirit without mediation. In this sense, the outer Word for him has a sacramental nature. However, this does not mean that the work of the Spirit is relegated exclusively to the outer Word. The Spirit lives inside believers.»²⁰⁷ Med dette blir det vektlagt at Den hellige ånd ikke bare er virksom i Ord og sakramenter, men også i og gjennom mennesket, dette ses også igjen særlig hos Stibbe og Dupont.

En luthersk forståelse av hvordan Gud handler ved sin kraft i Ordet er bygget på inkarnasjonen, og denne forståelsen har betydning for forståelsen av hvordan Gud handler overfor mennesket til frelse og helbredelse. Jeg skal i det neste avsnittet drøfte hvordan sakramentene kan være med på å informere forholdet mellom frelse og helbredelse.

4.3.2 Sakramentene

Når jeg nå har drøftet forholdet mellom Guds ord og Guds kraft, blir det tydelig at dette forholdet har en nær sammenheng med forståelsen av hvordan Gud er nær, som jeg drøftet i kapittel 3. Når jeg likevel ønsker at dette forholdet skal drøftes her, er det fordi forståelsen av sakramentene hos Luther henger nært sammen med forståelsen av hvordan Gud handler. Dette gir innsikt til forholdet mellom helbredelse og frelse. Det er mulig å si at sakramentene knytter Guds nærvær og Guds handling sammen, for i nattverdens brød og vin og i dåpsvannet er Gud nær, og der handler Gud ved sitt virksomme Ord. Når det er mulig for Luther å knytte Guds nærvær så nært sammen med de skapte elementene, brød, vin og vann, så henger det sammen med en generell forståelse om at Gud er nær i det skapte.

Den lutherske læren bygger på læren om *communicatio idiomatum*, denne læren er nevnt som selve omdreiningspunktet for den lutherske læren, og har sitt utgangspunkt i en fortolkning av

---

207 Kärkkäinen, Veli-Matti. *Pneumatology*. Baker Academic, Grand Rapids Michigan 2002. s.84

to-naturslæren som er å finne i Kalkedon-bekjennelsen.²⁰⁸ *Communicatio idiomatum* -lærens innhold består ifølge Steiger i: «that Christ subsists in two natures and nevertheless is only one person and one subsistence ..... since an exchange (a *perichoresis*) of essential characteristics takes place between the two natures»²⁰⁹ Det er altså tale om at Jesu to naturer innbyrdes bytter egenskaper, så de menneskelige egenskapene - som å være født, være tørstig og sulten samt å lide og dø - tilhører Gud. Samtidig tilhører også de guddommelige egenskapene - som å være skaper, allmektig og allestedsnærværende - altså den menneskelige Jesus. Det er ikke snakk om at de to naturene sammenblandes, men de kan hver meddele den andre sine egenskaper, derfor er det mulig å snakke om at Gud ble født i en stall og at Jesus er skaper og allestedsnærværende. De gir altså hverandre av sine egenskaper, alt som tilskrives Jesu guddommelige natur kan altså også tilskrives hans menneskelige natur og omvendt. At Kristus er steget opp til himmelen, betyr ikke at Han ikke også kan være tilstede i verden på samme tid. Kristus er altså tilstede overalt i skaperverket hvor Han vil.²¹⁰ Som en forsikring om at dette er en virkelighet, har Jesus innstiftet nattverden. Derfor legger *communicatio idiomatum*-læren grunnen for den lutherske real-presenslæren, som hevder at Gud virkelig er tilstede i nattverdselementene. Samtidig er det ikke bare i nattverden at Jesus er nærværende, men : «Through the *communicatio idiomatum* Christ is not only in the Lord's Supper but is truly in the whole creation and bodily present everywhere.»²¹¹ Gud er altså tilstede hvor Han vil, og det er derfor ikke noe enestående for nattverden at Gud er tilstede der, men det særlige for nattverden er at det er knyttet konkrete løfter om Guds nærvær til akkurat dette sakramentet. Dette nærværet er som Gaiser sier det: «The real presence of Christ, proclaimed by Christians in word and sacrament, is always a healing presence.»²¹²

Men på hvilken måte kan vi si at det er helbredelse i sakramentene? Generelt er det jo opp til Gud om kurering av konkrete sykdommer skjer eller ikke, så på dette området er det vanskelig å sette noen rammer for forholdet mellom sakrament og helbredelse. Samtidig er forholdet mellom sakrament og helbredelse av betydning for forholdet mellom frelse og helbredelse. Sakramentene er å regne som midler, som Gud formidler sin nåde og frelser mennesket gjennom. Når det gjelder dåpen så setter den mennesket i et livs-fellesskap med Jesus,²¹³ og mennesket blir som Luther sier det, «opptatt i kristenheten.»²¹⁴ Dette fellesskapet er et helbredende fellesskap, for Gud er nær i det kristne fellesskapet, og livs-fellesskapet med Jesus er et fellesskap med Ham som har vundet over

208 Steiger, Johann Anselm. «The *communicatio idiomatum* as the Axle and Motor of Luther's Theology». *Lutheran Quarterly*, ns14, No.2 Sum 2000. s.125

209 Steiger. «The *communicatio idiomatum*». s.125

210 Mæland. *Konkordieboken*. s.516 – Konkordieformelen art. VIII

211 Steiger. «The *communicatio idiomatum*». s.139

212 Gaiser. *Healing in the Bible*. s.225

213 Rom 6,1-14

214 Mæland. *Konkordieboken*. s.365 – Luthers Store Katekisme

det onde og som setter oss inn i friheten av det både nærværende og kommende Guds rike. Braaten sier: «healing is located precisely where baptism locates us.»²¹⁵ Dåpens liv er et livs-fellesskap med Jesus i etterfølgelse av Ham, men på samme måte som dåpen og troen har satt oss i frihet fra de onde kreftene som rår i verden, så er det samtidig en virkelighet at også det troende mennesket ikke opplever den fulle friheten før i den kommende tiden. Dette fokuset er slik jeg ser det ikke forenlig med en forståelse av helbredelse som lover at alle kan oppleve helbredelse i vår tid.

Når det gjelder nattverd-sakramentet, er dette ifølge Luther å se på som: «helsebringende, trøstefull medisin, som hjelper deg og gir livet både til sjel og legeme. For er sjelen reddet, da er kroppen hjulpet også.»²¹⁶ Denne forståelsen av sakramentet er med på å si noe viktig om forholdet mellom frelse og helbredelse, for sakramentene er av helbredende karakter som både har en eskatologisk dimensjon og samtidig er det tale om en helbredende karakter som er av betydning nå. Syndefallet har som vi har sett fått betydning for relasjonen mellom Gud og menneske, men denne relasjonen gjenoprettes når mennesket i tro tar imot Jesus som frelser i Ord og sakramente. Derfor er det helbredelse i sakramentene, for her er Gud også nær, og her blir mennesket satt i fellesskap med den Gud som vil helbredelse for alle mennesker. Det blir tydelig i lyset av en luthersk sakrament-forståelse at en reformert nattverd-forståelse, som ser på nattverdselementene som symbolske og nattverdsmåltidet som et minnemåltid, at denne forståelsen ikke vil legge samme vekt på sakramentenes helbredende karakter.

Hvis vi ser sykdom som en konsekvens og sammenhengende med synden og syndefallet, må det også kunne forventes at der hvor det skjer forsoning mellom Gud og menneske, der vil det også få konsekvenser for menneskets sykdom. Der hvor det skjer tilgivelse for synd, vil det også skje helbredelse, men ofte er kurering av sykdom mer synlig enn tilgivelsen. Men den helhetlige helbredelsen av ånd, sjel og legeme er nært knyttet til forsoningen, og tilgivelsen er nært knyttet sammen med sakramentene. Slik jeg ser det er et viktig spørsmål hvordan det er mulig å knytte løfter om syndenes tilgivelse til helt vanlige elementer som brød og vin. Her har *creatio ex nihilo*-læren betydning for sakrament-forståelsen. I innstiftelsen sies ord av Jesus, som skaper elementene til et sakramente.²¹⁷ Det er altså Guds ord som gjør brød og vin til et sakramente – også her skapes noe som ikke var, ved at Gud taler. På samme måte er også dåpens vann forskjellig fra alt annet vann ved det at Gud taler – dermed blir det et sakramente som det er knyttet frelsesløfter til når det mottas i tro. Samtidig med denne forbindelsen mellom helbredelse og tilgivelse, er det viktig også å si at sammenhengen ikke er av den karakter at mennesket kan sette rammer for den. Vi kan ikke si

---

215 Braaten. *Christian Dogmatics vol II*. s.376

216 Mæland. *Konkordieboken*. s.380 – Luthers Store Katekisme

217 Schlink, Edmund. *Theology of the Lutheran Confessions*. Fortress press, Philadelphia 1961. s.157

at det alltid vil være en synlig forbindelse mellom tilgivelse og helbredelse.

Som vi har sett, er læren om *communicatio idiomatum* basert på inkarnasjonen hvor Gud og skaperverk forenes. I drøftelsen i kapittel 3 så vi hvordan en forståelse av virkeligheten som ikke har Gud og skaperverk som omdreiningspunkt, men derimot ånd og natur, kan få konsekvenser for forståelsen av helbredelse. Som tidligere nevnt er det hos Stibbe og Dupont en tendens til å sette et skille mellom det åndelige og skaperverket i virkelighetsforståelsen, et skille som er grunnleggende forskjellig fra en forståelse som er bygget på inkarnasjonen. En forståelse som er bygget på inkarnasjonen binder sammen det åndelige og det skapte, ikke ved at de blandes sammen, men i inkarnasjonen blir det tydelig at Gud har åpenbart seg og er virksom i det skapte.

Når det hos Stibbe og Dupont ikke er noe fokus på sakramentene i deres forståelse av helbredelse, kan dette ha å gjøre med denne virkelighetsforståelsen. Dette ses samtidig når de i deres bidrag heller snakker om en søken til det åndelige og Guds riket for helbredelse, enn til det skapte og Guds nærværet i dette. For en inkarnasjonsbasert forståelse av sakramentene, er det en naturlig tanke at Gud er tilstede i det skapte. I Hauges bidrag er det heller ikke fokusert på sakramentene, men ut ifra hans virkelighetsforståelse vil det være naturlig å tro at han også ser for seg at sakramentene er av helbredende karakter for her er Guds riket nær. Det ses altså at også sakrament-forståelsen er formet av virkelighetsforståelsen, hvilket gir et skille i forståelsen av sakramentenes betydning for helbredelse.

4.3.3 Oppsummering

Som vi har sett, er sakrament-forståelsen med på å informere forholdet mellom helbredelse og frelse. Forståelsen av hvordan Gud er nær er også her viktig, for Gud er nær ved sitt virkekraftige Ord. Ifølge en luthersk forståelse av forholdet mellom Guds ord og Guds kraft er det ikke et skille mellom disse, Guds kraft er virksom i Ordet. Vi har sett at det i de to bidragene er et skille i forståelsen av forholdet mellom Guds ord og Guds kraft, et skille som hos Stibbe og Dupont viser seg som et større fokus på det indre Ordet, mens det hos Hauge er snakk om et større fokus på at det er i det ytre Ordet Gud først og fremst handler med mennesket.

Sakramentene knytter Guds nærvær og handling sammen, for i disse er Gud nær, og her er Gud virksom ved sitt Ord. Samtidig gir *communicatio idiomatum* også innsikt i at Jesus er nær tilstede i alt det skapte, men i sakramentene er det knyttet særlige løfter til dette nærværet. I dåpen settes mennesket i livs-fellesskap med Jesus, dette fellesskapet er å se på som helbredende, for her er det fellesskap med Ham som har vunnet over det onde og samtidig fellesskap med andre troende.

Sakramentene er av helbredende karakter, med både en eskatologisk og en nåtidig dimensjon. Det ses også at sakrament-forståelsen er formet av virkelighetsforståelsen, hvilket gir et skille i forståelsen av sakramentenes betydning for helbredelse.

Jeg ønsker nå avslutningsvis å gi et konkluderende sammendrag av oppgavens drøftelse, og samtidig ønsker jeg i et utblikk å reflektere over hvordan menigheten kan leve ut det helbredende oppdraget.

Kapittel 5

Sammendrag og utblikk

5.1.1 Sammendrag

Hva skal vi da svare? Innledningsvis la jeg opp til at forholdet mellom helbredelse og frelse kan være med på å forme vårt svar, når vi står overfor vanskelige problemstillinger som har med helbredelse å gjøre. Jeg skal her gi et konkluderende sammendrag av drøftingen av forholdet mellom helbredelse og frelse, og av hvordan frelses-forståelsen kan være med å forme helbredelseslæren. Etterfølgende vil jeg i et utblikk reflektere over hvordan vi kan leve ut det helbredende oppdraget som menighet.

De to bidragene som jeg har valgt å bruke som informanter i oppgaven, har som nevnt en noe ulik forståelse av hvordan Gud er nær. Det var viktig å belyse dette før jeg kunne gå inn i en mer direkte drøftelse av forholdet mellom helbredelse og frelse, siden virkelighetsforståelsen er med på å forme dette forholdet.

Orienteringspunktet for forståelsen av både helbredelse og frelse spiller inn. En virkelighetsforståelse preget av gnostiske tendenser som vi ser hos Stibbe og Dupont, kan lede til et syn på frelsen som frigjørelse av ånden fra den materielle verden, samtidig som det i denne læren er tale om et uklart og ikke absolutt skille mellom Gud og skaperverk. Denne forståelsen bryter som vi har sett med en virkelighetsforståelse som er inkarnasjonsbasert, og hvor Gud og verden er orienteringspunktet. Konsekvensene av en gnostisk preget virkelighetsforståelse kan være at mennesket i mindre grad erkjenner Gud som nærværende i skaperverket, samtidig blir naturen, tiden, mennesket og fellesskapet ikke tatt imot som gaver fra Gud hvor Han er nær, men derimot vil mennesket forsøke å flykte fra eller å skaffe seg herredømme over disse.

At Gud er nær også i en verden hvor det onde rår og hvor mennesker opplever sykdom, er viktig å fastholde. Gud skjuler seg likevel aktivt fra tid til annen, ikke for at mennesket skal bli i tvil om Guds nærvær, men fordi Gud ønsker å bli funnet der hvor Han har åpenbart seg, i Ordet og inkarnasjonen som den frelsende tro tar imot. På samme måte som synden har mistet sin makt ved Jesu seier, har også lidelsen mistet makten ved den samme seieren. Samtidig er det i mine øyne viktig å fastholde at et liv i etterfølgelse også er et liv som innebærer lidelse. Hvis en forståelse av helbredelse ikke også innebærer en forståelse av hvordan mennesket skal forholde seg når helbredelse ikke skjer, da mister denne fort troverdighet og relevans for folk flest. Dette forhold kommer slik jeg ser det ikke frem på en tydelig nok måte i *Healing Today*.

Et skille mellom det åndelige og skaperverket som det ses tendenser til hos Stibbe og Dupont, kan slik jeg ser det få konsekvenser for synet på mennesket. Hvis mennesket ikke lengre blir sett på som bærere av det guddommelige, vil det få konsekvenser for hvordan vi forstår menneskets vilkår å leve under. Lidelse, svakhet og begrensninger vil ikke i samme grad bli akseptert som noe som tilhører et liv som er både åndelig og velfungerende. Særlig kan det for den som ikke opplever helbredelse nå, og på en slik måte som var ønsket, bli lagt en ekstra byrde til troen. Samtidig tror jeg også at et slikt skille kan føre til en over-åndelighet. Hvis det åndelige begrenses til det overnaturlige får kristendommen fort mer karakter av å være en mirakel-tro, istedet for noe som angår hele livet. En inkarnasjonsbasert forståelse vil derimot fastholde at også det menneskelige er åndelig, jo mer åndelig et menneske er, jo mer menneskelig er det også. Gud og det åndelige er nært tilstede i det skapte.

Syndefallet har fått konsekvenser for relasjonen mellom Gud og mennesket, og mellom mennesker. Dette bruddet har betydning for hvorvidt mennesket tar imot Gud og hans gaver i form av både frelse og helbredelse. Samtidig har vi også sett at det er et forhold mellom synd og sykdom som må fastholdes, uten det likevel er snakk om at konkret synd leder til konkret sykdom.

Som vi har sett, er en helhetlig forståelse av helbredelse å se på som helbredelse av både ånd, sjel og legeme. Om helbredelse da er å se på som det samme som frelse, har å gjøre med forståelsen av helbredelse i forsoningen. Ingen av de to bidragene har en ytterliggående forståelse av dette forholdet. Spenningen imellom de to bidragene går på forståelsen av hvor mye av den helbredelsen som er skaffet i forsoningen som blir synlig og tilgjengelig for mennesket i vår tid – altså spenningen mellom «allerede» og «ennå ikke». Denne spenningen er slik jeg ser det ikke uten betydning i denne sammenhengen. Jeg tror Stibbe og Dupont har et viktig poeng i å ville lede mennesker inn i å søke Guds velsignelser og hans rikes komme, men hvis dette leder til å gi mennesker håp om at Guds rike skal bli fullendt i vår tid, da kan konsekvensen bli at mennesker vil

oppleve skuffelse, og i ytterste konsekvens forkastelse av troen.

Vi har sett at det er mulig å dra ulike tilnærmelser til helbredelse på tross av enighet i de to bidrag om helbredelsens nære forbindelse til forsoningen, og at forståelsen av syndefallets konsekvens for relasjonen mellom Gud og mennesket. Det er særlig snakk om ulike forståelser av betydningen av under og tegn i forhold til helbredelse. For Hauge er helbredelsen primært en prosess som sikter mot helheten for mennesket, en helbredelse som slik han ser det går gjennom menneskets erfaring og ikke utenom den. Derfor skal tegn og under ikke settes istedet for erfaringen, som en enklere vei til helbredelse, likevel har tegn og under den funksjonen at de viser at Gud er med på den helbredende vandringen. Stibbe og Dupont tilnærmer seg helbredelse på en annen måte, de har et større fokus på Guds rike. At Guds rike har kommet nær blir synlig når helbredelse skjer, da blir Guds velvilje og kjærlighet overfor mennesket synlig, samtidig som den ondes verk ødelegges og gjenopprettelse skjer. Den fysiske helbredelsen er altså både verdifull i seg selv og samtidig å se på som et forkynnende tegn på Guds kjærlighet.

Jeg tror Stibbe og Dupont her har et viktig fokus, for Gud ønsker helbredelse for hele mennesket. Gud har gjort alt som skal til for at helbredelse kan skje, men det er stadig mye å motta for mennesket. Samtidig må det være viktig å fastholde at erfaringen og prosessen er en del av den helhetlige helbredelsen. Den frelstes vei mot helliggjørelse er en vandring som ikke avsluttes i vår tid, det er pilegrimens vandring mot det hellige. Når vi ser den helhetlige helbredelsen som en vandring mot helliggjørelse, gir det lite mening å ha et ensidig fokus på hva tegn og under kan utrette her og nå, uten samtidig å erkjenne at denne vandringen strekker seg livet ut.

Vi har sett at begrepet *wholeness* er med på å informere forholdet mellom helbredelse og frelse. Guds ultimate mål for mennesket er *shalom*, når Gud velsigner mennesket da blir det velsignet med denne helhetlige gjenopprettelsen av hele mennesket og dets relasjon til Gud og mennesket. Denne velsignelsen har sitt utspring i forsoningen, her ble det skaffet fred mellom Gud og mennesket, en fred som får konsekvenser for den frelste sitt liv. Det kristne håpet bygger på frelsesverket, og dette håpet er av helbredende karakter, for ingen kan gi håp som den oppstandne Jesus, som selv har opplevd lidelse og død, men samtidig også seier over død og dødskreftene. Fellesskapet med Jesus som den frelste står i, er et fellesskap som gir håp og hjelp til å stå mellom «allerede» og «ennå ikke».

Vi ser også at troen er av betydning for tilegnelsen av både frelse og helbredelse, for det er troen som mottar Guds gaver. Som vi har sett, er det ulike forståelser av hvilken rolle troen spiller i forhold til om helbredelse skjer eller ikke. En forståelse av troen som så avgjørende, at hjelp fra medisin og helsevesen blir sett på som vantro må i mine øyne avvises. I møtet med en forståelse av

forholdet mellom tro og helbredelse, som legger mye vekt på at mennesket må være klar eller ha nok tro for at helbredelse kan skje, tror jeg det er viktig å fastholde troen som en gave fra Gud som mottar det Gud gjør. Det er altså ikke troen som utretter og skaper helbredelse, og derfor kan det heller ikke være mangel på tro som gjør at helbredelse uteblir her og nå.

Dette har også å gjøre med menneskets rolle i forhold til helbredelse, et forhold som blir preget av forståelsen av frelses-tilegnelsen. Hvem som tar initiativet når Gud frelser mennesket, er med på å forme forståelsen av hvem som tar initiativet når helbredelse skjer. Med utgangspunkt i en luthersk forståelse av frelsen og tilegnelsen av denne, må både frelsen og helbredelsen være å se på som gaver fra Gud som må mottas i tro, for det er troen som erkjenner hvor gaven kommer fra. Samtidig har Stibbe og Dupont et viktig poeng i å fastholde at troen ikke bare er en konstant faktor som passivt mottar fra Gud, troen må vokse og utfordres av de mennesket ber for, og vise seg i handling. Mennesket har en rolle å spille i forhold til helbredelse, det er ikke utelukkende en passiv mottaker av Guds gaver, samtidig som det er svært avhengig av Ham som skaper og velsigner.

Slik jeg ser det har Stibbe og Dupont en god hensikt i oppfordre mennesker til å oppsøke forbønn, og i å ville lede mennesker og menigheter ut i en oppsøkende tjeneste som viser at kirken er tilstede hvor det er nød. Vi kan ikke utelukke at mer forbønn også vil lede til mer helbredelse. Men samtidig blir dette fokus negativt hvis det fører til en praksis og et trosliv som er mest opptatt av egen tro og av åpenheten for Den hellige ånd. Det kan føre til en usikkerhet på egen tro og en krampaktig søken etter det åndelige når ikke alt går som forventet. Spenningen mellom aktivisme og passivitet er en aktuell spenning i dagens menighetsliv, som i sine ytterliggående uttrykk er usunne for både trosliv og praksis.

Som vi har sett, er det ifølge en luthersk forståelse et nært forhold mellom Guds ord og Guds kraft, Gud virker til frelse og helbredelse gjennom sitt virksomme Ord, samtidig er det snakk om det ytre og det indre Ordet. Denne forståelsen vil prege forholdet mellom helbredelse og frelse på en slik måte at formidlingen av det ytre Ordet vil være å se som det grunnleggende for at det indre Ordet kan være virksomt i mennesket. En slik forståelse ser vi hos Hauge. Slik jeg ser det kan denne forståelsen bli tolket negativt hvis den leder til en praksis i menighetene hvor forkynnelse og forvaltning av sakramentene er det eneste den driver med, da tror jeg både Bibelen og Luther blir mistolket. Kirken har også et stort ansvar i å lede mennesker til å bruke nådegavene i hverdagen, og til med tydelighet å være tilstede og oppsøke der hvor det er nød. Den hellige ånd er virksom i mennesker og gjennom mennesker, og derfor er troen og relasjonen til Gud viktig. Gud bruker menigheter og enkeltmennesker i sitt helbredende oppdrag, dette innebærer slik jeg ser det både formidling av det ytre og det indre Ordet.

I sakramentene knyttes Guds nærvær og handling sammen, for her er Gud nær og samtidig er Gud virksom ved sitt Ord. Samtidig ser vi også at læren om *communicatio idiomatum* gir innsikt i at Jesus er nær tilstede i alt det skapte, men det er altså knyttet særlige løfter til nærværet i sakramentene. Dåpen setter mennesket i et livs-fellesskap med Jesus som er av helbredende karakter, for dette er et fellesskap med Ham som har vunnet over det onde, og samtidig er det et fellesskap av de hellige. Derfor vil forvaltning av sakramentene være en betydelig del av kirkens helbredende oppdrag. Slik jeg ser det, er det en mangel at dette aspektet ikke er en tydelig del av fremstillingen i *Healing Today*, i motsetning til slik som vi ser det hos Hauge. Dette henger sammen med deres virkelighetsforståelse. Hadde den vært tydeligere inkarnasjonsbasert, ville det vært helt naturlig å tenke forvaltning av sakramentene som en del av det helbredende oppdraget.

At Guds rike er kommet nær er det et sterkt fokus på hos Stibbe og Dupont. Dette er et inspirerende fokus når det gjelder forholdet mellom helbredelse og frelse. De er med deres bidrag med på å utvide horisonten for det som er mulig for Gud, og samtidig gir de inspirasjon til stadig å søke Gud for at hans rike skal komme nær. Når det er sagt så må det samtidig sies, at de i deres fremstilling er noe ensidig fokusert på at Guds rike viser seg gjennom kraftfulle gjerninger og tegn og under. Slik jeg ser det trenger de i deres lære å bli preget i en mer holistisk retning. En sterkere erkjennelse av Guds nærvær i verden og at Guds kraft er virksom i Ordet, samtidig som et tydeligere fokus på at det er i Jesu person at Guds rike er kommet nær, vil ikke bare være nyttig, men også nødvendig.

I Hauges bidrag ses en mer holistisk tilnærmelse til helbredelse, og han gir særlig i sin forståelse av helbredelsens nære tilknytning til forståelsen av skaperverket, en god plattform for tilnærmelsen til forholdet mellom helbredelse og frelse. Han kan med sitt bidrag med stor sannsynlighet oppnå en bedre kommunikasjon med de helbredende profesjonene, slik som han har ønsket, enn det Stibbe og Dupont vil kunne med deres bidrag. Samtidig er Hauge slik jeg ser det noe mindre utfordrende i forståelsen av samhandlingen mellom Gud og mennesket. Spørsmålet er om ikke Hauge går for langt ved å avvise at den troende ikke kan få en særlig innsikt som er åpenbart av Gud også i forhold til helbredelse. I *Healing Today* er det mer åpenhet for dette, de ser at en del av kirkens helbredende oppdrag er å stå og kjempe i den åndelige kampen som foregår i verden. Innsikten til å stå i denne kampen er viktig, innsikten som Gud formidler gjennom Bibelen og Den hellige ånd ser Stibbe og Dupont er av betydning for å stå i den helbredende tjenesten. Hauge formår likevel bedre enn Stibbe og Dupont å formidle at det helbredende oppdraget ikke er kirkens alene, den står også i et samarbeid med vitenskapen og de helbredende profesjonene.

5.1.2 Utblikk

Når vi nå har sett dette ut av drøftingen av forholdet mellom helbredelse og frelse, ønsker jeg avslutningsvis å gi et lite utblikk til hvordan menigheten kan leve ut det helbredende oppdraget.

På mange måter gjenspeiler spenningen som er å se imellom de to bidragene en spenning som også er å se i norsk kirkeliv. Spenningen mellom det lutherske og det karismatiske er en spenning som ikke lenger er helt ny i vår kontekst, samtidig er det likevel sett i forhold til kirkens alder et forholdsvis nytt fenomen, som med karismatikkens fremvekst på 1970- og 1980-tallet har blitt mer og mer rådende. Spenningen mellom det lutherske og det karismatiske tror jeg kan være en fruktbar spenning, både for de lutherske kirkene og også for de mer karismatisk rettede, men er det mulig å holde sammen den lutherske læren med det karismatiske i praksis? Spørsmålet er hvordan kirken er kalt til å leve ut det helbredende oppdrag, dette spørsmålet tror jeg kan hente nyttig informasjon i både det lutherske og det karismatiske.

Kirken utfordres idag på spørsmål som omhandler sykdom og helbredelse, og det er flere grunner som i mine øyne må motivere kirken til å gå inn i denne utfordringen. Den første og største motivasjonen er slik jeg ser det, at Bibelen vitner om at omsorg for syke og helbredelse var en viktig og sentral side ved Jesu liv og gjerning.²¹⁸ Jesus oppfylte på denne måten ordet i 2. Mosebok: «...jeg, Herren, er den som helbreder deg.»²¹⁹ Jesus sto frem som den Gud som har omsorg for sitt folk. Samtidig gav Han også videre oppdraget til oss som er hans disipler.²²⁰ Dette oppdraget er forutsatt at Jesu disipler mottar makt og myndighet fra Jesus selv.²²¹ Det dobbelte oppdraget med å forkynne Guds rikes nærvær i ord og handling er ikke avsluttet, men det ligger på oss som er Guds menighet i verden.

Den andre motivasjonen som må motivere kirken, er at både samfunnet generelt og kirken i særdeleshet idag utfordres av ulike typer nyreligiøs healing og alternativ medisinsk behandling. Jeg tenker at kirken må være synlig og tydelig i et samfunn som tydeligvis er villig til å søke i mange ulike retninger for å finne hjelp til både ånd, sjel og kropp. Derfor er kirkens egen bevissthet om dens helbredende oppdrag viktig, hvis ikke kirken lever i bevissthet om dens helbredende identitet, tror jeg den vil være irrelevant for folk flest i dagens samfunn. Ved å leve ut sitt helbredende oppdrag vil kirken være et tegn på at Gud regjerer som seierherre i en verden som er preget av det onde, samtidig vil kirken også vitne om håp i verden.

En tredje motivasjon som jeg vil nevne her er av misjonar karakter. Spørsmålet om hva som

---

218 Matt 4,23; 15,30; Luk 6,19

219 2.Mos 15,26

220 Matt 10,7; Luk 9,2; 10,9

221 Matt 10,1; Luk 9,1

er misjon er et spørsmål som misjonsteologien er opptatt av, et spørsmål som har vist seg å ikke være helt enkelt å besvare. Jeg skal heller ikke gjøre noe forsøk på dette her, men jeg ønsker her å nevne sammenhengen mellom helbredelse og misjon. Hvis vi som tidligere nevnt ser på tegn og under som tegn som bærer et budskap i seg om at Gud regjerer på jorden og at Guds rike har kommet nær, da er disse av misjonar karakter. Derfor tror jeg også at det er et viktig poeng å fastholde at kirkens misjon og vekst er preget av kirkens forhold til og praksis av helbredelse.

Den siste motivasjonen som jeg skal nevne her, har å gjøre med forholdet til lidelse. På tross av legevitenenskapens fremskritt og muligheter i dag, er det mange som ikke opplever å bli friske. Kirkens helbredende oppdrag henger nært sammen med dens diakonale oppdrag. Diakoni som tjeneste med utgangspunkt i Jesu forbilde, innebærer en kirke som møter mennesker og oppsøker mennesker midt i lidelse over det brutte på sjel og legeme med omsorg og nærvær, og samtidig med forbønn i troen på at Gud kan gjøre det som ingen andre kan.

Det blir altså som sett tydelig at kirken ikke mangler motivasjons-grunnlag for å stå i og leve ut det helbredende oppdraget sitt. Spørsmålet er hvilke rammer Gud har gitt for å leve ut dette oppdraget. Jeg skal i det følgende gjøre rede for noen rammer Bibelen gir for dette, samtidig som jeg vil bringe inn innsikt fra de to bidragene til forståelse av dette.

Det er i Bibelen knyttet sterke løfter til bønner,²²² derfor er også kirken kallet til å gå i troen på at Gud vil møte våre bønner. Der hvor kirken som fellesskap og det enkelte medlem lever i troen på at Gud hører og møter bønn, vil det få konsekvenser for måten vi ber på og hva vi ber for. Det er mulig å argumentere imot en oppsøkende praksis, ved å hevde at de som virkelig trenger forbønn som regel vet hvor de skal oppsøke den, men dette tror jeg langt fra er tilfellet i dag. I et samfunn hvor det er ganske mange tilbud på helbredelses-markedet er det ikke opplagt at folk flest oppsøker den lokale menigheten, hvis den ikke i forveien har gjort en innsats for å synliggjøre seg selv.

Oppsøkende praksis i forhold til bønn for syke er ikke uten betydning, og dette kan menighetene gjøre mye for å dyrke frem gjennom forkynnelse, vitnesbyrd og praksis. Samtidig er det viktig at det i rammene av menighetens gudstjenesteliv legges til rette for forbønn. I Den anglikanske kirke i England er det en noe lengre tradisjon for å jobbe med dette feltet enn hva tilfellet er i Norge. Allerede i begynnelsen av forrige århundre begynte man å avholde helbredelses-gudstjenester, som inneholdt både undervisning, nattverd og forbønn for syke, og i dag er det å se på som helt vanlig å arrangere helbredelses-gudstjenester og legge til rette for helbredende fellesskap.²²³ Slik jeg ser det er det ganske vågalt å kalle en gudstjeneste for en «helbredelses-

---

222 Matt 7,7; Joh 14,13; Jak 1,5; 1.Joh 3,22; 5,14

223 Dahl, Kjell-Petter. *Bønn for syke – med noen enkle råd*. Nye Luther Forlag, Oslo 1990. s.6

gudstjeneste», for et slikt navn skaper fort store forventninger, men samtidig er det jo nettopp med forventning at vi kan komme til Gud med sykdom og lidelse, og dette handler om å være tydelig på kirkens oppdrag. Når det er sagt, så tror jeg det må være viktig at det er kontinuitet i menighetens helbredende praksis, en helbredelses-gudstjeneste kan fort få karakter av å være et event som er enkeltstående. Derimot kan et kontinuerlig fokus på helbredelse i undervisning og forbønn under gudstjenesten og i menigheten ellers, være verdifull til å skape identitet rundt kirkens helbredende oppdrag. Som en del av dette kan det også være naturlig å avholde særlige forbønns-gudstjenester.

«Er noen blant dere syke? Han skal kalle til seg menighetens eldste, og de skal be over ham og salve ham med olje i Herrens navn.»²²⁴ Disse ordene fra Jakobs brev setter bønn for syke inn i rammen av menigheten. Slik jeg ser det vil det være naturlig å ha, om ikke menighetens eldste, så i alle fall et team som har dette oppdraget når noen i menigheten ber om forbønn. Det ses også i Bibelen at det er noen som får helbredelsens nådegave,²²⁵ og kanskje er det et godt fokus for en menighet som ønsker et større fokus på det helbredende oppdraget sitt, å be Gud om å utruste noen med denne gaven. Samtidig som denne gaven i funksjon er en velsignelse for en menighet, så er det å be for syke noe som alle kan delta i, både i menighets-sammenheng og i hverdagslivet ellers.

Menigheten har slik jeg ser det et oppdrag i å undervise og lede mennesker til å leve dette ut i praksis. Nylig leste jeg en artikkel på internett om en kirurg som tror på at Gud helbreder syke gjennom bønn. Han sa at han ikke som lege kunne tvinge forbønn på folk, men samtidig sa han at han ber inne i seg for de han skal operere.²²⁶ Dette innblikket i en hverdag ble for meg et vitnesbyrd om bare en måte det er mulig å leve ut det helbredende oppdraget på i hverdagen. Samtidig ble det akkurat i hans tilfelle et eksempel på hvordan legevitenenskap og kristen bønn ikke er å se på som motsetninger, det handler ikke om enten medisin eller forbønn, men ofte om begge deler. Samtidig har vi sett at når Gud handler på mirakuløst vis, så skaper det ofte overraskelse, det skjer på tvers av det ventede.

Hauge nevner i sitt bidrag kirken som et helbredende fellesskap som er i helbredelsens tjeneste. Jeg tror Hauge har et viktig poeng i å tenke på menigheten som et helbredende fellesskap. Ikke bare i den forstand at kirken er de menneskene som er i et livs-fellesskap med Jesus, og derfor lever og står i et fellesskap med Ham som har vunnet over alt ondt, men også i den forstand at menigheten lever ut at den er et redskap for Guds helbredende nærvær. For Hauge handler dette om tydelighet i forkynnelsen og livet i menighetene, så mennesker får øynene opp for hvor det er hjelp å hente for sykdom. Dette tror jeg er viktig, og her blir det samtidig viktig å tenke helbredelse i vid

224 Jak 5,14

225 Rom 12,9

226 «Norsk kirurg hevder han kan fordrive onde ånder».

http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/troms_og_finnmark/1.8368392

forstand for både ånd, sjel og legeme. Når det er tale om den helhetlige helbredelsen, vil det å følge Jesus for noen bety at de må legge bak seg et miljø som de ikke lenger kan tilhøre. Hvis det er snakk om et destruktivt og undertrykkende miljø, så vil en del av gjenoppbyggelsen for noen bety at de må si farvel til dette miljøet. Et helbredende fellesskap er i mine øyne også et fellesskap hvor det er lagt til rette for at mennesker kan bli ledet inn i et nytt fellesskap, både med Gud og mennesker. Tanken om at det er helbredelse der hvor Gud er nær kan også med fordel prege menighetens fellesskap, på en måte så det er med å legge til rette for menneskers møte med Guds nærvær. Samtidig er det et viktig forhold å fastholde her: «In order to be God`s instrument of healing for others, the church needs first to be a recipient of God`s healing power and grace.»²²⁷ Kirkens helbredende tjeneste er en frukt av at den selv har mottatt helbredelse fra Gud.

I de seneste årene har det i enkelte menigheter hvor det er et sterkt fokus på helbredelse vokst frem såkalte «helbredelses-rom.» I vår kontekst er dette ikke så vanlig som det er det i Den anglikanske kirke i England, der har det i mange år vært vanlig å drive kirkelige «healing homes.»²²⁸ Disse er likevel knyttet tettere til det offentlige helsevesenet enn hva tilfellet er i norsk kontekst, da de får støtte fra disse. Det er en inspirerende tro bak denne typen tiltak, en tro på at Gud lenges etter å nå ut med sin kjærlighet til mennesker på ulike måter.

Det dobbelte oppdraget om å forkynne Guds rike og helbrede syke,²²⁹ er like fullt kirkens oppdrag i dag som på apostlenes tid. På samme tid som forkynnelse, undervisning og forbønn innad i menigheten er viktig, tror jeg også fokuset i *Healing Today* om å være oppsøkende i den helbredende tjenesten er viktig. Fokuset på det forkynte Ordet og sakramentene som finnes innenfor luthersk kristendom, er som vi har sett tidligere viktig, for Gud er nær og virksom gjennom dette Ordet. Samtidig tror jeg også at mange lutherske menigheter kan la seg inspirere av det karismatiske uten dermed å skulle gi slipp på dette fokuset. Kanskje er det ikke bare fruktbart men også nødvendig, for å leve ut det helbredende oppdraget på en måte som er relevant og troverdig inn i dagens samfunn. Jeg tror folk flest søker mer enn ord uten handling, ord er viktig og Guds ord kan virke frem og skape nytt, men dette nye må stadig mottas, og så må det bli synlig i våre liv og fellesskap. Guds rikes nyskapende krefter er tilstede blant oss, og er tilgjengelige for oss i dag.

---

227 Balia, Daryl & Kim, Kirsteen. *Edinburgh 2010 – Witnessing to Christ Today*. Wipf and Stock Publishers, Eugene Oregon 2010. s.216

228 Dahl. *Bønn for syke – med noen enkle råd*. s.7

229 Luk 9,2.6

Bibliografi

- Alfsvåg, Knut. «Ingen annen Gud – En visjon for de lutherske kirker». *Lære og Liv – et tidsskrift for kirkelig fornyelse*. Nr 1, 2012. s.60-65
- Andersen, Leif. *Gud, Hvorfor sover du?* Lunde Forlag, Oslo 1989
- Balia, Daryl & Kim, Kirsteen. *Edinburgh 2010 – Witnessing to Christ Today*. Wipf and Stock Publishers, Eugene Oregon 2010
- Bibelen, Det Norske Bibelselskapet 2011
- Bokovay, W. Kelly. «The Relationship of Physical Healing to the Atonement». *Didaskalia*. 3. No1. 1991. s.24-39
- Braaten, Carl E. & Jenson, Robert W. *Christian Dogmatics vol I*. Fortress Press, Philadelphia 1984
- Braaten, Carl E. & Jenson, Robert W. *Christian Dogmatics vol II*. Fortress Press, Philadelphia 1984
- Brown, Driver & Briggs (ed.). *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers, Massachusetts 2006
- Brown, Raymond E. *The Gospel According to John (i-xii) – The Anchor Bible*. Doubleday & Company, Inc. Garden City, New York 1966
- Christoffersen, Svein Aage. «Frels oss fra det onde – Helse og Frelse i lys av skapelse og forløsning». Red: Haugstad, Synnes, Wenaas. *Helse og Frelse – Om kirkens helbredende tjeneste*. Luther Forlag, Oslo 1985. 31-42
- Dahl, Kjell-Petter. *Bønn for syke – med noen enkle råd*. Nye Luther Forlag, Oslo 1990
- Dahl, Per Arne. *Å Reise Seg etter en Rystelse*. Schibsted Forlag, Oslo 2011
- Danker, Frederick William (ed.). *A Greek-English Lexicon of the New Testament 3.ed*. The University of Chicago Press, Chicago and London 2000
- Eide, Øyvind M. «Gi håpet rom». *Sykehuspresten – hverdagen og håpet*. Hertervig Forlag, Stavanger 2006. s. 45-59
- Elwell, Walter A (ed.). *Evangelical Dictionary of Theology 2.ed*. Baker Academic. Grand Rapids, Michigan 2001
- Hägglund, Bengt. *History of Theology*. Concordia Publishing House, Saint Louis 2007
- Hall, Douglas John. *God & Human Suffering – An Exercise in the Theology of the Cross*. Augsburg

Publishing House, 1986

Hauge, Kjetil. *Liv og Helse – Et teologisk syn på helbredelse – Bidrag til forståelse og samtale*. Verbum, Oslo 1985

Heineken, Martin J. «Luther and the «Orders of Creation» in Relation to a doctrine of Work and Vocation». *Lutheran Quarterly* 4, no 4. 1952. s.393-414

Hejzlar, Pavel. *Two Paradigms for Divine Healing*. Brill, Boston 2010

Kärkkäinen, Veli-Matti. *Pneumatology*. Baker Academic, Grand Rapids Michigan 2002

Lee, Philip J. *Against the Protestant Gnostics*. Oxford University Press. New York 1987

Lewis, C.S. *Mirakler*. Ansgar Forlag, Oslo 1982

Lohses Store Bibel Leksikon. Bind 3. Lohses Forlag, Fredericia 2000

Luther, Martin. *Luther's works* vol.33. Fortress Press, Philadelphia 1967

Luther, Martin. *Luther's works* vol.54. Fortress Press, Philadelphia 1967

Luther, Martin. *Martin Luther – Verker i Utvalg*. Bind III. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1980

McGrath, Alister E. (ed.) *The Christian Theology Reader 3.ed*. Blackwell Publishing 2007

McGrath, Alister E. *Christian Theology – An Introduction 4.ed*. Blackwell Publishing 2007

Mæland, Jens Olav (red.). *Konkordieboken*. Lunde Forlag 2006

«Norsk kirurg hevder han kan fordrive onde ånder».

http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/troms_og_finnmark/1.8368392 - Nedlastet 02.11.12

Olsen, Peder. *Helbredelse ved bønn*. Vårt Lands Forlag. Oslo 1973

Paulson, Steven D. «Luther on the Hidden God». *Word & World*. Vol XIX, no.4. Fall 1999. s.363-371

Peters, Ted. «Wholeness in Salvation and Healing». *Lutheran Quarterly*. ns 5, no 3, Aut 1991. s.297-314

Prenter, Regin. «Den Hellige Ånds gjerning i kirken». *Jeg tror på Den Hellige Ånd – Vår lutherske kirke i møte med den karismatiske utfordring*. Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag. Oslo 1982. s. 16-29

Sannes, Kjell Olav. *Det Guddommeliggjorte Menneske og den Menneskeliggjorte Gud*. Refleks-serien, nr.5. Refleks Publishing, Oslo 2005

- Schlink, Edmund. *Theology of the Lutheran Confessions*. Fortress press, Philadelphia 1961
- Simundson, Daniel J. «Health and Healing in the Bible». *Word & World*. vol.II, No.4, Fall 1982. s.330-339
- Skarsaune, Bjerkholt & Gossner. *Den skjulte Gud*. Credo Forlag, Oslo 1971
- Steiger, Johann Anselm. «The communicatio idiomatum as the Axle and Motor of Luther's Theology». *Lutheran Quarterly*. ns14, No.2, Sum 2000. s.125-158
- Stibbe, Mark & Dupont, Marc A. *Healing Today – When the blind see and the lame walk*. Authentic Media, UK 2005
- Swaggart, Jimmy. *Overtro – Den Nya Gnosticisemen*. Hallefors Tryckeri, 1985
- Westermann, Claus. «Salvation and Healing in the Community: The Old Testament Understanding». *International Review of Mission*. 61, no 241, Jan 1972. s.9-19
- Wisløff, Carl Fr. *Martin Luthers teologi*. Lunde Forlag, Oslo 1983
- Wong, John B. *Christian Wholism*. University Press of America, Maryland 2002